

EREDETI JÁTÉKSZÍN

XI. KÖTET.

TISZTUITÁS.

HARMADIK KIADÁS.

ÁRA 40 KR. PENGŐBEN.

KIADJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

EREDETI JÁTÉKSZÍN.

KIADJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

TIZENEGYEDIK KÖTET.

TISZTUIJTÁS,

a m. t. társaságtól 1842ben első pályadíjt
nyert vígjáték.

HARMADIK KIADÁS.

B U D Á N,
A MAGYAR KIR. EGYETEM' BETŰIVEL
1845.

ER SZ E U J T Á S.

VIGJÁTÉK

NÉGY FELVONÁSBAN.

IRTA

NAGY IGNÁC.

Ha nem virít is tulipán,
Mégis ő lesz az alispán.

Korteszdal.

HARMADIK JAVÍTOTT KIADÁS.

PESTEN, 1845.

E G G E N B E R G E R J. É S F I A

m. t. Acad. könyvtárosoknál.

S Z E M É L Y E K.

FARKASFALVI SÁNDOR, alispán,

TORNYAI KÁROLY, szolgabíró.

LANGYOS, főorvos.

HEVES KÁLMÁN, ügyvéd.

HAJLÓSI, aljegyző.

DARABOS ÁRPÁD, juratusa.

ARANYOS MIHÁLY, }
 VIRÁGOS GYÖRGY, } nemesek hadnagyai.

SCHNAPS MÓZES, vendégfogadás.

DAMÁZSDI, Farkasfalvi huszárja.

ARANKA, gazdag fiatal özvegy.

KINGA, testvére, Langyos neje.

NELLI, Aranka szobalyánya.

Köznemesek, cselédek.

Történik egy megyei nagyobb városban.

ELSŐ FELVONÁS.

Keskeny utca, jobbról emeletes ház erkélylyel.

ELSŐ JELENET.

TORNYAI balról jő s lépteit az erkélyes ház felé irányozza.
HAJLÓSI jobbról közelít, s a szinpad közepén Tornaival találkozik.

HAJLÓSI mély bókka, alázatos hangon. **Alázatos szolgája, tekintetes uram.**

TORNYAI. Ah, jó reggelt, jegyző ur; hová olly sietve?

HAJLÓSI. Épen a tekintetes urnál akarám alázatos tiszteletemet tenni; de a véetlenség imé megfoszta azon szerencsétől —

TORNYAI. Hivatalos dologban?

HAJLÓSI. Nem egészen — hanem mégis félhivatalosban —

TORNYAI. Oh, úgy csak végezzük el hamar, mert én semmi halogatásnak nem vagyok barátja. Bajainknak fele szünnék meg, ha annak idejében mindjárt elejőket vennők.

HAJLÓSI bizelgve. Igen, ha minden tisztivise-lő a tekintetes ur páratlan buzgalmaival birna —

TORNYAI. Hagyjuk ezt — tudja ön, hogy az efféléket nem szeretem hallani. Térjünk tehát azon félhivatalos dologra, melylőnt hozzám vezérlé.

HAJLÓSI habozva. Nem tudom, hogy a hely, itt az utcán —

TORNYAI. Mindegy — köteleességünket mindenütt teljesíteni tartozunk. Tehát kérem, csak minden bevezetés nélkül.

HAJLÓSI titkolózva. Tasnádi Aranka ő nagysága özvegy —

TORNYAI. Ez nem titok.

HAJLÓSI. Gyászéve még nem telt ugyan el —

TORNYAI. De holnap eltelik.

HAJLÓSI. Épen azt akarám alázatosan megjegyezni.

TORNYAI. De mi köze lehet ennek azon félhivatalos dologhoz?

HAJLÓSI. Igen sok, mikép azt mindjárt szerencsém leendő előterjeszteni.

TORNYAI. Kiváncsi vagyok.

HAJLÓSI. Ő nagyságának, még lyány korában, több imádója volt —

TORNYAI. Ezt minden szép lyányról elmondhatni —

HAJLÓSI. Ezen imádók közül egyet különösen kitüntetett —

TORNYAI kissé felindulva. **Uram —**

HAJLÓSI. Alázatosan bocsánatot kérek — én — én nem ismerem azon boldog férfit — s csak köztudomásu dolgot beszélek.

TORNYAI. Mellynek hivatalos oldalát mind-
eddig még csak nem is sejtem.

HAJLÓSI. Csodálom, mert különben a tekin-
tetes ur éles elméje —

TORNYAI. Hagyjuk azt — ismételve kérem
önt, csak a dologról sziveskedjék szólani.

HAJLÓSI. A szép Aranka — ő nagysága örö-
mestnyújtotta volna kezét azon boldog férfinak;
de szüleinek parancsából máshoz kelle nőül
mennie —

TORNYAI. A szülék gyakran követnek el illy
botorságot.

HAJLÓSI. Most ismét szabad a szép hölgy,
még pedig tökéletesen, mert szüleit a halál
jobb életre szólította.

TORNYAI. Szabadságát bizonyosan használ-
ni fogja.

HAJLÓSI közelebb lépve hozzá. Épen ez az, mit
mondani akarék. Csodálatosan egyeznek meg
gondolataink.

TORNYAI türelmetlenül. Ez különben köztünk
nem igen szokott megtörténni.

HAJLÓSI hízelve. Oh, ez igen természetes,

mert az én együgyűségem és a tekintetes ur lángelméje —

TORNYAI. Ismét feledi ön a félhivatalos dolgot —

HAJLÓSI. Pillanatig sem távozott elmémből. Röviden — a tekintetes alispán ur is — mikép fejezzem ki csak magamat — szinte — szinte szépek találja a fiatal özvegyet.

TORNYAI. Ez becsületére válik izlésének.

HAJLÓSI. Sőt nőül is venné őt —

TORNYAI. Erre nem igen nagy elszántság kívántatik.

HAJLÓSI. És azért —

TORNYAI kifakadva. Talán csak nem általam akarja megkéretni?

HAJLÓSI. Oh, nem — hanem azt hiszi a tekintetes alispán ur, hogy azon bizonyos boldog férfi utjában áll, kihez a szép özvegy még most is nagy hajlandósággal viseltetik —

TORNYAI. Talán csak nem akarja, hogy nyakát törjem azon boldog férfinak?

HAJLÓSI. Oh, isten őrizzen! De a tekintetes ur nagy befolyással van azon boldog férfira, és egyetlen szóval rábirhatná őt, hogy lépjen viszsza. A tekintetes alispán ur ellenben legörvendetesebb kötelességének érzene, pártja által a tekintetes urat másodalispánná választatni —

TORNYAI nevetve. Önt pedig helyembe szolgabíróvá, nemde?

HAJLÓSI zavarodást mutatva. Oh — az én szerénységem —

TORNYAI szavába vág. Olly nagy, hogy nem is fogadna el olly hivatalt, melyre magát gyöngeinek érzi.

HAJLÓSI félre. Szentelen! Ezt megbánod. — Hangosan, alázattal. Szívemből szólott a tekintetes ur; mikép is merészelhetnék illy nagy férfi utódjává lenni?

TORNYAI. Köszönöm. Tehát ennyiből állott a félhivatalos dolog?

HAJLÓSI. Igen — egyébiránt még azt méltóztatott, mintegy oda vetve, megjegyezni a tekintetes alispán ur, hogy néhány nap mulva tisztujításunk leend, s hogy hatalmas pártja által mindenkit tetszése szerint emelhet, és buktathat.

TORNYAI haraggal. Alázatos szolgája!

HAJLÓSI. Bocsánat —

TORNYAI. Nincs miért. Jó mulatást — jövővendő szolgabíró ur.

HAJLÓSI nevetve. Tréfálni méltóztatik. Alázatos szolgája. Mély hajlongások közt el.

MÁSODIK JELENET.

TORNyai egyedül.

TORNyai rövid gondolkozás után. Átkozott eset! Valóban igaza van ezen sziszegő kigyónak — küszöbén állunk a tisztujításnak, s az alispán mindenható, mert pénze, és ezer színű ármánya hat megye köznemességét is megronthatná; az idő pedig olly rövid, hogy terveinek kijátszása lehetlenséggel határos.

HARMADIK JELENET.

TORNyai. HEVES KÁLMÁN sietve jobbról.

HEVES. Károly, barátom!

TORNyai. Kálmán! Mi szél hoz téged ide?

HEVES. A tisztujítás szele,

TORNyai tréfásan. Talán csak nem korteskedni jöttél?

HEVES. Kitaláltad.

TORNyai. Mellettem?

HEVES. Miért nem, ha időm s pénzem marad rá, de különben igen természetesnek fogod találni, hogy mindenek előtt csak magamról fogok gondoskodni.

TORNyai csodálkozva. Hogyan? Te!

HEVES. És ugyan mi bámulatos van ebben?
Nincs é birtokom e megyében?

TORNYAI. Van, még pedig igen szép.

HEVES. Vagy szellemi tehetségem hiányzik
a szolgabíróságra?

TORNYAI. Épen nem.

HEVES. Jól van, tehát szolgabíróvá akarok
lenni, s azzal vége; most pedig, ide érkezésem
után azonnal hozzád sieték, tanácskozni, hogy
mikép érhetem legkönnyebben célomat, s jó,
hogy épen találkoztam veled, mert minden pilla-
natot használnom kell, ha pénzemet hiában nem
akarom kiszórni.

TORNYAI. Ez mindig szép, de nem győzők
csodálkozni, hogy te, ki örökre független ügyvéd
akartál maradni, most megyei hivatal után es-
engesz.

HEVES. Valamint mindennek, úgy ennek is
oka van, barátom. Figyelj csak, mindjárt fölvi-
lágositlak —

TORNYAI. Talán mennénk inkább hozzám —
itt az utcán —

HEVES. Mit nekem utca vagy nem utca —
vagy talán azért ne tanakodjunk az utcán, mivel
kis városban ez nem szokás? Már csak azért is
itt maradok, mert én nem akarok a szokás gép-

szerü állatja lenni. Félre a szokással, s éljen az ujtás és haladás!

TORNYAI. Ám legyen tetszésed szerint, barátom; ugy is látogatást akarok tenni azután az erkélyes ház felé mutat e sarokházban.

HEVES. Jól van; halld tehát barátom. Én ki akarok tűnni a világban, s nekem ki kell tűnnöm, bár mibe kerüljön is. Miután pedig tapasztalám, hogy, mint egyszerű ügyvéd, nem igen érhetem el célomat a pörök poros irományai közt, tehát csak két ut maradt előttem nyitva: a sajtó és megyei tisztviselőség. A sajtóhoz nem akartam folyamodni, mivel a haladási párt zászlaja olly érdemes kezekben van, hogy még magamat sem tartom ügyesebbnek, kivevén, hogy talán kissé több fát szeretnék a tűzre rakni — azonban így is jól van — legalább nem égetjük meg körmeinket —

TORNYAI. És ennél fogva megyénket akarod boldogítani?

HEVES. Ugy van. Orvostok akarok lenni, barátom, mert megyétek olly veszélyes beteg, hogy zuhanyozás sem igen segíthetne már rajta, s azért mindenek előtt néhány legkórosabb tagját vágom el, hogy azután sikerrel foghassak a hatályos orvosláshoz —

TORNYAI. Nagy fába vágod fejszedet.

HEVES. Éles fejszével, s erős karokkal a legnagyobbat is megdönthetni. De halld tovább. Majd valamennyi megyében testté vált a haladás nagy igéje, csak itt, csak e szép nagy megyében uralkodik tökéletesen megfordult világ. Itt keveset is csak nyögve akarnak, mert kislelkűek, mert nem akarják magokat a század szelleme által felhőkbe karoltatni föl, mert nem tudják, hogy a felölünk nélkülünk fölött halotti dalt zengenek a köz jóllét vértanui keletről éjszakig, s déltől nyugatig. És mi ezen sajnos elmaradásnak fő oka?

TORNYAI. Ezt magam is szeretném tudni.

HEVES. Mindenek fölött első alispántok, ki még csak adófizetés alá sem kívánja magát vetni! Másod alispántok méltó társa volt, s egész életében csak akkor mozdítá elő a közjót, midőn — meghalt. Te, barátom —

TORNYAI. Én? Ah, valóban kíváncsi vagyok arcerajzomra —

HEVES. Te azok közé tartozol, kik sem hidegek, nem melegek —

TORNYAI mosolygva. Köszönöm —

HEVES. Megállj csak, barátom — épen nem akarok irántad igazságtalan lenni. Te akarod ugyan a közjót, de csak hasonszenvi apró adagokban szeretnéd azt belénk csöpögtetni. Ez nagy hiba, mert azon betegnek, kinek ajakán

ül már a halál, itce számra kell torkába önteni a gyógyszer —

TORNYAI. Ne hidd, barátom, hogy olly nagy életveszély környez bennünket —

HEVES. Jól van, tegyük föl tehát, hogy egészségesek vagyunk; szólj, ugyan mi ér az, ha az egészséges embernek naponként csak egy mogyorót adunk éhsége megennyhítésére? Utoljára kiaszik majd, mint a szunyog, és idő előtt meghal. Röviden, mi, tudniillik én és naponkint növekedő hatalmas pártom, mindjárt, rögtön boldogok akarunk lenni, ti pedig olly lassan, hogy végre még csak jótékonyágát sem bírnátok élvezni az ohajtott boldogságnak.

TORNYAI. És ezen szép beszéd végeredménye —

HEVES. Röviden ebből áll. Azok, kiket a közvélemény s népszerűség forrón dobogó keblére karolt, elhatározzák, hogy e megye sorsának mulhatlanul jobbra kell fordulnia, és érdemetlen eszközül saját csekélységemet jelölték ki —

TORNYAI nevetve. Sok szerencsét, kedves barátom! Az én dicsőségem, és uralkodásom tehát ezen tisztujtáson megszűnik?

HEVES. Épen nem — sőt magasbra fogsz emeltetni —

TORNYAI. Hogy, hogy?

HEVES. Látod, barátom, te lassan akarsz ugyan haladni; de mégis csakugyan szilárdul akarsz, s ez már sok — de e mellett tetőtől talpig tiszta jellemű becsületes ember vagy, s ez még sokkal több —

TORNYAI. Köszönöm, köszönöm — ez igen szép —

HEVES. Még nem tudsz mindent — halld csak tovább.

TORNYAI. Kiváncsi vagyok.

HEVES. Téged igazságszereteted miatt az egész megye kedvel — engem pedig még nem igen ismer, elhatároztuk tehát, hogy te mintegy átalakulási korszakot fogsz szülni, mely alatt a megye majd arra is megéri, a mit mi kivinni szándékozunk. Vagyonod nem nagy ugyan, de annál nagyobb az enyim — te — első alispánná leszesz —

TORNYAI meglepetve. Hogyan?

HEVES. Azzá teszünk, s azzal vége. Én mint középponti szolgabíró, olly tüzesen fogom a megyét izgatni, hogy O'Connell csak himpellér leendő hozzám képest. Ez bizonyosan megtermi gyümölcseit. Veled nyílt ellenzésben állok majd, s böcsületes jó lelked mind e mellett is jóva előre fogja rugtatni a megyét a haladás rózsapályáján. Az élénk ellenzés alkalmat szolgáltatand

szép eszed kitüntetésére, a nemesség pedig szabadító őrszellemét látandja bennem. E mozgalmak közt a három év gondolat gyorsan röpi el, ismét tisztujítás következik be, és —

TORNYAI. És?

HEVES. Én alispán leszek, s rohanó lépésekkel vezérlem boldogságra a megyét — te pedig kimaradsz —

TORNYAI. Igen szépen köszönöm barátságos buzgalmatat —

HEVES. Lesz is okod rá, halld csak tovább. Kimaradván az új tisztikarból, igen természetes, hogy szerzett érdemeidhez, és az ellenzés által kitüntetett szép elmetehetségedhez méltó magas hivatalt nyersz illő jutalmul, és mi egy csapással két legyet sujtottunk, mert a megyét a haladás lobogója alá tereltük, s téged egyszersmind olly helyre juttattunk, hol hozzád hasonló talpig böcsületes, és jó magyar szívű férfiak ropant hasznára válhatnak az édes magyar hazának —

TORNYAI komolyan. S ti a megvesztegetés undok ösvényén akartok ezen hazaboldogító célhoz eljutni?!

HEVES. Barátom, célunk szent, s azért az eszközök választásában nem igen lehetünk rendkívül lelkiismeretesek —

TORNYAI. Véleményedben nem osztozom, mert az illy eszközök — csekély belátásom szerint — mindenkor élesen ellenkeznek a böcsület szigoru szózatával — és vajjon miért buzogtok olly hevesen, midőn az ellenkező párt is hasonló nemtelen eszközökhöz folyamodik? Vagy esupán nektek van jogotok a nép erkölesiségét megrontani — nektek, kik folyvást népnevelési ragyogó eszméket pöngettek?

HEVES türelmetlenül. Hagyjuk ezt, barátom. Eléggé ismerem már fonák elveidet — mi ezt határoztuk, s mi mindenkor végre is szoktuk határozatainkat hajtani. Alispánná kell lenned, s azzal vége; a többi azután majd magától jó. — A többség részedben leend, és a közbizalom megtisztelésének engedned kell. — Ez szívünk parancsa, szívünk pedig jó, mert a haza boldogságát kívánja előmozdítani, s azért a hideg ész fontolगतó szózatának mindenesetre el kell némulnia —

NEGYESIK JELENET.

TORNYAI. HEVES. ARANKA, KINGA jobbról karöltve jönnek, s a szinpadon átmenvén, az erkélyes házba távoznak.

HEVES szemüveggel nézvén a hölgyeket, pillanatnyi szünet után. Mi a patvar? Jól láttam é? Nem a gazdag szép Aranka volt ez?

TORNYAI. Ismered őt?

HEVES elbizottan. **Hogy ismerem é? Több hónapig lakott Pesten s én ne ismerném! Udvarlóji közé tartoztam — és ha komolyan akartam volna —**

TORNYAI tréfásan. **Ugy vetélytársa lettél volna alispánunknak —**

HEVES. **Hogyan?**

TORNYAI. **Keze után eseng alispánunk —**

HEVES. **Abból ugyan mi sem lesz — mert ha még annak vagyonát is elnyelné, ugy a fél országban adhatna irányt a tisztjútásoknak — mondom, inkább magam veszem el a szép özvegyet —**

TORNYAI csipősen. **Ha isten, és a szép özvegy is ugy akarándja —**

HEVES büszkén. **Már most csak azért is enyim leendő — azzá kell lennie — mert az akadályok s nehézségek még élesebbre edzik a szilárd férfiakarat acélát — egyébiránt pedig ezen gazdag házasság által pártom, következésképp a haza érdekét mozdíthatom elő — csak elszántan kell valamit akarni, barátom, és a legnehezebb dolog is szinte magától sikerül — járatos vagy a házhoz?**

TORNYAI hidegen. **Főorvosunknál, sógoránál lakik — annál fogva gyakran megfordulok a háznál — most is épen oda indultam —**

HEVES. **Annál jobb — veled megyek, s az ostromot azonnal megkezdem —**

TORNYAI. De az alispán igen féltékeny, és ezer őrszemmel kíséri a hölgy minden lépését —

HEVES. Annál jobb — legalább kevésb ideje marad a tisztujítási ármányokra, és én könnyebben kijátszhatom terveit. Menjünk, barátom — egy két nap alatt enyim minden aranyával együtt a szép Aranka, te pedig násznagyom leendsz.

TORNYAI. Legyen tehát. Félre. Ez igen jókor jött — reménylem, hogy a két legyet egy csapással már most én fogom lesujtani. Mindketten el a házba.

V á l t o z á s.

Terem az orvos házában, közép- s oldalajtókkal; egyszerű de csinos butorzat.

ÖTÖDIK JELENTT.

NELLI ablaknál áll, és fodrot szegélyez; gyakran kitekint az ablakon. LANGYOS bottal s kalappal kezében a jobboldali első ajtóból.

NELLI az ablakon kitekintve. Sokáig oda marad asszonyom; ugyan hogy nem unja meg a járást ezen unalmas kis városban.

LANGYOS távolról szemlélgetve Nellit, félre. Mondhatom, csinos szobalyány — csak egy pár nap óta van itt Arankával, az igaz — de mégis furcsa, hogy nem bírok látásával betelni.

NELLI észrevevén Langyost, félre. Majd elnyel szemeivel a vén farkas — pedig bizony nem vagyok bárány — talán csak belém szeretett — nem bánnám, legalább nem unnám el magamat annyira — ha egy kissé orránál vezetgethetném az öreg urat. Folyvást dolgozik, mintha nem is látná Langyost.

LANGYOS majd közelit, majd ismét hátra vonul. Félre. Pillanatról pillanatra szebbnek látom — mondhatom, hosszas gyakorlatom alatt alig láttam asszonyi arcot, melly annyira érdekelt volna — hát ha üterére tapintanék egy kissé? Sok roszt hallottam már a nagyvárosi szobalyányokról — nem ártana emberismeretemet kissé bővíteni, csupán azért; mert egyébiránt én feleségemet szeretem, Kinga jó, derék, szép asszony — de ezen szobalyány még is szebb — nem, nem, illy szép lyányban bizonyosan szép erkölcs lakik, s már most csak azért is meggyőződöm a valóságról — hogy a szobalyányokról terjeszteni szokott rossz híreket megcáfolhassam. — De ugyan mikép szólítsam őt meg — miről beszéljek vele, hogy szándékomat ne gyanítsa?

NELLI félre. Hogy meg kerülget, mint a macska a forró kását — bizony vigyázzon is, mert könnyen megégetheti a száját. Csak tipeg tapog, és nem mer szólni, mintha épen most került volna Pestre a hetedik iskolába. Én bizony meg-

szólitom. Hátra fordulván, hangosan. Jó reggelt, nagyságos uram!

LANGYOS hirtelen közelit. Eh, Nelli, hagyd a nagyságos címet, az nem illet engem —

NELLI. Bocsánat, nagyságos uram; de én mindig csak Budapesten szolgáltam, és ott a gazda szabómestert, és zsidó kereskedőt is nagyságozzák —

LANGYOS. Tégy tehát kedved szerint, nem bánom; de — de — mintha beteg volnál —

NELLI. Én?

LANGYOS. Olly halovány vagy —

NELLI. Pedig igen jól érzem magamat —

LANGYOS. Oh, az még nem jele az egészségnek, mert gyakran épen akkor közelit legnagyobb veszély az emberhez, midőn legjobban érzi magát. Közelit Nellihez.

NELLI célzással. Már szinte magam is kezdem hinni.

LANGYOS félre. Ez jó alkalom. Fenn. Mutasd csak kezedet — megtapintom üteredet.

NELLI kezét nyújtja. Valóban érzem, hogy veszedelem környékez. Félre. Bizony reszket az öreg keze!

LANGYOS üterét tapintva. Nemde mondtam? Milly hevesen buzog a vér ezen kék erekben —

NELLI. De mégis csak 'nem nagy a veszedelem?

LANGYOS. Az az, a mint veszszük — eleinte minden baj csak csekély, de utóbb növekszik —

NELLI. És mi bajom van tulajdonkép?

LANGYOS zavarodtan. Tulajdonkép — bizonyosan, alkalmasint — minthogy — Félre. Ugyan mit mondjak neki? Fenn. Egy kis meghűtés — vagy is tulajdonkép rendkívüli fölhevülés —

NELLI pajkosan. Magam is az utóbbit hiszem, mert 'a nagyságos ur olly hevesen szorítja kezemet, hogy minden vérem a fejembe szökött —

LANGYOS félre. Ugyancsak egyenesen beszél. Fenn. Különben nem számlálhattam volna meg az ér ütéseit. Egy kis csöndesítőt kell bevenned — itt azon szobára mutat, mellyből kijött, az asztalon egy barna üveget fogsz találni — abból adok majd néhány cseppet cukorra —

NELLI. Mindjárt kihozom. Félre. Mindent megmondok asszonyomnak — mert jó, ha az ember tudja sógoráról az efféléket — hátha utánam jó? — Eh, az öreg orvosok nem veszedelmesek, és én olly böcsületes maradok, mint eddig voltam. El a szobába.

HATODIK JELENET.

LANGYOS egyedül.

LANGYOS utána néz. Ez ugyan kitanulta a szobalyányi iskolát! — Most bizonyosan azt gondolja, hogy majd utána megyek — oh, nem! Anyyira nem feledkezünk meg magunkról, mert nem jó, ha az uraság a cseléddel tréfál. — Megvárom itt, egy pár cseppet bevetetek vele, s aztán megyek betegeimhez — de mit késik olly sokáig? Talán nem leli az üveget? Már még is csak utána kell néznem. Körültekint s gyorsan a szobába távozik; épen beléptekor azonban a fenékszíni középajtó robajjal megnyilik; a zajra fejét kinyújtja az ajtón, s legnagyobb zavart és ijedést fejez ki.

HETEDIK JELENET.

ARANKA. Rögtön utána KINGA. LANGYOS az ajtó küszöbén.

ARANKA hirtelen a terembe lépve. Csak látszik rajtad, hogy kis város lakója vagy, és nem szoktad meg a lépcsőket. Én már itt vagyok, s te csak alig lihegsz utánam. Az ajtót nyitva tartja, s ki felé fordulva áll.

LANGYOS félre. **Borzasztó eset! —** Ha nőm meglátja, hogy a szobalyánnyal jövök ki szobából — oda vagyok, s még csak meg sem intéhetem őt többé, ha fiatal férfiakra nyájasan tekint. Átkozott emberismereti vágyam, milly ocsmány hinárba vezetted! Mit csináljak?

KINGA belép. Mindenben szeretem a gyors haladást, de a lépcsőkön csakugyan jobb lassan járni, ha sokáig akarunk élni.

ARANKA. Minden szavadból kitetszik, hogy orvos hitvese vagy. Előre jönnek.

LANGYOS homlokát törölve, félre. Származzék belőle bármi — meg kell lenni — egyebet nem tehetek. Lassan bezárja az ajtót, s a kulcsot zsebébe teszi.

ARANKA megpillantván az orvost. Ah, jó hogy itt van, sógor; mondja meg hamar, hány évvel élek tovább, ha lassan járok a lépcsőkön?

LANGYOS folytanos zavar s rettegés közt. Azt nehéz meghatározni — de annyi bizonyos, hogy lassan járj, tovább érsz —

KINGA. Az nem mindenben igaz — kivált pedig a politikában nem —

ARANKA. Ugyan mondja meg sógor, miért szoktatta nejét olly igen a politizálásra? Egész uton csak innenről, túlról, vörös és sárga fonalról beszélgetett.

LANGYOS. **En?** Isten mentsen, én nem szoktattam arra!

KINGA. És mégis te, mert betegeid és kávéházaid minden idődet úgy elrablották, hogy egyedül voltam mindig a hírlapok és könyvek közt —

LANGYOS. De édeském —

KINGA. Oh, azért épen nem haragszom rád, mert legalább nem unatkoztam, s hazám ügyeit és szükségait megismertem —

LANGYOS. De —

ARANKA. Félre a perpatvarral, ha akarja sógor, hogy jó barátok maradjunk. Az illy házassági szépségeket csak négy szem közt mondogásatok el magatoknak. Kalapját leveszi. Nelli.

LANGYOS rémülten félre. Jaj nekem! Azon szoba ajtaján, melyet bezárt, zörgés hallik. Ne zörögj, Hektor — légy csöndesen, nem szabad kijőnöd Félre. Ezt ugyan ügyesen tettem.

ARANKA kalapját asztalra teszi. Hol lehet szobalyányom?

LANGYOS akadozva. Bizonyosan a kertben — a városi lyányok igen szeretik a virágokat.

KINGA. De csak most veszem észre, férjem, hogy olly különös zavarban, ingerültségben vagy —

LANGYOS. Oh — épen nem — de veszélyes beteg vár rám, és ilyenkor —

ARANKA. Az istenért, miért nem siet ön tehát?

LANGYOS félre. Átkozott helyzet! Nem távozhatom — mit mondjak? Fenn. Az az, a veszély nem épen olly igen nagy — de mégis — némi gondot ad —

KINGA. Siess tehát, nehogy késedelmed miatt baj történjék.

ARANKA csípősen. Vannak esetek, mikben épen az szolgál üdvére a betegnek, ha az orvos elkésik.

LANGYOS hirtelen. Ugy van, ugy van!

ARANKA nevet. Sógor nem igen hizelg önmagának.

KINGA. Nem magyarázhatom meg magamnak állapotodat; soha nem láttalak még illy ingerültségben.

LANGYOS. Valóban csalatkozol, édeském. Félre. Soha életemben nem voltam még illy rút kelepében!

NYOLCADIK JELENET.

SZOLGA. ELŐBBIEK.

SZOLGA Arankához. Levél nagyságodnak! Átadja a levelet s el.

LANGYOS hirtelen. Ah, levél! Az asszonyok

szeretnek levelkéikkel titkolózni. Most szobájukba távoznak, nemde?

ARANKA. Talán csak nem vagyunk utjában, sógor? Olvassa a levelet.

LANGYOS. Oh, épen nem! Félre. Nem olvashatom ki őket a' szobából.

KINGA Arankához. Talán Pestről?

ARANKA. Épen nem — alispántok ir, és —

KINKA. És?

ARANKA. Egész ünnepélyességgel kezemet kéri, s egyszersmind írja, hogy a válaszáért fél óra múlva maga jó el.

LANGYOS. Kitetszik, hogy egykor katona volt, azért bánik olly gyorsan a dologgal.

KINGA. Ne menj hozzá.

ARANKA. Elvei rozsak.

LANGYOS. Mi köze elvnek a házassághoz? Ő derék, csinos, gazdag ember, és ez elég.

KINGA. Épen nem. Célzással. Vannak házas felek, kik csupán azért nem boldogok, mert elveik nem egyeznek meg.

LANGYOS. Talán értelek, mert imé, te az egész világot szeretnéd fölforgatni, én pedig a világért sem mozdulok ki kerékvágásomból, s mégis boldogok vagyunk.

KINGA sohajtva. Igaz!

LANGYOS. Megértjük egymást — hol egyik,

hol az egyik enged — titkaink egymás előtt nincsenek —

ARANKA rövid gondolkozás után. Kingám — kérem megérkezése előtt mégis szeretnék veled beszélni — jer szobámba —

LANGYOS örömmel, félre. Hála istennek! Fenn. Az igen szükséges — csak hamar — hamar —

KILENCEDIK JELENET.

TORNYAI KÁROLY. HEVES KÁLMÁN. ELŐBBIEK.

LANGYOS félre. Átkozott csapás! Még sem szabadulhatok meg!

TORNYAI. Heves Kálmán barátomat van szerencsém —

HEVES. Nagyságának ismeretségével már szerencsés vagyok dicsekhetni, és elbizottan meg vagyok győződve, hogy beszédeiből szeretetre méltó testvére előtt sem vagyok egészen ismeretlen — orvos ur, üdvözlöm önt.

LANGYOS. Alázatos szolgája! Félre. Hordott volna el a forgósze!l!

ARANKA. És minek köszönhetjük, hogy az élvezetdús Pesttől meg birt ön válni?

HEVES. Oh, kérem — én a világosság hő barátja vagyok, s nem maradhattam a sötét Pesten,

mellynek egeről célzással a legragyogóbb csillag letűnt.

ARANKA. Ön csak mindig a régi hizelgő —

HEVES. De a legnagyobb mértékben őszinte.

KINGA. Mikép állnak a pártok Pesten?

HEVES. Egy rész a zeke, a másik pedig a frakk mellett viaskodik.

TORNYAI. Nagysága a politikai pártokat érti.

HEVES. Ezerszer bocsánatot kérek, azt gondolám, hogy szép hölgyek leginkább csak a divat kérdései iránt kíváncsiak.

LANGYOS. Jobban is illik ez az asszonyokhoz.

ARANKA. Sógor, mérsékelje magát!

KINGA. Férjem csak akaratlan rabnőkké szeretné az asszonyokat aljasítani.

HEVES. Ez hallatlan vakmerény! A hölgyek sziveinken uralkodnak, szivünk irányozza tetteinket, s így a hölgyek titkon már is tényleg kormányozzák az országokat; nem bírom tehát átlátni, miért ne engedhetnénk nekik nyíltan is illő részt a közügyekben?

KINGA élénken. Gyakran vitáztam ez iránt már férjemmel; de ő rendesen elalszik, mihelyt politikára térítem a beszédet.

TORNYAI. Megvallom, én is jobban szeretem, ha csöndes háziasságban keresik főgyönyöreiket

a hölgyek; Arankához, s nagysád mikép vélekedik e tárgyról?

ARANKA. Én ön véleményében tökéletesen osztozom, s azt hiszem, hogy nekünk asszonyoknak legfőlebb is csak rendkívüli esetekben szabad közügyekbe avatkoznunk, midőn befolyásunk által a jó ügynek használhatunk, mert van sok olly gyöngé férfi, ki a legjózanabb okokkal is makacsul ellenkezik, de egy pár jól intézett pillantástól mit sem bír megtagadni.

HEVES. Az illy befolyás tisztujításoknál is hasznos eredményeket szülhet.

ARANKA. Kétségkívül.

LANGYOS. Talán csak nem akar sógorasszonyka korteskedni?

ARANKA pajzánul. Ki tudja!

KINGA élénken. És ugyan miért nem? Angliában egy hercegnő még meg is esókolta a szurtos választókat, midőn egy követnek szavazatokat gyűjtött.

HEVES. És ha én is hasonló szivességre bátorzkodnám nagyságtokat megkérni?

KINGA. Hogyan? Ön tisztkarunkba kíván lépni?

TORNYAI enyelgve. Barátom helyemet akarja elfoglalni, és a megyei közszellemet egyszersmind fenekestől szándékozik felforgatni.

KINGA. Valóban?

HEVES. Reménylem, hogy egy pár év alatt röpködő haladásra buzdítom ezen tespedő megyét —

LANGYOS. Ha szárnyát nem szegik —

KINGA. Ránk minden esetre számolhat ön, mert elveit Aranka által ismerem, s ha tőlem független, egyenesen az alispáni székben szeretném önt látni — s te is Aranka, nemde?

ARANKA enyelgve. Én csak cselekedni szoktam, s nem szeretek terveimről előleg hosszasan beszélni. A ki mindenkit kártyáiba enged pillantani, az könnyen elvesztheti a játékot, ha különben legkedvezőbbek is kártyái.

TIZEDIK JELENET.

SZOLGA. ELŐBBIEK.

SZOLGA. Bokrosné asszonyság kéreti a tekintetes urat, méltóztassék hozzá sietni.

LANGYOS bosszusan. Mi baja van ismét?

SZOLGA. Neki semmi, hanem kisasszonyának görcsei vannak.

LANGYOS habozva. Jól van — jól van —

KINGA. Ugyan mit beszélsz, férjem?

LANGYOS mint fönn. Az az, nem jól van — hanem —

HEVES. Az istenért, siessen orvos ur, a görcsök igen veszélyesek lehetnek.

LANGYOS. Igaz — de egyébiránt magam is épen roszul érzem magamat, és — a szolgálhoz — mondd cselédjének, hogy főzzenek a kisasszonynak székfűtheát — majd tiszteletemet teszem nála. Félre. Nem mehetek, míg a szobalyányt ki nem bocsátom. — Átkozott helyzet! Szolga el.

ARANKA. Sógor, ez már még sem szép —

TORNYAI. A szegény betegen gyakran az orvosnak látása is könnyebbít.

HEVES élénkül. Uram, az emberiség nevében kényszeritem önt —

KINGA kezét nyújtja neki. Köszönöm a szenvedő emberiség nevében e szép buzgalmat!

LANGYOS félre. Milly tüzes pillantás! — Talán csak nem? — Átkozott szobalyány, mind te okoztad ezt! Fenn. De ismerem én Bokros kisasszonyt, és alkalmatlan görcseit — bizonyosan a szolgálót verte meg, s fél óra mulva már ismét a szobalyánynak fog hajába kapni — az egész baj szót sem érdemel —

KINGA. Megfoghatlan vagy ma, férjem; eddig legalább orvosi hivatalodat teljesítéd némi buzgalommal, és most —

LANGYOS. Újunk sem egyenlő, édeském. De mi jut eszembe — uri vendégünk még nem is látta

kertünket — pedig az egész poros Pesten nincs olly gyönyörű kert — az idő igen szép — egy kis séta bizonyosan nem ártana, és feleségemnek igen szép virágai vannak. Félre. Megfúlok, ha még sem mennek —

TORNYAI. Nem roszul tanácsol, orvos ur, és Kingához ha nagysád megengedi, és karomat elfogadja —

HEVES Arankához. Nagysád pedig az én vezéremre bizza magát, nemde?

LANGYOS félre. Jobb is, ha nem te mégysz nőmmel!

KINGA. Igen szívesen — ámbár szinte gyanakodnom kellene férjem uramra, hogy ő maga nem akar távozni, és minket —

LANGYOS ákadozva. Sőt inkább — magam is tüstént követem a diszes társaságot, és — aztán betegeimhez távozom a kertajtón —

HEVES Arankához. A virágok közt igen vakmerő leszek, szép nagyságocskám, s a legszebb virágot fogom öntől kérni.

ARANKA. A kert testvéremé —

HEVES célzással. A legszebb virágról mégis csupán nagyságod rendelkezhetik. Kalapjáért megy az egyik asztalhoz.

TORNYAI ugyan azt teszi, és Aranka mellé érkezvén, halk hangon szól hozzá. Kérem nagysádat, legyen ba-

rátom iránt engedékeny, s ha bár mi magas reményeket nyilvánítna is, ne méltóztassék őt visszariasztani —

ARANKA halkal. De —

TORNYAI halkal. Ismétlem kérésemet — testvérének a kertben mindent megfejték. Kingához visszatér.

HEVES Arankához. Parancsára vagyok nagysádnak.

ARANKA. Ha úgy tetszik, mehetünk.

LANGYOS félre. Hála istennek!

ARANKA. De igaz — napernyő nélkül nem mehetünk. Nelli! hol azon gondatlan lyány? A bezárt ajtón zörrenés hallik.

LANGYOS félre. Már ismét! Fenn. Légy csöndesen Hektor, nem szabad kijőnöd. Megyek, futok, sógorasszonykám, kihozom én a napernyőt; ne is boszankodjék szobalyánya miatt — hiában, a cselédek mind roszak, s különösen a szobalyányok — ezer meg ezer bajt okoznak. Tüstént itt leszek. El a baloldali első szobába; távozta közben többször aggályosan tekint vissza a bezárt ajtóra.

HEVES. Kedvelője talán a vadászatnak az orvos ur?

KINGA. Oh nem, ő semmi iránt nem viseltetik szenvedélylyel — csupán divatból tart egy vizslát —

LANGYOS sietve jő egy nap- s egy esernyővel. Arankának adja a napernyőt. **Itt van — Neked is hoztam, édeském.** Kingának átadja az esernyőt.

KINGA. **Mit gondolsz? Napfény ellen két személyre való nagy esernyőt!**

ARANKA. **Hahaha! Sógor, sógor, talán bizony szerelmes, mivel olly rendkívül meg van zavarodva?**

TORNYAI. **Bizonyosan valami új rendszeren töri fejét, melly még a vizgyógyászatot is meg fogja dönteni, nemde?**

LANGYOS homlokára üt. **Bocsánat, édeském — magam sem tudom, mikép jutott kezembe — tüstént megjavítom hibámat. Az esernyővel a baloldali első szobába siet.**

HEVES Arankához, mi alatt Tornyai halkal beszélget Kingával. **Nagysád állandóan itt szándékozik ezentul lakni?**

ARANKA. **Nem tudom még, mire fogom magamat határozni — igen megszoktam már a nagy városi élénk zajt —**

HEVES hízelve. **De forrón szerető férj oldalán, ki nagysádat imádná, s minden pillantását örömelevenné varázsolná —**

ARANKA. **Olly helyzetben, igen természetes, hogy mindenütt boldognak érezheti magát az ember —**

KINGA halkkal Tornyaihoz. **S a terv, melyért ezen eszközhez kell folyamodnunk?**

TORNYAI halkkal. **A kertben el fogom mondani —**

LANGYOS sietve jő a napernyővel, és Kingának adja. **Alig birtam rátalálni. Szinte megizzadtam. Homlokát törli.**

HEVES Arankával karöltve indul. **Orvos ur, nem viszzük magunkkal vizsláját? Én igen nagy barátja vagyok a vadászatnak, s annál fogva a vadászkutyákat is rendkívül kedvelem — Hektor! Hektor!**

LANGYOS legnagyobb zavarban. **Oh, kérem — nem lehet — igen tudatlan — csak szokásból tartom — azonkívül harapós is — nem szereti az idegeneket —**

TORNYAI. **Különben pedig a virágágyakat is eltiporhatná —**

LANGYOS. **Ugy van — úgy van — helyesen mondja uri barátom uram — igen helyesen. Féltre. Ezen mentséget isten sugalta neki!**

HEVES. **Sajnálom — de helyes oknak mindig örömet engedek —**

TORNYAI. **Főleg, ha kénytelen vagy vele — nemde barátom!**

LANGYOS unszolva. **Erről igen érdekesen lehet majd a kertben vitázni. Tüstént követem önöket,**

csak fölirom előbb azon betegek nevét, kiket ma délelőtt meg kell látogatnom —

HEVES. Azután adja hozzám vizsláját négy hétre — juratusom mindenre kitanítja — ő igen ügyes az effélékben.

LANGYOS. Alázatos szolgája! Félre. Meghiszem, hogy kitanítaná!

ARANKA. El ne feledje Bokros kisasszony görceit, kedves szórakozott sógor uram.

LANGYOS. Isten mentsen! Félre, türehtlenül. Oszoljatok már valahára!

KINGA. Ha Nellit meglátod véletlenül, tehát utasítsd utánunk a kertbe.

ARANKA. Igen, igen; meg kell őt dorgálnom!

LANGYOS. Helyesen, helyesen. Félre. Még sem pusztultok el?

HEVES. Tehát menjünk!

Langyoson kívül mind a fenékszíni középajtó felé távoznak.

LANGYOS hosszú lélekezés után, félre. Hála istennek! Itt van szabadulásom pillanatja.

TIZENEGYEDIK JELENET.

FARKASFALVI SÁNDOR azon pillanatban lép be, midőn Heves az ajtót akarja megnyitni. ELŐBBIEK.

FARKASFALVI. Alázatos szolgálók!

Néma tisztelgések.

LANGYOS félre. Kárhozatos eset! El kell sülyednem! Pokol, miért nem nyelted el ezen alkalmatlan hóhérát ohajtott szabadulásomnak! Fenn. Alázatos szolgálja, tekintetes ur — különösen örvendek ezen véletlen szerencsének —

FARKASFALVI. Szolgálja, orvos ur. Arankához. Nagysád megbocsát, hogy illy rögtön bátorkodom megjelenni — de vágyaim, és — a körülmények — Ah, Heves ur itt? Igen örvendek, legalább éve mult, hogy nem volt szerencsém —

HEVES hidegen. Valóban egy éve már, hogy nem tisztelhetém önt személyesen — és akkor is, ha nem csalatkozom, végrehajtást eszközlék ön-nél egy özvegy részére, bizonyos örökségi pénzösszeg miatt, mit ön feledett annak idejében viszszaadni —

LANGYOS hirtelen. Az alispán ur bokros foglalatosságai —

FARKASFALVI fölindulását elnyomni iparkodva. Az

igen sajnós, és kellemetlen ügy volt — feledjük el, és szóljunk másról.

TORNYAI halkkal Kingához, kivel folyvást suttog. Barátom hamar, és igen élesen kezdi meg az ellenzést.

ARANKA Heveshez, nyájasan. Inkább azon vig estélyeokről emlékezzünk, mikén ön az egész társaságot mindig olly élénken, olly kellemesen mulattatá —

HEVES kézesókkal. Oh, nagysád fölötte tulbőcsüli társalgási ügyességemet. Büszkén. Egyébiránt nem vélem a szerénységet megsérteni, ha mondom, hogy minden társas körben szívesen láttak, és hogy jelenlétemben senki nem unatkozott — főleg, ha nagysád is jelen volt, mert elmésségének acéla még a fából is szikrát idézett volna létre —

ARANKA nyájasan. Ön mindig a régi hízeltő —

TORNYAI halkkal Kingához. Igen jól megy.

LANGYOS az átlakon kinézve. Gyönyörű az idő! Milly pompás sétálás esnék most kertem hűvös szőlőlugasában. Dicső nap!

KINGA. Nem tartóztatunk, kedves férjem —

LANGYOS akadozva. Nem azért mondom. Félre. Inkább gőzfürdőben, vagy zuhany alatt, vagy záporban állanék, mint itt, és — mégis maradnom kell —

FARKASFALVI félre. Ha szemeim nem csálnak,

ezen tüzes népbarát rendkívül megbarátkozott a szép özvegygyel — huszárosan kell bele vágnom. Hangosan, Arankához. Orvos barátunk igen jól jegyzé meg, hogy dicső e nap — nagysád egyetlen szava legszebbikévé teheti azt egész életemnek —

ARANKA. Hogyan — ön — itt, most?

FARKASFALVI. És miért nem? Az egész megye tudja, hogy szívem rég nagyságodé — s ime ezen tisztos tanúk jelenlétében szóval ujitom meg most kérelmemet, mit rövid idő előtt írásban tévék: nyujtsa szép kezét nagysád, s mint szerető és tisztelő férj vezetem önt az élet változatos pályáján, hiven osztva meg örömét, és bánatát —

ARANKA. Én —

HEVES. Bocsánat, nagyságos asszonyom, engedjen nekem néhány szót, mielőtt határozná. Félre. Szemeiből s néhány nyájas szavából, ha nem csalatkozom, mindent reménylhetek; én pedig nem szoktam csalatkozni. Fenn. Közönséges emberek gáncsolni fogják talán mostani nyilatkozatomat, rendkívülisége miatt; de nagysád magas szellemét bizonyosan úgy átmelegíté a kornak hatalmas szózata, hogy vakmerőségemet menteni fogja —

ARANKA. Ezen bevezetés —

HEVES. Hosszú, de talán szükséges volt — röviden iparkodom szólni. Nagysád családi viszonyimat ismeri — kérdés nem kenyerem, de a

szerénység megsértése nélkül mondhatom, hogy Magyarország évkönyveiben a Heves név gyakran fordul elő —

LANGYOS félre. Jól mondod — minden jót a heveskedés rontott meg — még az ármányos szobalyány is heveségem miatt került ide. A bezárt szoba ajtajára mutat.

HEVES. Egyébiránt, én, az egyenlőség rendületlen ügyvéde, ezt nem magamért mondom, hanem, mivel ezen gyarló megfordult világban, fájdalom! a vak többség az efféle balgaságokat erőnek erejével virágzásban akarja megtartani — De még egyszer, bocsánat kitérengésemért —

ARANKA. Még eddig nem értem önt.

FARKASFALVI büszkén. Szabad határzatát kérnem, nagyságos asszonyom — az ügyvéd ur bizonyosan szíves lesz addig várakozni —

HEVES. Épen nem — én nagysádat első megpillantása óta, egész tűzével szeretem férfiasszível szívednek — a haza boldogsága után első gondolatom nagysád, s most kezéért könyörgök.

ARANKA meglepetve. Ön is?

FARKASFALVI fölindulva. Uram!

LANGYOS félre. Milly jó izűen tudnám ezen tüzes két kérőt kacagni, ha lelkemet a zárt ajtóra mutat ezen átkozott baleset nem terhelné!

HEVES. Kegyes válaszát várom nagysádnak —

FARKASFALVI indulattal, mit elfojtani törekszik. Ugy vélem, hogy az, ki előbb kérdezt, előbb reménylheti a feleletet —

HEVES élénken. Semmit az elsőségről — e szót gyűlölöm — szabadon válaszoljon nagysád — annak, a kihez szívét hajlani érzi —

ARANKA. De illy hirtelen — alispán ur levelét csak fél óra előtt vevém — ügyvéd ur pedig csak épen e pillanatban nyilatkozott — valóban —

HEVES. A körülmények sürgetősége mulhatlanul így kívánta —

KINGA közelebb lépve. Bocsánat, uraim, a kemény csomót én vágom ketté. Illy fontos lépésre minden előleges tanácskozás nélkül nem határozhatja el magát testvérem. Más hölgyek alkalmassint napokat, vagy heteket kívánnának meggondolásra — de minek az? Testvérem ismeri önöket, s azért most, a nyilvánosság dicső korszakában, épen nem lehet oka álszemérem alá rejtőznie. Jer velem szobámba, Aranka. Uraim, kevés pillanatnyi tanácskozás után hallani fogják önök testvérem határozatát. Arankával a baloldali szobába megy.

TIZENKETTEDIK JELENET.

TORNYAI. HEVES KÁLMÁN. LANGYOS az ablaknál.

FARKASFAVI SÁNDOR.

LANGYOS félre. Kíváncsi vagyok, kié lesz a
konec?

FARKASFALVI félre. Bizonyosan engem választ, mert Tornyaival, a mint látom, föl hagyott, s nagyon csalogozom, ha Tornyai nem akar főorvosunk házi barátjává lenni. Langyoshoz megy, kívül az ablakon beszélgetve kinéz.

TORNYAI Heveshez megy, ki a baloldali előszínen áll. Igen tüzesen nyitád meg az ostromot, barátom —

HEVES. El akarom én is mondani, hogy jöttem, láttam, győztem —

TORNYAI. Valóban szerencsés vagy, hogy illy bátran hiszed terveid sikerülését —

HEVES. És miért ne tenném azt? Szebb, fiatalabb, s gazdagabb vagyok az alispánnál; egyéb-iránt pedig tudd meg barátom, hogy az erős, szilárd akarat mindent lehetővé tesz — tegye föl magában például valaki szilárd elhatározottsággal, hogy japáni császárrá akar lenni, s előbb utóbb minden esetre kiviszi akaratát.

TORNYAI. Mindjárt meghalljuk határozatát —

HEVES. Hanem, barátom, mit vettem észre?

TORNYAI. Ugyan mit?

HEVES. Dicsérem izlésedet, barátom —

TORNYAI. Mit értesz ezzel?

HEVES csipősen. Ezen lágymeleg Langyos orvosnak igen csinos felesége van — és —

TORNYAI. És?

HEVES. És a te izlésed igen jó —

TORNYAI. Mit gondolsz —

HEVES. Semmit — oh, a viláért sem gondolom, hogy — hanem szerencsés vagy, barátom, és valóban irigyleném sorsodat, ha Aranka keze által olly boldognak nem érzénem magamat —

TORNYAI. De barátom, gondold meg, a nő becsülete —

HEVES. Természetesen — titkokat keblem sirjába van temetve —

TORNYAI. Ne ítélj balul, én nem úgy értetem —

HEVES. Isten mentsen — nem láttam semmit, nem értettem, és nem hallottam semmit, sőt legkisebb gyanúm sincs — úgy, úgy kedves barátom. — Ah, nyílik az ajtó —

TORNYAI félre. Hígyj a mit akarsz, a csapás sikerült, a két legyet lesujtottam, s te az alispánnal együtt fogva vagy —

TIZENHARMADIK JELENET.

SZOLGA a baloldali szobából, melybe a nők távoztak, levéllel jő. ELŐBBIEK.

SZOLGA a levelet Langyosnak nyújtja. A nagyságos asszonytól, azon kéréssel, hogy méltóztassék fenhangon fölolvasni. El.

HEVES. Halljuk! Halljuk!

LANGYOS olvas. „Bocsánat, hogy női gyöngédség, vagy, ha úgy tetszik, gyöngeség, nem szóval, hanem írásban parancsol felelnem tisztelt kérőim nagybecsű ajánlatára. — Szerencsém van ezennel ünnepélyesen kijelenteni, hogy az első alispán nejévé szándékozom lenni, azé t. i., kit a nemesség a harmadnapra bekövetkező tisztujításon azzá fog választani. Addig pedig arra kérem igen tisztelt kérőimet, hogy minden további zaklatással legyenek szivesek fölhagyni, mert határozatát soha nem változtatja meg Aranka.“ Szép!

FARKASFALVI félre. Aranka enyim! — Fenn. Uraim, ajánlom magamat. El.

HEVES félre. A főispán rokonom — pártom hatalmas — tárcám igen jó állapotban van, Aranka enyim! Fenn. Sajnálalak, barátom, de első alispánságra már most nem számolhatsz, a másodikat pedig el sem fogadnád —

TORNYAI. Semmi esetre!

HEVES. Éljen boldogul! sok dolgom van. Isten
önnel, orvos ur! El.

LANGYOS. Alázatos szolgája! Kiséri az ajtóig.

TORNYAI félre. Minden jól megy. Fenn. Jó ét-
vágyat, orvos ur! El.

LANGYOS. Hasonlóképen! Utána néz, hosszú lé-
lekzés után. Hála istennek, megszabadultam! A zárt
ajtót sietve kinyitja.

TIZENNEGYEDIK JELENET.

NELLI a szobából LANGYOS.

NELLI. Illik é ez, tekintetes uram —

LANGYOS. Csitt! Az istenért, meghallják
szavadat — mondd, hogy a kertben voltál —

NELLI sirva. Én tehát rossz, tudatlan, és ha-
rapós vagyok —

LANGYOS. Dehogyan vagy, tudom, hogy nem
harapsz — csak hallgass, kérlek —

NELLI sirva. Oda lett volna örökre becsületem,
ártatlanságom és jó nevem, ha meglátták volna,
hogy a tekintetes ur szobájába voltam zárva —

LANGYOS kalapját s botját megragadja, és Nelli szá-
jára egy bankjegyet nyom. Csitt! Fogadd el ezen ra-
gasztó tapaszt, és hallgass. Gyorsan el.

NELLI fölveszi a szájáról leesett bankjegyet, és nevet.
**Hahaha! Tíz pengő forint! Ehhez ugyan könnyen
jutottam — de kezemben vagy, orvos ur, és fo-
gadam, hogy a fél órai börtönt drágán fizette-
tem meg veled! El balra.**

MÁSODIK FELVONÁS.

Az első felvonási terem.

EL S Ő J E L E N E T.

ARANKA a jobboldali ablak előtt himző ráján dolgozik.

NELLI előtte áll.

ARANKA mosolyogva. Szegény sógor, képzelem, milly zavarban lehetett —

NELLI. Szinte magam is sajnálni kezdém — ámbár nem tehettem róla.

ARANKA. Szólott ma veled?

NELLI nevet. Isten mentsen! Ugy kerül tegnap óta, mintha cholerába estem volna.

ARANKA komolyan. Még egyszer ismétlem, hogy ezen történetet senkinek nem szabad megtudni —

NELLI. Megszegtem é valaha nagysád parancsát?

ARANKA. Nem is lesz soha okod arra, hogy hűségedet megbánd.

MÁSODIK JELENET.

KINGA a baloldali szobából. ELŐBBIEK.

KINGA. Ismét a munka mellett?

ARANKA. Holnapra el kell készítenem. Nelli, menj szobámba, és tűzőgesd össze a zászlószalagokat. —

NELLI. Nekem is lesz tehát egy kis részem a szép munkában. El balra.

KINGA. Merész játékot űzesz.

ARANKA. Csak az nyer, a ki mer.

KINGA. De te föltétlenül az új első alispánnak ígérted kezedet, minden záradék, minden óvás nélkül —

ARANKA vidorul. Szavamat meg is fogom tartani — minden törvényes ügyvédi fogás, és ármány nélkül —

KINGA. Vigyázz, vigyázz, bizony meg fogod hamarkodásodat bánni!

ARANKA. Ne busulj, Kinga, mindent jól megdoltam — a mint tegnap elmondád Tornyai tanácsát, azonnal tisztába jövék tervemmel —

KINGA. Szavadat tehát minden esetre meg akarod tartani?

ARANKA. Igen.

KINGA. És ha Farkasfalvi marad az alispán?

ARANKA. Az lehetetlen.

KINGA. De ha mégis?

ARANKA. Mondom, lehetetlen — a nemeség nagyobb része nem szereti őt —

KINGA. Annál inkább szereti pénzét —

ARANKA. Mi kétszer annyit költhetünk embe-rünkért, — azonkívül pedig az egész nemesség tiszteli és szereti őt — mondom, szó sem lehet itt a félelemről — mindenesetre győznünk kell.

KINGA. Adj a isten! de én nem merném egész jövőndőmet illy kétes kockára tenni, s bizonyosan te sem tennéd azt, ha valódi-lag szeretnél —

ARANKA komolyan. Megharagszom, ha szerelmemet kétségbe vonod. Látod, én első házasságra csak szüléim parancsának engedve léptem. Ezen erőszak mindig nyomta szívemet; de egyszersmind annyira megedzette, hogy most nemcsak a vak indulatra hallgat, hanem az ész józan sugalmának is enged. A könnyelmű sziv szalmakunyhóról szeret álmadozni; de az ész azt parancsolá nekem, hogy képzelt és elhárítható veszélytől ne riadjak vissza, és —

KINGA. És inkább légy alispánné, mint —

ARANKA. Ugy van — én minden cim nélkül is örömet nyujtanám kezemet kedvesemnek; de mégis szivesebben látom őt olly rangban, melly tiszteletet s fényt áraszt rá, és általa rám is, és mellyet egyszersmind hasznára fordíthat hazájának.

KINGA. Ez mid igen szép, de én mégis csak félnék illy vakmerőn játszani boldogsággal.

HARMADIK JELENET.

LANGYOS a fenékszíni ajtón. ELŐBBIEK.

LANGYOS homlokát törli. Ah, iszonyu hőség van —

ARANKA. Nyáron, dél tájban, ez épen nem ritkaság — ha egyéb ujságot nem tud sógor —

KINGA. Oh, kérlek, ne kérdezz tőle ujságokat, mert valamennyi betegének állapotját mindjárt nagyhosszasan beszéli el —

LANGYOS. Ismét ellenem vagy, édeském — szinte kedved telik benne, ha valamit ellenemre szólhatsz, pedig most csakugyan nincs igazad, mert igen nevezetes ujságot hoztam —

KINGA. Kiváncsi vagyok.

ARANKA. Csak hamar, hamar, sógor.

LANGYOS. Reggel, midőn szokás szerint betegeim látogatására indulék, a nagy utca elején —

de nem, csalatkozom — a hosszú utcában volt,
de talán mégis —

ARANKA. Csak a dologra —

KINGA. Férjem mindent illy hosszasan szokott előadni.

LANGYOS. Ismét ellenem vagy? De semmi — megszoktam már. Tehát a hosszú vagy nagy utcában ma reggel Heves urral találkoztam, bezeg, sógorasszonyka, meggyűl ám azzal baja!

ARANKA kíváncsian. Hogy hogy?

LANGYOS. Mindjárt elmondom. — Mindenek előtt szíves üdvözlétét jelenteti általam.

ARANKA. Köszönöm.

KINGA. Ez az egész nevezetes ujság?

LANGYOS. Oh nem, azt még csak most mondom el. Heves ur a közel fekvő két nemes faluba kocsizott, kissé körül nézni, a mint mondá —

ARANKA. Ez igen természetes, mert szolgabíró akar lenni —

LANGYOS. Szolgabíró? Kell is annak szolgabíróság! Első alispán akar lenni.

ARANKA élénken. Hogyan?

KINGA. Kitől hallád ezt?

LANGYOS fontossággal. Saját tulajdon szájából — minden szavára emlékezem, így szóla hozám: „Jó reggelt, orvos ur!” és hintájához intett. Én azonnal oda mentem, s üdvözlését a mint illik

— így viszonzottam: „Alázatos szolgája, jó reggelt!”

ARANKA türhetlenül. Csak a dologra, Sógor, csak a dologra!

KINGA. Ne bocsásd ujságodat is cseppenként füleinkbe, mint orvosságaidat betegeid szájába.

LANGYOS. Csak csöndesen, édeském, azért is megmutatom, hogy röviden is tudok szólni. — Heves ur tehát rövid kivonatban mintegy ezt mondá: „Igen örvendek, orvos ur, hogy önnel találkozám, mert különben háza előtt meg kellett volna állanom, pedig nincs elmulasztani való időm. A szép Aranka tegnapi célzását megértém, ő ismeri tehetségeimet, állásomat, vagyonomat, és keze által akar engem arra buzdítani, hogy első tisztviselője legyek ezen megyének. Bizalmának minden esetre megfelelek, mert ha barátomat, Tornyait, alispánná birtam volna választatni, igen természetes, hogy magam érdekében nem csekélyebb, hanem százszorozott buzgalommal fogok küzdeni, mert, Aranka kezének birhatási reménye által bátorítva, még magával a lehetlenséggel is, szembe szállok. Ma este, vagy holnap reggel udvarolni leend szerencsém ő nagyságánál.” Ezzel a hintó elvágtatott, és én szokott módom szerint betegeimhez ballagtam.

ARANKA élénken. A helyett, hogy gyorsan ide sietett volna ezen fontos ujsággal —

LANGYOS. Betegeim váraikoztak rám, és kötelességem —

KINGA. Kötelességed tegnap is sietést parancsolt —

ARANKA. Jól jegyzed meg, Kinga, célzással, és tegnap még sem sietett betegeihez az orvos ur.

KINGA. Pedig hivatták is —

ARANKA célzással. Ugy látszott, mintha őriznie kellett volna itt valamit —

LANGYOS félre. Átkozott! talán csak nem fecsegett a szobalyány? Fenn. Már látom, hogy mennem kell, mert két szép asszonynyal nincs kedvem vitázni. Gyorsan a jobboldali szobába távozik.

KINGA. Nemde mondám, hogy veszélyes játékba bocsátkoztál?

ARANKA. Valóban, megvallom, ezen fordulat egy kissé váratlan —

KINGA könnyelműleg. De véleményem szerint nem épen kellemetlen.

ARANKA. Mikép érted ezt?

KINGA. Én inkább szeretnék Heves hitvesse lenni, mint a te választottadé —

ARANKA. Ugyan ne boszants, kérlek, mikép hasonlithatod is ezt hozzá!

KINGA És ugyan miért nem? Heves vala-

mieskével fiatalabb, jóval szebb, és sokkal gazgagabb —

ARANKA. Nincs é nekem annyi vagyonom, hogy ezen utóbbi tekinteten egészen túl tehessem magamat?

KINGA. Megengedem; de az eleven, tüzvérű Heves, a haladási párt egyik nagybefolyású embere — gondold meg csak Aranka, ő bizonyosan olly szellemben fogja meggyénket vezérteni, hogy fákyás éjizenével tiszteli őt meg az ifjuság, ha egy év múlva Pestre utazol vele — milly örömed leend akkor, ha büszke öntudattal így fog majd hozzád szólani: Jer az ablakhoz kedvesem, imé, ezen dicsőség engem illet!

ARANKA. És te csakugyan illyesmit teszesz föl felőle?

KINGA. És miért nem?

ARANKA. Látszik, hogy keveset forogtál a világban, és csak hirlapok után ítéled meg a pártokat. Valamennyi felekezetnek van több olly férfiak, kik előtt minden véleménykülönbség dacára tisztelettel hajlunk meg, s így annak is, melly alatt apostolkodni kérkedik Heves — de különbséget kell az érdemesek és azok közt tenni, kik csupán torzképei a szabadelműségnek, s Heves ezen torzképek egyike, ki pénze és szemtelensége által olly körökbe birt tolnakodni,

mlknek érdemfénye reá is áraszt néhány sugá-rocskát —

KINGA. Oh, te igen szívtelenül ítélsz róla —

ARANKA. Épen nem — egyetlen szóval sem mondék róla többet, mint mennyit valóban meg-érdemel — ő szóval gyönyörű elveket kürtől, de adj csak olly hatalmat kezébe, melly dícsvá-gyát kielégíti, s legkiállhatlanabb zsarnokká fog fajulni —

KINGA. Nem hihetem vádjaidat — szavai olly édesek, és annyira szívhez szólnak —

ARANKA. Annyira, hogy elméd intését elal-tatják — s mit mondasz kérdéséhez ?

KINGA. Mit te kérdésnek nevezesz, én azt büszke öntudat sugalmából származtatom, melly legszebb dísze a valódi férfinak.

ARANKA. Elfogultságod határtalan —

KINGA. Véleményemet pusztá vádakkal még testvérem sem másíthatja meg.

ARANKA rövid gondolkozás után. Jól van — tény-nyel bizonyítom be tehát állításomat.

KINGA. Arra csakugyan kíváncsi vagyok.

ARANKA. Reménylem, hogy az, mit megki-sérteni szándékozom, föllegváraidat lerontja, és fogékonyabbá teend a házi boldogság élvezésére, mellyet egy kissé igen is higgadt ke-délyü férjed mellett eddig nem birtál föllelni —

KINGA neheztelve. Én nem zúgolódtam —

ARANKA. Eleget olvasok szemeidből. — De hagyjuk ezt — te hiszed, hogy Heves engem szeret?

KINGA. Szavainak hangja olly őszinte volt, hogy nem kételkedhetem —

ARANKA. Képzelhetsz valódi szerelmet hűség nélkül?

KINGA. Nem —

ARANKA. És ha Heves szerelmi ajánlásokat fogadna el más hölgytől, most, midőn kezem után eseng?

KINGA. Azt ő bizonyosan nem teszi.

ARANKA. De ha mégis tenné?

KINGA. Ugy becsstelennek kellene őt tartanom. —

ARANKA. Jól van — ez nekem elég — reménylem, kiverem fejedből azon vak ihletet, melly meggondolás nélkül imádtatja veled mind azokat, kik ajkaikon mézet viselnek, míg szíveik epével vannak elárasztva, és — ha tervem jól sikerül — egyszersmind talán saját bajomon is segíthetek.

KINGA. És ezen terved?

ARANKA. Mindenek előtt —

KINGA. Nem veszélyeztet senkit?

ARANKA. Reménylem, nem. Halld tehát —

NEGYEDIK JELENET.

TORNYAI KÁROLY. ELŐBBIEK.

TORNYAI a fenékszíni ajtón jő, Kingához. Nagysád szíves engedelmével bátorkodom — Arankához. Bocsánat, hogy hamarabb nem tevém tiszteletemet — de néhány nappal a tisztujítás előtt mindig olly igen sok a dolog — mi tisztviselők igen megszoktuk már, hogy körmünkre égjen a dolog —

KINGA. Ön bizonyosan nem tartozik azok közé —

ARANKA. Oh, ne véd, Kinga, mindnyájunkban van némi kis gyarlóság —

TORNYAI. Igen köszönöm e szép őszinteséget. Barátom Heves is örömetst megfelelt volna nagyságtok szíves meghívásának — de faluzni kelle mennie.

ARANKA. Vagy is inkább ön ellen korteskedni —

TORNYAI. Tehát tudja már nagysád?

KINGA. Mindent tudunk.

ARANKA. És ön nem tesz semmit?

TORNYAI szerény büszkeséggel. Három évig tettem, a mi csekély erőmből kitelt — most a választó nemességre bízom magamat —

KINGA. De mégis szükséges, hogy ön is —

TORNYAI. Hogy én is megvesztegessenem a népet, melyet jóra vezetni kötelességem?

ARANKA. Böcsülöm ugyan önt ezen széplelkű nyilatkozatért; de tegnapi határozatom után mégis várhatnám öntől talán, hogy most egyszer kivételkép —

TORNYAI komolyan. Fájdalommal ugyan, de mégis kénytelen vagyok megvallani, hogy a böcsület utjáról kivételkép sem akarok eltérni.

ARANKA meglepetve. E hidegség —

TORNYAI komolyan. Az észnek hava a Vulkán forró tüze fölött —

KINGA bosszusan. Ezen hideg fontolgatás még sem szép öntől, miután épen ön tanácsára —

ARANKA. Igen, igen, ön tanácsára írák a egnapi nyilatkozatot —

KINGA. Ön így szóla hozzám· válaszoljon kétértelműleg, hogy mindegyik megnyugodjék s magát hihesse választottnak. Én e szókat hiven közlém testvéremmel —

ARANKA. Ugy van —

TORNYAI. Bocsánat, nagysád többet tett, mint kellett volna, mert nem kettejöknek, hanem több férfinak nyutott egyszersmind reményt, kik talán az alispánságra vágynak —

ARANKA zavarodtan. Oh, én kába, erre nem is gondoltam!

KINGÁ meglepetve. Ezt ugyan szörnyen elhirtelenkedtük!

TORNYAI. Ne aggódjanak nagyságtok olly igen — ugyan lehetnék é illy nyugott, ha minden reményről le kellene mondanom, Aranka kezét ajkaihoz szorítva, mellyek ezen szép kéz bírhatásában öszpontosulnak?

ARANKA gyorsan. És ön reményének alapja?

TORNYAI. Az alispán, és egyszersmind a főispán bölcs belátásán nyugszik.

KINGA. Nem értem önt.

TORNYAI. Heves barátom túlzó elvei igen ismereteseek, azonkívül pedig alispánunk félelmesnek hiszi őt, míg tőlem épen nem retteg, jól tudván, hogy a nagyobbyszerű korteskedés vagyonommal nem fér meg, ha elveimmel öszsze lehetne is azt egyeztetni —

ARANKA. És ennek eredménye?

TORNYAI. Az, hogy Hevest nem jelöli ki a főispán —

KINGA. Rokonát nem jelölné ki?

ARANKA. Kivel azonkívül még bizonyos pénzviszonyokban is áll —

TORNYAI. Ezen utóbbi ok egy kissé gondolkozóvá tehetne ugyan — de nem, illy fontos ügy-

ben, mely oly nagy felelősséggel párosul, hogy még a pénzviszonynak is el kell némulnia —

KINGA. De tegyük fel még is, hogy Heves csakugyan kijelöltetik — mi történik akkor, ha ön teljességgel nem akar a köznemességhez folyamodni?

TORNYAI sohajtva. Akkor Heves lesz az alispán, mert Farkasfalvi oly gyűlöltté tette magát a telekszabályozás alkalmával, hogy nem fogja legyőzhetni Heves pártját, ki igen jól szándékozik fizetni —

ARANKA fölindulva. És én?

TORNYAI. Nagysád rám nézve ismét elveszett, ha Heves önkényt vissza nem lép, vagy ön adott szavát meg nem szegi — vagy kitörő indulattal ha barátomat párbajban főbe nem lövöm —

KINGA ijedten. Az istenért —

ARANKA hirtelen. S bizonyosan véli ön mondhatni, hogy Farkasfalvi semmi esetre nem marad hivatalában?

TORNYAI. Bizonyosan mondhatom — egy óra előtt kaptam tudósításokat járásomból, melynek nagyszámu nemessége az egész megyeét meghaladja — a többség részemre nyilatkozik — de Heves pénze mindenható, mert a nemesség tulajdonkép leginkább csak Farkasfalvitól kíván szabadulni — és bizonyosan örömelebb

fog Heves mellett jó pénzért, mint mellettem ingyen szavazni.

ARANKA mosolygva kezét nyújt Tornyaiinak. **Vigan,** kedves barátom, legyen bár Heves az alispán, mégis önnek virít a tulipán. Imé, az asszony eleinte, hirtelen, megijed ugyan a veszélytől, de utóbb folyvást növekszik a bajjal bátorsága is. — Igen, barátom, kész már fejemben a terv, mely — de szót sem mondok önnek róla, mert — akarom, hogy ezen tisztujtás dicsősége csupán engem illessen — egyedül testvéremnek juttatok belőle valamicskét —

TORNYAI csodálkozva. **De mégis, kérem —**

ARANKA. **Szót sem mondok —**

TORNYAI komolyan. **Ha megtudnám, hogy nagysád érettem talán pénzzel —**

ARANKA vitorul. **Az egész tisztujtás egyetlen fillérembe sem fog kerülni, és mégis hitvese leszek önnek — ön pedig férjem és —**

ÖTÖDIK JELENET.

SZOLGA. ELŐBBIEK.

SZOLGA a fenékszíni közéapajtóból. **Asztalon az ebéd! El.**

ARANKA. **Épen jókor, mert különben többet**

találtam volna igérni, mint a mennyit teljesíthetek. Ha úgy tetszik —

KINGA. Tornyai ur, kérem karját, mert a vendégnek a háziasszonyt kell vezetni.

ARANKA pajzánul. Jól van, jól, csak menjtek — én addig majd elszeretem férjedet —

KINGA. Érttetek jövök, ha sokáig késtek.

El Tornyaivnl a fenékszíni ajtón.

HATODIK JELENET.

ARANKA. LANGYOS.

ARANKA benyitja a jobboldali ajtót. Sógorka!

LANGYOS kijő. Parancsoljon, sógorasszonyka.

ARANKA. Karját —

LANGYOS. Szívesen. Karját nyújtja, Aranka elfogadja.

ARANKA. Korteskedett ön már valaha?

LANGYOS. Isten mentsen! nekem semmi közöm a tisztujítási ármányokhoz, és az egész ünnepélyben csak annyi részt veszek, hogy az alkotmány ezen legszebb jogának gyakorlása alatt agyonverettekről látleletet, vagy is visum repertumot készítek.

ARANKA. Most azonban korteskedni fog ön.

LANGYOS. A világért sem!

ARANKA nyájasan. De ha szépen kérem, sógorka — az én kedvemért —

LANGYOS. Nem lehet — én semmiféle politikai mozgalmakba nem akarok vegyülni —

ARANKA. De igen is fog ön, még pedig ma, és holnap, és én ezt már most nem kérem, hanem parancsolom —

LANGYOS meghökkenve. Micsoda?

ARANKA büszkén. Igen is, sógor, parancsolom, és ön engedelmeskedni fog újam minden intésének, különben fenyegetve mint vesztegetőt vádlom be önt testvéremnél, minthogy ön egy drága vizslát vásárlott 10 pengő forinton, és szobájában zárva tartogatja azt, míg régi vizslája minden ápolgatás nélkül az udvaron futkos. Gúnyosan. Megmondjam ezt?

LANGYOS legnagyobb zavarodottságban, akadozva. Kérem — kérem — alázatosan — feleségem — igen szűkmarku — majd neheztelne — inkább — mindent megteszek —

ARANKA nyájasan. Jól van, menjünk tehát, mert a leves meghűl — délután szobámba jő, és kikapja majd tőlem a szükséges utasítást —

LANGYOS mint fenn. És feleségem?

ARANKA. Nem tudja meg, hogy olly pazardi férje van, ki egy vizslával nem elégszik meg.

LANGYOS. Köszönöm! Félre. Átkozott szobalyány, bizonyosan fecsegett! Arankával a fenékszini ujtón elmegy.

V á l t o z á s.

Terem ez alispánnál, közép- s oldalajtókkal. A színpad szűkebb, mint előbb volt, hogy az ezt követő diszitményváltoztatásra elég hely maradjon.

HETEDIK JELENET.

DAMÁZSDI a középajton jő. Utána SCHNAPS MÓZES.

DAMÁZSDI. Csak utánam jőjön kend, Mózes gazda, mindjárt bejelentem a tekintetes urnak.

SCHNAPS zsidós szóejtéssel. Mondom, Damázsdium, ha még egyszer kendnek szólit engem, bizony én is kendezeni fogom az urat.

DAMÁZSDI nevet. Mi a manó, elment ennek a zsidónak az esze? Talán bizony még nagyságoljam is?

SCHNAPS. És ugyan miért nem, ha szabad kérdezni? Haszonbérem igen jó, és nem én leszek az első zsidó, a kit Damázsdiumnál különb emberek is nagyságolnak.

DAMÁZSDI nevetve. No bizony, csak az kelle-
ne még! Szinte jól esik, hogy megnevettetett
kend, Mózes gazda! hahaha!

SCHNAPS boszusan. Jelentsen be hamar a te-
kintetes urnak, mert nincs kedvem időmet kend-
re vesztegetni —

DAMÁZSDI föllobbanva. Ezer kutyafejű tatár —
zsidó, mindjárt porrá zuzlak! Így mersz hozzám
szólni — a tekintetes nemes vármegye kuriáján,
velem, a ki tisztenőt esztendeig huszár voltam a
Frimont ezredében, és a ki csak olyan jó nemes
ember vagyok, mint maga a tekintetes alispán ur?

SCHNAPS hidegen. Hát aztán? Az utolsó or-
szággyűlés óta már a zsidó sem kutya, hanem
olyan ember, mint akárki más. Isten áldja meg a
derék férfiakat, kik azon szent törvényt csinálták!

DAMÁZSDI haraggal. Bár inkább úztek volna ki
az országból benneteket —

SCHNAPS hidegen. Azt ugyan soha nem te-
szik, mert — sokszor megszorulnának pénz dol-
gában, ha a szegény zsidó nem iparkodnék
mindig néhány forintocskát megtakarítani.

DAMÁZSDI. Igen, mert csaljátok az embe-
reket —

SCHNAPS gunyosan. Ugyan kinek van több esze,
annak é, a ki csal, vagy annak, a ki meg hagy-
ja magát csalatni?

DAMÁZSDI. Fogd be szidalmazó szádat, ronda zsidó, ha nem akarod, hogy nyelvedet kitépjem —

SCHNAPS gunyosan. Azt bizonyosan nem teszi kend, Damázsvi gazda, mert az emancipatio óta még a zsidót sem szabad ítélet nélkül megverni —

DAMÁZSDI. Ismét kendezni merészlesz? Megállj csak, fogadom, hogy még ma a deresen kenem rád az emancipatiót! Ugy is foga van rád a tekintetes uramnak. Majd megkendeztetlek én téged, te sehonnai! Én és kend! Engem kendezni, a ki tizenöt esztendeig ettem a császár kenyerét!

SCHNAPS szippantva. Én pedig harminc esztendő óta tulajdon kenyeremet eszem.

NYOLCADIK JELENET.

FARKASFALVI SÁNDOR. ELŐBBIEK.

FARKASFALVI. Micsoda láрма ez itt, előtermekben?

DAMÁZSDI. Jelentem alázatosan, tekintetes uram, hogy parancsolatjára elhoztam ezen zsidót.

FARKASFALVI. Jól van, elmehet kend.

DAMÁZSDI. De kérem alázatosan, tekintetes uram, ez a zsidó nemesi böcsületemet sértette meg —

FARKASFALVI. Ugyan mikép?

DAMÁZSDI. Kendnek nevezett —

SCHNAPS. Mert ő is ugy szólitott engem, és én azt hiszem, ha a tekintetes ur kegyesen megengedni méltóztatik, hogy az emancipatio óta —

FARKASFALVI. Ugy van, Mózes, igaza van önnek, mindnyájan egy haza gyermekei, következőkép testvérek vagyunk, és kötelesség egyszerűsrimd rút viszátkodás helyett szeretettel ölelni egymást —

DAMÁZSDI. Igen, tekintetes úram, de ő még is csak zsidó —

FARKASFALVI kőmolyan. Elég, Damázsdí, menjen kend, ha nem akarja, hogy megharagudjam.

DAMÁZSDI távoztában, félre. Ne állana csak ajtó előtt a tisztujítás, tudom, hogy deresre fűltette volna a tekintetes uram ezt a vén jebuzeust! Középen el.

SCHNAPS. Tekintetes uram, mikép háláljam meg emberbaráti szép bánásmódját?

FARKASFALVI nyájasan. Hagyjuk ezt — a kötelesség teljesítése nem vár hálára.

SCHNAPS. Hivatní méltóztatott, tekintetes uram?

FARKASFALVI. Egy kis beszédem van önnel, édes Mózes. Ki lakik most vendégfogadójában?

SCHNAPS. Tegnapelőtt egy gazdag földes ur,

egyszersmind ügyvéd, érkezett hozzám jurátusával Pestről, és az egész vendégfogadót kibérlette mától kezdve három napra — igen drága finom ur, és jurátusa is derék magyar ur, de ez mindjárt tegnapelőtt este kiment a szomszéd nemes urakhoz, és ma reggel az ügyvéd ur is követte őt —

FARKASFALVI. Nem érkeztek még vendégek azok közül, kiknek számára a vendégfogadót kibérlette?

SCHNAPS. De igen, fél óra előtt, épen négy óra tájban, tíz szekéren negyven nemes ur érkezett.

FARKASFALVI. Mennyi bor van számokra kirendelve?

SCHNAPS. A mennyit még birnak inni, sőt még több is, ha kívánják —

FARKASFALVI. Mennyiért méri ön a bort?

SCHNAPS. A legjobbikból kell nekik adnom, hús-krajcárosból —

FARKASFALVI tréfásan. De csak megkeresztelteti ön?

SCHNAPS komolyan. Isten mentsen! Inkább magamat, mint boromat — jó híremet a világ minden kincseért sem kockáztatnám.

FARKASFALVI. Tud ön hallgatni?

SCHNAPS. Tekintetes uram, a szegény zsi-

dónak mindent kell tudni — azaz, a mi az emancipációval nem ellenkezik.

FARKASFALVI. Ötszáz pengő forintot adok, ha legroszabb borával itatja őket, és az ételőket mind megközmásítja.

SCHNAPS. Kérem — az lehetetlen.

FARKASFALVI. Hogyan?

SCHNAPS. Azon ur becsületesen fizeti boroamat és ételeimet, és azért kötelességem neki jóval szolgálni.

FARKASFALVI. De ötszáz pengő forint —

SCHNAPS. Szép pénz ugyan és jól esnék a szegény zsidónak — de azon nemes urak bizonyosan elpártolnának derék vendégemtől, ha rossz bort, és kozmás ételt adnék nekik.

FARKASFALVI. Nem azért kívánom — más okaim vannak.

SCHNAPS ravaszul. Oh, tekintetes uram, kilenc tisztujítás alatt mértem én már bort, és értek az effélékhez!

FARKASFALVI. Hátha hatszázat adnék?

SCHNAPS. Igen szép pénz — körül belől, itallal s takarmánnyal együtt, mintegy száz voksot lehetne rajta vásárolni — sőt talán többet is, mert a széna olcsó, és a bor sem igen drága; de a szegény zsidó érdemes akar lenni az emancipációra és nem adja el becsületét.

mert ezenkívül semmije, még csak öröklött nemes levele sincs. Parancsol még valamit, tekintetes uram!

FARKASFALVI fölindulva. Vendége veszedelmes ember —

SCHNAPS. Méltoztassék ellenkezőről meggyőződni, tekintetes uram — tegnap este monda: Mózes barátom, ha én és pártom győzünk, a legszegényebb zsidó is egyenlő jogu leend az egész nemességgel, — ez nem veszedelmes ember, hanem drága finom ur —

FARKASFALVI boszusan. Ajánlatom tehát nem fogadtatik el?

SCHNAPS hízelve. Én nem tudok semmit, nem hallottam semmi ajánlatot — már szinte azt is elfeledtem, hogy itt voltam. Legalázatosabb szolgálja, tekintetes uram! Féltre. Inkább ingyen adom baromat — ne félj, nem feledtem, hogy minden közgyűlésen ellenzettel az emancipatiót, ha más jó emberek szóba hozták. El a középén, s maga után becsapja az ajtót.

FARKASFALVI indulatosan. Átkozott zsidó! még te is ellenem mersz szegülni? Damázsi!

KILENCEDIK JELENET.

DAMÁZSDI. ELŐBBI.

FARKASFALVI. Jobban meggondoltam a dolgot — a zsidó csakugyan hibás —

DAMÁZSDI örömmel. Utána rugtassak?

FARKASFALVI. Nem, nem — majd tisztujítás után emlékeztessen kend rá —

DAMÁZSDI. Nem feledem el, mert ilyen csúfot még senki nem tett rajtam.

FARKASFALVI. Az ötven akó bort kivitette kend már korcsmánkba?

DAMÁZSDI. Meghiszem! Eddig talán már meg is kezdték az ivást a nemesek!

FARKASFALVI. Hát a húst?

DAMÁZSDI. Azt is — de sok beszédembe került, míg a mészáros pénz nélkül kiadta.

FARKASFALVI meglepetve. Hogyan?

DAMÁZSDI. Szinte nem is merem megmondani, hogy mit szólott a mészáros —

FARKASFALVI. Parancsolom!

DAMÁZSDI vonakodva. Hát azt mondta, hogy — azt beszélük a városban, hogy — más lesz majd az alispánunk, és azután —

FARKASFALVI. Azután?

DAMÁZSDI. Könnyen követhetné majd tekin-

tetes uram is a közönséges szokást, és elfeledné
kifizetni a hús árát.

FARKASFALVI bosszusan. Szemtelen gazember!
Erre is emlékeztessen kend majd tisztujítás után.

DAMÁZSDI örömmel. Akkor aztán egyszerre
csiphetjük meg a zsidóval.

FARKASFALVI tárcájából pénzt vesz ki. Itt van
husz pengő forint — járja kend el a korcsmákat!
— a többit tudja kend már.

DAMÁZSDI bajuszát egyengetve. Hogy ne tudnám,
tekintetes uram, hiszen hányszor kóboroltam
szerte a verbunkkal!

FARKASFALVI. A hány uj embert szerzesz,
annyi ezüst tizedt kapsz.

DAMÁZSDI. Köszönöm alázatosan! Távoztában.
Én vagyok ám az olcsó kalmár, tizesével veszik
tőlem a nemes embert. El a középajtón.

TIZEDIK JELENET.

HAJLÓSI azon pillanatban lép be a középajtón, midőn Da-
mázsdí távozik. FARKASFALVI az oldalszoba felé indul;
de Hajlósit látván bejöni, ismét visszafordul.

FARKASFALVI. Ah, jegyző ur, jó híreket
hoz?

HAJLÓSI szomoruan. Fájdalom, nem lehetek
EREDETI JÁTÉKSZÍN XI. K.

szerencsés olly hirekkel udvarolni, mellyekkel magas kegyét nyerhetném meg tekintetes alispán urnak.

FARKASFALVI kedvetlenül. Hogyan? ön is rossz hírrel jó? Valóban, már szinte félni kezdek, hogy nagy áldozatokkal sem adhatok ohajtott irányt ezen tisztujításnak, mellytől olly sokat reményltem!

HAJLÓSI fölvidulást színelve. Oh, ha csak az aggasztja tekintetes alispán urat, ugy mégis örvendek, hogy hírem e tekintetben nem sebzi kegyes pártfogóm nemes kebelét.

FARKASFALVI. S mi lehetne az, mi engem e pillanatban a tisztujítás sikerén kívül érdekelhetne?

HAJLÓSI. És szép menyasszonya?

FARKASFALVI köszönösen. Ah, Aranka? Az igaz, ez nagy mértékben érdekel, mert szeretem őt, s jószágaink határosak — igen szép erdeje van — legalább ezer sertést lehet benne makkoltatni; legelője pedig olly gyönyörű fekvésű, hogy még soha nem szorult meg széna dalgában —

HAJLÓSI. És gyapja az egész országban ritkítja párját —

FARKASFALVI. Ugy van — de mi rossz hírt hoz ön róla? Talán beteg?

HAJLÓSI hirtelen. Adná isten — ezerszer bocsánatot kérek, azon nagy vonzalom esikarta ki

belőlem ezen istentelen kívánságot, mellyel a tekintetes ur boldogsága iránt viseltetem.

FARKASFALVI mosolygva. Különös vonzalom, melly roszat kívántat önnel menyasszonyomnak—

HAJLÓSI mélyen meghajolva. Ismételve ezerszer bocsánatot kérek vétkes gondatlanságomért — de annak meggondolása, hogy Aranka ő nagysága nehezen leend kegyes pártfogóm menyasszonya —

FARKASFALVI szavába vág. Hogyan? Mi jut ön eszébe? Aranka nem játszik szavával, s bizonyosan vonzalommal viseltetik irántam, mert különben nem fogadta volna, hogy az új alispán nejévé fog lenni. Egyébiránt pedig Tornyaival bizonyosan minden viszonya megszűnt, mert tegnap, midőn ott valék, nem is igen tekintte rá, Tornyai pedig olly epedve mulatott a főorvos nejével, hogy bizonyosan vadászcimert akar homlokára illeszteni.

HAJLÓSI. Nem is a szolgabíró ur részéről fenyeget a veszély, hanem Heves ur az, a ki a tiltott gyümölcs után nyujtja kezét.

FARKASFALVI meglepetve. Hogyan? Tehát azért kapaszkodik olly nagyon az alispánság után?

HAJLÓSI. Kétség kívül — oh, de ő bizonyosan nem fogja azt elnyerni, mert a tekintetes ur bokros érdemei —

FARKASFALVI boszusan. Tekint is romlott nap-

jainkban érdemekre a vak tömeg! Most csak azé a dicsőség, a ki hangosan tud kiáltozni, és minden közgyűlésen újabb meg újabb furfangosságokkal lép fel. Azonban e tekintetben még sem igen tartok Hevestől, mert ámbár birtokainak nagy része megyénkben fekszik, nem igen ismerik őt itt még közelebbről — egyébiránt pedig semmit nem kimélek mégis, mert az elővigyázat soha nem árt. A veszély tehát nem igen nagy, és pedig annál kevésbbé, mert Aranka nyilatkozata világosan mutatja, hogy hajlandósággal viseltetik irántam —

HAJLÓSI akadozva. Épen ez az, mit egész alázatossággal bátorodom egy kissé — kétségbevonni —

FARKASFALVI fölindulva. **Hogyan?**

HAJLÓSI mélyen meghajolva. Alázatosan bocsánatot kérek; de kimondott szavaimat legszívesb készségű akarattal sem vonhatom vissza. Teljes meggyőződés után mondhatom, hogy —

FARKASFALVI. **Hogy?**

HAJLÓSI habozva. Aranka ő nagysága Heves urat szereti.

FARKASFALVI kételkedve. Nem hihetem! Olly józan s higgadt kedélyű asszony nem szeretheti azon lázas indulatu szeles embert — bizonyosan csalatkozik ön —

HAJLÓSI. Fájdalom, nem csalatkozom! Röviden elmondom az egész szomorú történetet, mely által Aranka ő nagyságának valódi indulatáról meggyőződtem —

FARKASFALVI. Csak hamar, hamar!

HAJLÓSI. Tudni fogja a tekintetes ur, hogy a főorvos ur kertjének hátulsó ajtaja a patakra nyílik.

FARKASFALVI türehtelenül. Igen, igen, csak tovább!

HAJLÓSI. A korcsmából, hol embereinket buzdítottam, visszajöttemkor, azon hátulsó ajtót nyitva lelvén, a kertbe menék, mikép azt máskor is tenni szoktam. A szobák nagy részének ablakai a kertre nyílnak, melyek előtt magas vadgesztenyefák emelkednek —

FARKASFALVI mint fönn. Mind ezt igen jól tudom —

HAJLÓSI. Én tehát, senkit nem látván a kertben, az egyik gesztenyefára fölmásztam, mikép azt máskor is és más helyeken tettem már, hogy a tekintetes urat a tisztviselők valódi érzelmeiről tudósíthassam, miknek tudása nélkül bajosan lehetne illy nagy kiterjedésű megyét kormányozni.

FARKASFALVI. Hagyjuk ezt, csak a dologra!

HAJLÓSI. A fának sűrű lombozata tökéletesen elrejte minden szem elől, és én szokás szerint

kényelmesen hallgatóztam. Az ablak melletti asztalkánál Aranka ő nagysága levelet irt, a főorvos ur hitvесе pedig mellette ült. „Olvasd!“ mondá Aranka, és átadá a levelet testvérének, ki abból hangosan körül belől ezt olvasá —

TIZENEGYEDIK JELENET.

DAMÁZSDI. ELŐBBIEK.

FARKASFALVI boszusan. Ne háborgasson kend. DAMÁZSDI. Engedelmet kérek, de a tari, és szunyogi nemesek hadnagyai akarnak szólni tekintetes urammal —

FARKASFALVI boszusan. Ördög, és pokol, melly alkalmatlan időben jönnek — de mégis el kell őket fogadnom, mert azon két falut sok nemesség lakja. Az ajtóhoz megy, kinyitja és nyájasan inti be a kívül állókat. Kérem uraim, csak méltóztassanak — Damázsdí, már mondám kendnek, hogy érdemes nemes társaimat mindenkor jelentés nélkül bocsássa be.

DAMÁZSDI boszusan, félre. Fél napig is várhatátok bizony a bebocsáttatást, ha a tisztujtás nem furná fejünket. A nyitva maradt ajtón el.

TIZENKETTEDIK JELENET.

VIRÁGOS GYÖRGY. ARANYOS MIHÁLY.

ELŐBBIEK.

FARKASFALVI meglepetve. Csak most látom —
nincs szerencsém — önök nem —

VIRÁGOS. Nem vagyunk mi tulajdonkép a
nemesek hadnagyai, hanem csak most választot-
tak meg a tári nemes uraimék, hogy a tisztuji-
táson egy kis rendet tartsunk.

ARANYOS. Engem pedig a szunyoglak tettek
kolompossá.

FARKASFALVI. Ugy? Igen örülök — hogy
szegény házamnál tisztelhetem az urakat, miben
lehetek szolgálatjokra barátimnak?

VIRÁGOS. Egy kissé értekezni szeretnénk te-
kintetes urammal —

ARANYOS. Az alispánságra nézve.

FARKASFALVI. Szívesen — ülünk le.

ARANYOS. Köszönjük szépen — nem fárad-
tunk el.

VIRÁGOS. Kocsin jöttünk —

FARKASFALVI. A mint tetszik, kedves bará-
tim. A tári, és szunyogi urak mindig mellettem
voltak, reményelem tehát, hogy most sem fordul-
nak ellenem —

VIRÁGOS. Azaz, megkövetem tekintetes uramat — de egy kis bökkenője mégis van a dolognak, és —

ARANYOS. Nekem is ezt kell mondanom a szunyogiak nevében.

FARKASFALVI. Hogyan?

HAJLÓSI. Épen ezen két közbirtokosságot méltóztatott a tekintetes ur leginkább kimélni minden nemesi teher fölosztásában —

VIRÁGOS. Az igaz, de mégis meg kell valanunk —

FARKASFALVI. Bizonyosan bujtogatók jártak az uraknál?

HAJLÓSI. Azon pesti ur?

ARANYOS. Nem tagadjuk —

FARKASFALVI. És mit határoztak?

ARANYOS. Hogy előbb szivére tapintunk a tekintetes urnak —

VIRÁGOS. És majd csak azután határozunk.

ARANYOS. Mi Heves uramat nem ismerjük, de követje olly sok jót ígért nevében, hogy szinte meghökkentünk bele.

VIRÁGOS. Azt ígérte, hogy a megyében valamennyi utat megcsináltatja —

ARANYOS. Hogy valamennyi közgyűlésre maga költségén viteti be az egész nemességet.

VIRÁGOS. Hogy mindnyájan egyenlők leszünk.

ARANYOS. Hogy még a grófnak sem lesz több joga, mint az utolsó bocskoros nemes embernek.

VIRÁGOS. Ezt mind kiviszi Heves ur —

ARANYOS. És hatalmas pártja —

VIRÁGOS. Mellynek jelszava: éljen az egyenlőség!

ARANYOS. Éljen!

VIRÁGOS. Azért tehát azt gondoltuk —

ARANYOS. Hogy a dolog illyetén állásában —

FARKASFALVI. Heves mellett fognak szavazni?

ARANYOS. Nem tagadhatjuk.

VIRÁGOS. Mert nekünk is jobban esnék négy lovas hintón járni —

ARANYOS. Mint két ökrös szekeren.

VIRÁGOS. Mi is csak olyan emberek vagyunk, mint a grófok —

ARANYOS. És hercegek —

FARKASFALVI. Így tehát nekem meg kell buknom?

ARANYOS. Mi azt világosan nem mondjuk —

VIRÁGOS. Hanem csak azt kiáltjuk: éljen az egyenlőség!

ARANYOS. Éljen!

FARKASFALVI félre. Átkozott korszellem, hová ragadod az embereket? Hangosan, akadozva. Megvallom, kedves atyámfiak — ezen váratlan ujság

igen meglepett — mert épen a tari és szunyogi atyafiak iránt viseltettem mindig legnagyobb bizalommal — egyébiránt ismernek engem az urak — én nem szoktam fukarkodni — ha talán valami áldozattal ismét megnyerhetném barátságukat, én örömetest kész vagyok —

ARANYOS. Nekünk nem kell pénz, csak egyenlőség!

VIRÁGOS. Akkor aztán ugyis annyi pénzünk lesz, mint akármellyik nagy urnak —

FARKASFALVI fölindulva. De gondolják meg —

HAJLÓSI. Engedelmével, tekintetes uram. —
A hadnagyokhoz. Uraim, rútul jégre vezették önöket —

ARANYOS. Minket —

VIRÁGOS. De kérem alázatosan, benőtt már a fejünk lágya —

HAJLÓSI. Pedig mégis úgy van, engedjenek csak szólnom. Tudják é mi az egyenlőség?

VIRÁGOS. Meghiszem bizony, hogy tudjuk —

HAJLÓSI. Bajosan hiszem, hogy voltaképen tudnák — figyeljenek csak rám. Nagy ur kevés van az országban, úgy é?

VIRÁGOS. Számra nem sokan vannak ugyan, az igaz, de gyakran mégis úgy érzi őket az ember, mintha a csillagokkal is vetekednék számuk.

HAJLÓSI. Közönséges nemes ember több van.

VIRÁGOS. Sokkal több van —

HAJLÓSI. De paraszt még több van.

ARANYOS. Azoknak talán csak az ur isten tudja számát —

HAJLÓSI ravaszul. Figyeljenek tehát, uraim. Az ujtó emberek igen veszedelmesek; ők nemcsak a nemeseket akarják egyenlőkké tenni, hanem a parasztokat is hozzájuk akarják emelni.

ARANYOS fölindulva. Micsoda?

VIRÁGOS. Csak az kellene még!

HAJLÓSI. Pedig úgy van. Akkor aztán természetes, hogy a nemeseknek is adót kell fizetniök.

ARANYOS. Mi nem fizetünk!

VIRÁGOS. Ugy segéljen egy fillért sem.

ARANYOS. Azért vagyunk nemes emberek, hogy ne fizessünk.

HAJLÓSI mosolygva. Pedig már fizettek is —

ARANYOS. Én nem —

VIRÁGOS. Én sem —

ARANYOS. Adósságomat sem fizetem meg soha, mert én nemes ember vagyok.

VIRÁGOS. Én pedig megvertem a zsidót, midőn hozzám jött pénzét kérni, mert kuriámon kis király vagyok.

HAJLÓSI gunyosan. Hogyan, uraim, hát az országgyűlési költségeket nem fizették meg?

ARANYOS. Igaz bizony — azt csakugyan megvették rajtunk.

HAJLÓSI. Pedig az új törvények által leginkább csak a parasztok nyertek.

VIRÁGOS. Erre nem is gondoltunk.

HAJLÓSI. Látják, uraim, már most, hogy a mézes száju ujitók csak ámitják a nemességet, és tulajdonkép a parasztokat akarják magosra emelni —

FARKASFALVI. Mert azok nagyobb számmal vannak, és következésképp nagyobb jutalmat is adhatnak,

HAJLÓSI. Épen ezt akarám mondani.

ARANYOS Virágoshoz. Gyuri!

VIRÁGOS Aranyoshoz. Misa —

ARANYOS. Ezer szerencse, hogy még voltaképpen nem határoztuk el magunkat.

VIRÁGOS. De most már tudjuk, mit kell tennünk.

ARANYOS. Mi ugyan nem fizetünk —

VIRÁGOS. És nem ülünk sort a paraszttal.

FARKASFALVI Örömmel. Tehát bizhatom az urakban?

ARANYOS. Mint saját uri személyében.

FARKASFALVI. A rétutcai vendégfogadóban minden el van már készítve az urak számára.

ARANYOS. Oda megyünk —

VIRÁGOS. Nemes társaink a város előtt vároznak követségünk sikerére, mindjárt helyre vezetjük őket.

FARKASFALVI. Az uti költségeket nem fogom elfeledni.

VIRÁGOS. Éljen a volt alispán,
Kit megyénk újra kíván!

Éljen Farkasfalvi Sándor,
Megyénkben ő nem lesz vándor;

Dobjuk ki hát a Hevest,

Mert elsózza a levest,

S ha a virit is a tulipán,

Ő soha nem lesz alispán.

ARANYOS. Éljen a volt alispán!

VIRÁGOS. Ezt fogjuk énekelni, tekintetes uram, és most alázatosan ajánljuk magunkat.

ARANYOS. Isten tartsa meg sokáig a tekintetes urat.

FARKASFALVI. Ajánlom magamat szíves barátságukba, uraim —

HAJLÓSI hizelegve. Uraim, nevem Hajlói —

ARANYOS. Nem hajlik ki eszünkől soha, mert a tekintetes ur nyitotta föl szemeinket.

Mindketten el a fenékszíni ajtón.

TIZENHARMADIK JELENET.

FARKASFALVI. HAJLÓSI.

FARKASFALVI. Ön leleményes esze nagy veszélytől szabadíta meg — ha e két közbirtokosság ellenem szavaz, úgy el vagyok veszve — középonti eskütté választatom önt.

HAJLÓSI alázatosan. Oh, kérem — illy nagy kitüntetésre nem vagyok érdemes.

FARKASFALVI. Még nagyobb jutalomra is számolhat ön, ha Hevest egészen kizárhatjuk az új tisztikarból.

HAJLÓSI. Első alispán bizonyosan nem leend.

FARKASFALVI. Az iránt most már magam is egészen nyugott vagyok. A másodalispánságot pedig senki nem veszi el az öreg Berkestől, mert az egész megye imádja őt.

HAJLÓSI. Szolgabiróságot pedig bizonyosan nem vállal Heves —

FARKASFALVI. Bizonyosan nem, mert határtalan dicsvágya és büszkesége sem engedné azt tennie, miután az alispán választásánál megbukott. Hogy azonban részünkről semmit ne mulasszunk el, tehát még egy rendszabályt ajánlok önnek. Ma éjjel és holnap egész nap úgy kell a

korteskedést intézni, hogy a kit számomra nem kenyereshetünk le, azt a meglehetősen népszerűségű Tornyai részére iparkodjunk megnyerni, hogy Heves erejét ez által is megoszlassuk.

HAJLÓSI. Dicsőséges taktika.

FARKASFALVI. De szinte feledtem — a sok baj egészen megzavarta fejemet — mit irt menyasszonyom Hevesnek?

HAJLÓSI. Épen most akarám a tekintetes urat ismét emlékeztetni azon kellemetlen esetre —

FARKASFALVI. Csak hamar tehát, hogy minden veszélynek elejét vehessük.

HAJLÓSI. A levél körülbelől így hangzott: „Szeretem önt — magam sem tudom, mit írjak önnek, hogy megvetését ne vonjam magamra — de a szerelem megfojtja az ész szavát — tollam elakad — éjfélkor várom önt a teremben — a cseledség aludni fog — minden ajtó nyitva leend — tehát holnap éjfélkor várja önt — Aranka.“

FARKASFALVI indulatosan. Hallatlan elfajultság! A magas műveltségű Arankától illy alacsonyságot nem vártam. Ugy látszik, hogy szerelmesének akarja fölfogadni Hevest, míg engem kezével szándékozik boldogítani. — Oh, nagyságos asszonyka — úgy nem fogadtunk! De azért még koránsem mondok le kezéről — vannak eszközök. Rövid gondolkozás után. Igen — ezen keletkező tervet

tovább fejtegetem, és azután majd meglátjuk. — Egyebet nem hallott ön?

HAJLÓSI. A rendkívüli bámulás szinte megzavarta elmémet, s mire ismét magamhoz tértem, már üres volt a szoba — én tehát azonnal ide sieték —

FARKASFALVI. Jól van — folytassa ön ezen buzgó munkásságot, és bizonyosan magosra jutatom —

HAJLÓSI. Alázatosan köszönöm.

Kivülről zene közelít és zajgás hangzig.

FARKASFALVI. Mi ez?

HAJLÓSI. Bizonyosan a tari, és szunyogi kortesek.

FARKASFALVI. Üdvözlenem kell őket az ablakból.

HAJLÓSI. Igen jól méltóztatott megjegyezni, az illy leereszkedés igen hasznos a maga idejében. A zene mindinkább közelít, és a kiáltások jobban hallhatók.

FARKASFALVI. Nyissa meg ön az ablakot.

HAJLÓSI megnyitja az ablakot s helyet csinál Farkasfalvinak. Méltóztassék. —

ÉNEK kivülről.

Kisütött a nap sugára

Heves urnak ablakára;

Inkább legyen Angyal Bandi

Alispán, mint Farkasfalvi! Zene.

FARKASFALVI visszalép az ablaktól. **Ördög és pokol! Talán ismét elpártoltak.**

HAJLÓSI pillanatra kitekintvén az ablakon. **Nem, nem — a kecskésiek ezek — Heves jurátusa vezeti őket.**

ÉNEK kívülről, épen az ablak alatt.

Egy istenünk, egy királyunk,

Heves ur az alispánunk;

A farkas olly ravasz állat,

Hogy a neve is utálat. Zene.

FARKASFALVI boszusan. **Goromba csorda!**

HAJLÓSI biztatólag. **Az illy durva kifakadások csak megvetést érdemlenek!**

ÉNEK folyvást az ablak alatt.

Nem kell nekünk uj banknóta,

Jobb a régi magyar nóta:

Kivirított a tulipán,

Heves ur lesz az alispán!

Zajos zene. Kiáltozások: **Éljen Heves! Nem kell Farkas!** Kövel az ablakot betörik, melyet Hajlósi ismét betett, miután rajta kitékintett. A zene és kiáltozások mindinkább távolabbról hangzanak.

FARKASFALVI indulatosan. **Átkozott vakmerőség! Fejem mellett röpült el a kő!**

HAJLÓSI mély bókolattal. **Szerencsét kívánok nagyságodnak!**

FARKASFALVI. **Hogyan?**

HAJLÓSI. Magas kegyeibe ajánlom magamat méltóságodnak!

FARKASFALVI. Ön igen bőkezűleg osztogatja a címeket, mintha —

HAJLÓSI. Kérem alázatosan — nem én, hanem — jelentős arckifejezéssel a bezúzott ablakra mutat.

FARKASFALVI mosolygva. Értem — rám minden helyzetben számolhat ön.

HAJLÓSI. E nagy kegyességet megérdemleni legfőbb kötelességem —

FARKASFALVI. Jól van — most pedig dologra. Ellenségeim makacsok és hatalmasak; de annál szebb lesz a győzelem. El balra. Hajlói a fenékszíni ajtón távozik.

HARMADIK FELVONÁS.

Szoba a vendégfogadóban, asztal, közép- és oldalajtókkal.

EL S Ő J E L E N E T.

HEVES. KÁLMÁN asztalnál ül, és levelet pecsétel.

SCHNAPS előtte áll.

HEVES. Mózes barátom, ezen leveleket tüstént küldözze el. Félre. Ajánlanom kell magamat jövőendő tisztársaimnak.

SCHNAPS. Mást nem méltóztatik parancsolni?

HEVES. Nem — de mégis, kérem önt, vigyázzon jól ezen éjjel, mert Farkasfalvi bizonyosan mindent el fog követni pártja szaporítására, embereink pedig annyira eláztak már, hogy még Mózes uramat is kikiáltják alispánnak, ha valaki harsogtatni kezdi nevét —

SCHNAPS. Tekintetes uram maga az oka, mert

parancsolni méltóztatott, hogy legjobb boromat itassam velök.

HEVES. Mostantól kezdve vizezze ön egy kissé, holnap reggel pedig fekete kávéval iparkodják őket félig meddig kijózanítani.

SCHNAPS. Méltóztassék bennem bizni, tekintetes uram, mindent jól fogok intézni, és mindenre vigyázok. Ha Farkasfalvi ur csábítókat küld ide, magam dobatom ki őket cselédeim által, mert most már a szegény zsidó is szabad ur az ő négy falai közt, és ezt a tekintetes ur nemes barátainak köszönheti Izrael elnyomatott népe; de számolhatnak is ránk minden jó, és balesetekben, mert a szegény zsidó nem hálátlan — és ha a tekintetes ur talán kissé megszorulna — csak méltóztassék parancsolni.

HEVES. Köszönöm, barátom — el vagyok mindennel látva, a mi céloom kivételére szükséges, fáradozásit pedig illőn fogom megjutalmazni, és nem feledem el, hogy tegnap olly becsületesen utasította vissza Farkasfalvi kísértéseit.

SCHNAPS. Olly kemény dolgokat is találtam neki mondani, hogy bizonyosan becsukat, ha megmarad az alispánságban, és azért tehát saját érdekem is kívánja, hogy teljes erőmből a tekintetes ur mellett buzogjak —

MÁSODIK JELENET.

TORNyai. ELŐBBIEK.

HEVES elébe megy. Ah, isten hozott, barátom!

TORNyai. Jó estét, Kálmán.

HEVES. Már azt hívém, hogy haragszol — egész nap nem láttalak, s most már nyolcra jár az óra — Mózes barátom, ne feledje a leveleket, és legyen gondja mindenre —

SCHNAPS. Sietek, tekintetes uram, sietek! Félre. Szegény Tornyai, sajnálom, igen jó ember, sok jót akar — de Heves ur mégis jobb, mert mindent akar. A középajtón el.

TORNyai. Nem volt időm, barátom — a közepponti szolgabirónak ilyenkor mindig sok dolga van, a főispánnál is sokáig mulattam —

HEVES tréfásan. És a főorvos urnál, nemde?

TORNyai mosolygva. Ott is —

HEVES. Dicsérem izlésedet, barátom, mert Kinga csakugyan méltó testvére a szép Arankának, és jól teszed, hogy azon fából gyártott orvost kissé jégre viszed.

TORNyai. Hagyjuk ezt — tudod, nem szeretem a hölgyek erényét gyanúsítani.

HEVES. Legyen kívánatod szerint, szigorú

erkölcsbíró, ki csak titkon szereted az élet örömeit élvezni. Szóljunk tehát másról, — én is voltam a főispánnál — ő engem csakugyan ki fog jelölni az első alispánságra.

TORNYAI hidegen. Engem is —

HEVES. És Farkasfalvit.

TORNYAI. Ugy van.

HEVES. Barátom, ne neheztelj, de győzelmem már csakugyan bizonyos.

TORNYAI. Minden eszközt használtál?

HEVES. Valóban mindent, és Farkasfalvi minden esetre megbukik.

TORNYAI. Én is.

HEVES. Sajnállak, barátom, de Aranka oka az egész zavarnak — nekem eszembe sem jutott volna különben az alispánság, és valóban nem is reménylém, hogy illy könnyen víhassam ki a győzelmet.

TORNYAI. Ezt csak azon népszerűtlenségnek köszönheted, melybe büszkesége helyzé Farkasfalvit — a többséget illy körülmények közt pénzzel akárki is megnyerhette volna, sőt meg vagyok most már arról is győződve, hogy a megyének igen túlnyomó többsége részemre nyilatkozik, ha pénzzel nem lépsz körünkbe —

HEVES. Meglehet — de ez most már nem változtatja meg a dolgot.

TORNYAI. Talán mégis — én megvesztegetéshez soha nem fogok folyamodni — de eddig tett költségeidet megtérítném, ha visszalépnél —

HEVES csodálkozva. Nem értelek!

TORNYAI. Világosabban szólok, ámbár megvallom, igen nehezemre esik, mert mindenkor és minden ügyben egyenes uton szoktam járni, s most könnyelműségből eltérvén arról, imé lakolnom kell érte.

HEVES csodálkozva. Igen kíváncsivá teszesz —

TORNYAI. Te azért jövel ide, hogy helyembe lépj —

HEVES. Igen, és hogy téged alispánságra emeljelek —

TORNYAI. Akkor ajánlatodat el kellett volna mellőznöm, de én azt nem tevém, s elveim ellenére akaratlanul olly játékba keveredtem, mellyben mindent elvesztek, holott általa minden megnyerni véltem.

HEVES. Hiában, barátom, már az ugy szokott történni — a ki játékhoz ül, az mindig a legnagyobb veszteségre is el legyen készülve.

TORNYAI akadozva. Aranka különös nyilatkozása fő oka ezen zavarnak —

HEVES. Igazat mondasz, mert különben csakugyan eszembe sem jutott volna az alispánságért már ezen tisztujtáson föllépni.

TORNYAI. Tehát a szerelem birt téged ezen határozatra?

HEVES. Igen, szerelem — vagy — de hagyjuk ezt, barátom, te sem szeretsz szived viszonyairól beszélni, ha tehát engem e tekintetben faggatsz, én visszatorlásul azonnal Kingáról kezdek szólni és szegény férjéről —

TORNYAI kedvetlenül. Majd fölvilágosítlak erről is, és bizonyosan megbánod könnyelmű vádjaidat —

HEVES. Kíváncsiságom folyvást növekszik —

TORNYAI. Aranka olly szilárdlelkű hölgy, hogy szavát bizonyosan meg fogja tartani, ha alispánná leszesz.

HEVES büszkén. Ugy hiszem, hogy nem is lesz oka adott szavát megbánnia!

TORNYAI. Hát ha mégis — én ma reggel szólék vele, és — úgy látszott, mintha rettegne győzelmedtől.

HEVES mosolygva. Nagyon csalatkozol, kedves barátom — egyébiránt igen szívesen köszönöm, hogy olly buzgó részvéttel viseltetel irántam —

TORNYAI türelmetlenül. Mondom, nem csalatkozom — és, ha boldogtalanná nem akarod tenni Arankát, tehát lépj vissza, és —

HEVES nevetve. És téged választanak alispánná,

s nagylelkűségből azután nőül kellene vened Arankát! — Ugyan hová gondolsz, barátom? Mostani viszonyod Kingával, és — szégyeld magadat!

TORNYAI fölindulva. Ne ismételd többé ezen izetlenséget — vagy —

HEVES barátságosan. Ne indulj föl, barátom, bocsáss meg, most jut csak eszembe — te csak azért akarsz alispánná lenni, hogy Aranka tőlem megszabadulván, tőled azután nagylelkűségből kapja vissza elhamarkodva adott szavát — úgy van, úgy, most már értelek, igen jól kigondolt cselszövény, csakhogy — fájdalom! nincs rá szükség.

TORNYAI mint fönn. Ne szólj cselszövényről, jól tudod, hogy én semmi aljas eszközökkel nem szennyezem be magamat — örökké bánni fogom azt is, mellybe véletlen jelenléted által vegyültem, és már most lakolni is akarok érette, és mindent kivallók előtted. Tudd meg tehát —

HARMADIK JELENET.

DARABOS hirtelen a középajtón jő be. ELŐBBIEK.

DARABOS. Tekintetes uram! Észrevevén Tor-nyait. Engedelmet kérek —

HEVES. Csak rajta, uram öcsém — ezen jó barátom előtt nincs titkom — mi ujság?

DARABOS. A fekete medvében új tanyát nyitottak.

HEVES. Ki részére?

DARABOS Tornyaira mutatva. A tekintetes szolgabíró ur nevét hangoztatják.

TORNYAI meglepetve. Hogyan?

HEVES mosolygva. Örvendek, barátom, hogy te is gyakorlati oldalát kezdted szemügyre venni az életnek — tehát te is korteskedel — te, a szigorú erkölcsbíró! Igen örvendek —

TORNYAI komolyan. Böcsületemre mondom, hogy én erről egyetlen szót sem tudok, és hogy senkit nem hatalmaztam föl —

DARABOS. Először is a főorvos ur vezetett oda mintegy harminc honoratiort innen a városhól.

HEVES. Hahaha! Már ez csakugyan dicső! Tehát a főorvos korteskedik melletted — ez igen mulatságos! Halkal. Erre bizonyosan felesége birta őt — szegény együgyű férj!

TORNYAI boszusan. Óvd nyelvedet, vagy minderről meg kell feledkeznem —

DARABOS. Azonkívül Farkasfalvi meghittjei is a tekintetes szolgabíró ur részére dolgoznak.

HEVES csodálkozva. Micsoda?

TORNYAI gúnyosan. Mesének igen szép ezen hír, mert bizonyosan senki nem hiheti.

DARABOS. Pedig úgy van, külső tanyánkról Farkasfalvi részére akarták az embereket csábitani, mivel pedig ez nem sikerült nekik, tehát a tekintetes szolgabíró ur nevét emlegették, és arra tizennégy ember csakugyan velök ment.

TORNYAI csodálkozva. Meg nem foghatom —

HEVES. Én pedig tökéletesen értem már a dolgot. A farkasban a róka természetéből is lapang egy részeeske — Farkasfalvi jól tudja, hogy csak köztem és közöttte fog a vita folyni — azért tehát szakadást akar táboromban okozni, és erre népszerűségedet használja. De ha ő ravasz, megmutatom neki, hogy én sem bárányok közt nevedtem. — Siessen, öcsém uram, járja be Farkasfalvi tanyáit, és használjon mindent, érte? — mindent — a hol az én nevemre nem hajlanak, ott Tornyai barátomét harsogtassa —

TORNYAI. De —

HEVES. Semmi ellenvetést nem fogadok el — szabad ura vagyok tetteimnek, és azok végrehajtásában legjobb barátom szeszélye által sem hagyom magamat korlátoztatni — siessen, barátom, Darabos, siessen — egészen önre bízom magamat.

DARABOS. Nyugott lehet tekintetes uram,

mert én sok legmakacsabb fekete tollast is fehérre változtattam már. Indul.

HEVES kiált utána. Uram öcsém!

DARABOS visszajő. Méltóztassék —

HEVES. Mit csinálnak a tari, és szunyogi közbirtokosak?

DARABOS. Azokkal igen sok bajom van, mert olyan akaratosak, mint a szép lyányok, mikor bővében vannak az imádóknak — még csak szóba sem akarnak velem állani.

HEVES. Pedig eleinte részemre állottak —

DARABOS. Épen ez a baj, tekintetes uram — hosszas tapasztalásból tudom én, hogy a magyar köznemes mindig annak nyilatkozik részére, ki először intéz hozzá jó zsebében pénzt zörget szót. Egyszer azután könnyen hagyja magát máshoz csabíttatni, mert azt mondhatja mentségül, hogy nyomosabb zsebéből kivett tárcájára mutatva, okok által győzetett le; de bezzeg nehezen engedi magát ismét visszacsabíttatni, mert a viláért sem akarna ingatagnak gúnyoltatni.

HEVES aggodalommal. Pedig megvallom — nem bírok egészen nyugott lenni, míg azok mindnyáján Farkasfalvi részén állanak.

DARABOS. Oh, ne aggódjék, tekintetes uram — én még koránsem esem kétségbe — eddig okokkal ostromlottam őket, és nem engedtek — jól

van; a magyar szeret ugyan makacsodni, de annyi sok gyöngé oldala van e mellett, hogy egyetlen ravasz fogással gyakran a legszilárdabbat is el lehet tántorítani. — Én tehát a tari, és szunyogi nemes urak leggyöngébb oldalát fogom most megtámadni, és ki tudja, mi történik holnap reggelig.

HEVES megnyugodva. Jól van — egészen ön ügyességére bízom magamat, és ismétlem, a hol az én nevem nem kell, ott Tornyai barátoméval álljon ön elő —

TORNYAI. És ha véletlenül többség alakulna az által részemre?

HEVES rövid gondolkodás után elhatározottan. Inkább te légy alispán, mint Farkasfalvi, mert halkal te olly viszonyban vagy Kingával, hogy testvére nem lehetne nőd — Aranka keze tehát mindenesetre enyim, most pedig csak az a fő dolog, és Farkasfalvi megbuktatása, és e két kívánatom minden esetre teljesül: akár ki lesz is kettőnk közül az alispán —

TORNYAI indulatosan. De kérlek —

HEVES. Terveimben nem hagyom magamat akadályoztatni — minden ellenvetésed hasztalan. Daraboshoz. Munkára tehát, öcsém uram — ezen éjszakát még virasszuk át, aztán majd alhatunk.

DARABOS vidámon. Nem árt a magyarnak a virrasztás, úgy is elég sokáig aludt. — Ajánlom magamat. A középajtón el.

NEGYEDIK JELENET.

TORNYAI. HEVES.

HEVES kezeit dörzsölve. Vigán, barátom, minden olly jól megy, hogy jobban már nem is mehetne —

TORNYAI. De, barátom, nyíltan ki kell mondanom, te iszonyu tévedésben vagy — ki kell vallanom —

HEVES. Ah, igaz bizony, szinte feledtem, hogy Darabos véletlen megjelenése valami nagyszerű vallomást nyomott vissza kebled fenekére — ki vele tehát, hogy oldalodon ne furjon magának utat —

TORNYAI komolyan. Sajnálom, szegény Kálmánom, hogy vig kedvedet meg kell rontanom; de kénytelen vagyok szólni, mert pusztá hallgatás által sem akarok ollyasmiben megegyezni, mi miatt utóbb szemrehányásokat kellene eltűrnöm becsületérvésemről. Pillanatnyira ingadozóvá teheti ugyan a meggondolatlanság, de most tovább nem hallgathatok.

HEVES türelmetlenül. Az istenért, Károly, fa-

lusi kántorrá lettél, hogy olly siralmasan bucsuzatsz, vagy azt hiszed, hogy a hazafiság siralomházában ülsz, mivel alispán akarok lenni, és azért énekelsz fölöttem olly neveltségig búsan? Hahaha!

TORNYAI komolyan. Te azt hiszed, hogy Aranka téged férjének ohajt —

HEVES büszkén. Teljes jogom van ezen hiedelemre, és erdélyi négy szürkémet teszem fogadásul legsilányabb pipádra, hogy nem csalatkozom —

TORNYAI. Halld tehát: Aranka téged nem szeret —

HEVES gúnyosan. Valóban?

TORNYAI. Ő — ő mást szeret —

HEVES mint fűnn. Ő — ő — mást szeret — igazán?

TORNYAI. Igen. Zavarodtan. És az, a kit ő szeret —

HEVES vigan. Hagyjuk ezt, barátom, nines most kedvem meséket hallgatni — sokkal kellemesb mulatság várakozik rám, hogysem illy balgaságokra vesztegethetném az időt —

TORNYAI. De mikor mondom —

HEVES türelmetlenül. Ugyan kérlek, hagyj föl szószaporításoddal — nyugodjál meg — köszönöm baráti érzelmeidet — és imé, hálám jeléül

minden kétségeidet eloszlatom. Tarcáját zsebéből kivévén, levelet von ki belőle. Nem szeretek ugyan szerelmi diadalokkal kérkedni — de ezen esetben, a szerénység és illedék megsértése nélkül, bátran szólhatok, mert szilárd böcsületességedet ismervén, tudom, hogy boldog titkom tudását nem fogod visszaélésre használni; egyébiránt pedig úgy is menyasszonyom forog csak tulajdonkép szóban, és mátkák közt az efféle történetkéek semmi botrányt nem szülhetnek. Tehát Aranka engem nem szeret?

TORNYAI szilárdul. Nem!

HEVES. Tehát Aranka mást szeret?

TORNYAI mint fönn. Igen!

HEVES. Ismered Aranka irását?

TORNYAI. Ismerem.

HEVES hidegen. Jól van, olvasd tehát ezen levelkét, mellyet ma reggel faluzásomról visszaérkeztemkor, asztalomon leltem, és aztán kétkedjél bátran, ha arra magadban kedvet fogsz találni. — Átadja a levelet.

TORNYAI a levél címiratát nézvén, meglepetve. Valóban, ez Aranka írása! Hirtelen átolvassa a levelet.

HEVES. Most is azon véleményben vagy, hogy Aranka engem nem szeret?

TORNYAI a levelet nagy megindulással visszaadván.

Ezen levél olly világosan szól, hogy ezentúl már a lehetlenségben sem kétkedem.

HEVES. Azon igen örvendek —

TORNYAI zavarodtan. És te el fogsz menni?

HEVES. Milly kérdés! Hol azon férfi, ki illy gyönyörű alkalmat használatlanul hagyna el-siklani —

TORNYAI. Éjfélkor?

HEVES. Természetesen! Ünnepestes hangon. A rémek borzasztó órájában! még pedig majd olly nesztelenül, mint a rémek, mert valamennyi aj-tót nyitva fogom találni. De minek is beszélem ezt neked, ki magad is alkalmasint megfordultál ott már hasonló járásban — természetesen csupa politikai vitatkozásért az orvos szép nejével —

TORNYAI indulatosan. Ismét? Erőt vevén magán. De miért is lobbanok föl? Ha Aranka illy levelet irhatott neked, akkor a legnagyobb képtelenségnek elhívése is pusztá gyermekjáték, s végre azt sem tudhatom, hogy magamról tulajdonkép mit kelljen hinnem.

HEVES csodálkozva. Meg nem foghatom rendkívüli fölindulásodat illy mindennapi esemény miatt.

TORNYAI határozottan. Ne is törd rajta fejedet — örvendj szerencsédnek, és tégy tetszésed szerint — nincs többé mit szólanom — csatlakoztam — feledd üres szavaimat — élj boldogul!

HEVES. Furesa szeszélyeid vannak, Károly! Félre. Bizonyosan azért zavarodott meg annyira, mivel látja, hogy már semmi reménye nem lehet az alispánsághoz. Hangosan. A gyűlésteremben holnap —

TORNYAI mint fönn. Nehezen látjuk egymást — mert — rosszul érzem magamat — igen bádgyadt vagyok —

HEVES szánakozva. Szegény barátom! mért nem mondád annak idejében, hogy annyira ragaszkodol az alispánsághoz — bizony képes lettem volna kedvedért lemondani — mert Aranka azért mégis csak enyim —

TORNYAI büszkén szavába vágva. Jó éjszakát!

A középajtón gyorsan el.

HEVES utána nézve. Jó éjszakát! — Jó fiú, én bizony nagyon sajnállak — de ha felkötöttem a harangot, tehát illő, hogy huzzam is, és most már csakugyan mindenesetre alispánná kell lennem, mert végre az egész világ kinevetne, ha hiában szórtam volna ki pénzemet.

A fenékszíni ajtón el.

V á l t o z á s.

Nagy korcsmaszoba. Hosszú és apróbb asztalok, körülöttök padok és székek, mikén köznemesek ülnek és isznak.

ÖTÖDIK JELENET.

VIRÁGOS GYÖRGY, ARANYOS MIHÁLY egy kis asztal mellett ülnek, a szín elején mellettük a földön az asztalhoz támaszkodva egy köznemes ül, kezeiben két kulacs, mikből gyakran iszik. KÖZNEMESÉK.

VIRÁGOS fölkel, és a nagy asztal elébe megy, kissé tántorogva, de gyöngeségén mindenkép erőt venni iparkodva. Mondom, atyafiak, ne hagyjuk magunkat eltántorítottatni, és mutassuk meg, hogy a tari, és szunyogi nemesség erős lábon áll.

ARANYOS szinte föláll; rajta az ittasságot nagyobb mértékben vehetni észre. Ugy van, Gyuri, mi erős lábon állunk, mint a Sion hegye, és a ki azt meri mondani, hogy a tari, és szunyogi nemesség föltételében tántorog, azt úgy meghányom, hogy kilenc vármegyében sem szedi össze oldalbordáit.

1SŐ KÖZNEMES föláll, és szinte kissé ittasan Aranyoshoz lép. Olyan okosan beszél kigyelmed, mintha csak a számból vette volna ki a szót — Misa bácsi, békéljünk meg, hiszen ugy is szomszédok vagyunk.

ARANYOS. Isten neki, Péter szomszéd, nem bánom, békéljünk meg — ez a világ ugy is mulandó, és nincs benne semmi állandó. Összeölel-

keznek. De Péter szomszéd, ugyan miért is veszünk mi össze tulajdonkép? Nem akkor é, midőn a kigyelmed lovai a buzámba mentek?

1ső KÖZNEMES. A világért sem, hiszen mindketten mindig a német szomszéd földjére szoktuk lovainkat hajtani —

ARANYOS. Igaz bizony, lám, a minap is ketten oldalaztuk meg, mikor panaszra ment ellenünk —

1ső KÖZNEMES. Ugy ám — olyan jól emlékezem rá, mintha csak épen ma történt volna —

ARANYOS. De ugyan miért is kaptunk össze hát tulajdonkép?

1ső KÖZNEMES. Ugy segéljen! nem tudom én, Misa bácsi — de — békéljünk meg! Ismételt ölekezés. Aranyost elbocsátván, több köznemessel ölelkezik.

2ik KÖZNEMES Aranyoshoz közelítve. Megtiszteltem böcsülöm Virágos uramat —

ARANYOS fölgerjedve. Nem lát kigyelmed?

2ik KÖZNEMES merően rátekintve. Megkövetem uri személyét, és böcsületét, nemzeti hadnagy uramnak, bizony kápráznak a szemeim — a gyertyavilágtól —

ARANYOS feléje közelítve ingatag lépésekkel. Igen ám a bortól —

2ik KÖZNEMES föllobbanva. Én — én megkövetem ugyan nemzeti uram uri személyét — de

a ki nekem azt mondja, hogy — én részeg vagyok, mikor még csak ittas sem vagyok — annak én —

ARANYOS. Hát aztán?

2ik KÖZNEMES. Annak én azt mondom, hogy — hogy egész életében az apja fián kívül még egy részeg embert sem látott.

ARANYOS lecsöndesülve. Nem értem ugyan, hogy mit akart kigyelmed ezzel tulajdonképen mondani; de még is bizonyosan igaza van kigyelmednek, mert az apám mindig azt szokta mondani: „Fiam, a mit nem értesz, azt csak higgyed vaktában, mert kinevetnek, ha kivalód, hogy nem érted.”

VIRÁGOS a második köznemeshez. Mit kíván kigyelmed tőlem?

2ik KÖZNEMES. Nemes atyámfiak, és társaim kértek meg, hogy szószólójuk legyek —

VIRÁGOS. Csak ki a zsákból a macskával, hamar, mert sok a dolgunk. Iszik. Egy tisztujtás sem viselt engem úgy meg, mint a mostani —

2ik KÖZNEMES. Könnyebben is ment akkor minden, mikor még csak restellátiót tartottunk, és vicespánt választottunk; de mióta a kolegrával a tisztujtás, és alispán köszöntött be hozzánk, azóta minden fenekestől felfordult.

3ik KÖZNEMES. Igen bizony, vége azóta a jó életnek! Uram fia! szabad nemes emberek va-

gyunk, vagy volnánk legalább, és még csak gör-
csös bottal sem szabad a gyűlésbe mennünk —

VIRÁGOS. De hát mit is akart kigyelmed tulajdonképen mondani?

2ik KÖZNEMES. Hát mi bizony elfeledtük, a
hosszas álmatlanság miatt, hogy mi jár csak
nekünk tekintetes Farkasfalvi uramtól —

4ik KÖZNEMES hangosan énekelve.

Mióta posztóban járok,

Szeretnek engem a lányok —

VIRÁGOS. Csitt! — Hányszor mondtam már
hogy semmi haszontalan köténynótát nem szen-
vedek el addig, míg iszik alkotmányos jogainkat
gyakoroljuk. Második köznemeshez. Bizony még pi-
pája száránál is kurtább a kigyelmed esze, ha
már is elfeledte. — Takarmányon kívül két ezüst
huszas jár egy egy embernek napjára —

2ik KÖZNEMES. Vagy ugy! Tudtuk mi ezt,
hanem csak azon nem tudott jól elmenni az e-
szünk, hogy tulajdonképen két huszas jár é egy
embernek, vagy pedig két embernek egy hu-
szas — ez nagyon megakasztotta gondolatunkat.

3ik KÖZNEMES. De még eddig a takarmányon
kívül csak egy huszast kaptunk egy egy napra.

VIRÁGOS. Munka után egyszerre kapjuk a
többit —

3ik KÖZNEMES. Mégis csak zsíros falat le-

het az alispánság, mert különben nem vennék
olly méreg drágán.

HATODIK JELENET.

LANGYOS. ELŐBBIEK.

LANGYOS félre. Átkozott korteskedés! A városi honoratiorokkal csak boldogulok, mert reménylik, hogy ingyen gyógyítom majd őket, ha engednek, de ezen nemes urak olly makacsok, mint a negyednapos láz. Fenn. Adjon isten sok jó estét, uraim!

3ik KÖZNEMES elébe lépve. Ki a vivát?

LANGYOS. Tornyai!

TÖBB KÖZNEMES. Nem kell Tornyai! Dobjuk ki!

LANGYOS ijedten félre. Ezer ördög! Csak ez kellene még! Fenn. Ezerszer bocsánatot kérek, uraim — csak nyelvem bollott meg —

3ik KÖZNEMES közelítve hozzá. Hát ki a vivát?

LANGYOS akadozva. Éljen Heves ur!

VIRÁGOS indulatosan. A ki azt akarja, hogy a nemes ember is adót fizessen?

ARANYOS. És azt, hogy a zsidót se legyen szabad megverni?

3ik KÖZNEMES. Vessük ki az ispiónt!

LANGYOS ijedten. Uraim, kérem, hallgassanak meg — tévedés 'van a dologban — de be fogom bizonyítani, hogy —

VIRÁGOS mint fönn. Nekünk nem kell semmi bizonyítás, mert mi nemes emberek vagyunk — ki az árulóval!

LANGYOS. De uraim, én a tekintetes vármegye rendszerinti főorvosa vagyok — gondolják meg —

3ik KÖZNEMES. Mi nem gondolunk semmit, mert minket azért fizetnek, hogy restelláljunk, és nem azért, hogy gondolkozzunk.

ARANYOS. A főorvos nem jár éjszakának idején tivornyázni, hanem tanul, vagy pedig betegeit vigasztalja.

VIRÁGOS. Ugy van — ki az árulóval!

LANGYOS az asztal mellett a földön ülő köznemesre mutat. Kérem, ezen ur bizonyosan ismer engem — két hét előtt forró lázból gyógyítottam ki.

KÖZNEMES miután darab ideig merően rátekinte. Én nem ismerem ma senkit — nem akarok ismerni senkit, és majd meglátom én, hogy ki akarja nekem parancsolni, hogy valakit ismerjek — mikor nem akarok ismerni senkit — nekem ugyan ne parancsoljon senki — mert iszik a kurlacsból éljen!

LANGYOS hirtelen föltalálva magát. Éljen! Ugy

van, éljen az, a k̄it nemes uraimék akarnak!
Éljen!

VIRÁGOS. Mégis csak az orvos ur lesz ez,
mert tudja, hogyan kell a bajt orvoslani.

ARANYOS. Ne bántsuk hát — hallgassuk ki.

3ik KÖZNEMES. Mi hozta ide nagy jó uramat?

LANGYOS félre. Mit mondjak, hogy újra för-
geteg ne támadjon ellenem? Fenn. Uraim, én —
én —

ARANYOS. Halljuk már, mert nincs veszte-
getni való időnk, közeledik már az éjfé, és reg-
gel öt órakor el kell foglalnunk a vármegyehá-
zat, hogy a fehér tollasok be ne férhessenek.

LANGYOS. Tehát tekintetes Farkasfalvi ur
emberei nemes uraimék?

3ik KÖZNEMES.

Egy életünk, egy halálunk,

Farkasfalvi alispánunk!

Éjfé, előtt, éjfé, után,

Ő lesz az ur túl a Dunán.

MIND. Éljen! Éljen!

LANGYOS félre. Itt mindenesetre hiában já-
rok. Fenn. Csak hivatalomnál fogva jöttem ide,
körül tekinteni, hogy nincsenek é betegek ne-
mes uraimék között?

VIRÁGOS. Ollyan egészségesek vagyunk,

hogy akár röptében is elfogjuk a fecskét, ha kedvünk kerekedik rá. Székre hanyatlik és iszik.

LANGYOS. Itt tehát nincs rám szükség. Jó éjszakát uraim. Indul.

VIRÁGOS. Boldog felvirradást a holnapi napra.

HETEDIK JELENET.

DARABOS a középpajton jő. ELŐBBIEK.

DARABOS. Alázatos szolgálja, orvos ur ! Milly váratlan meglepetés —

LANGYOS. Alázatos szolgálja! Félre. Ez Heves embere, kíváncsi vagyok, mire megy ezen vasfejűkkel. Bevárom a dolog kimenetelét — talán hasznát vehetem egykor tudományának, ha ismét bajba keveredem valami ármányos szobalyány miatt. Azon asztal mögé vonulva megáll, melly alatt az ötödik köznemes a földön folyvást emelgeti a kulacsot.

DARABOS a színpad elejére érkezvén, körültekint, félre. A mint látom, jól eláztak már a nemes urak — az utolsó kísérletet viszem tehát véghez, és ha az sem sikerül, akkor jövő terminus alatt leteszem a censurát, és örökre lemondok a korteskedésről, melly úgy is hálátlan kenyér kezd lenni, mióta a felvilágosodást annyira ter-

jesztik, hogy utoljára már lámpás nélkül sem botlik meg az ember. Fenn. Boldog jó estét, uraim.

ARANYOS gúnyosan. Talán csak adót szedni fáradt ide, jó uram?

DARABOS. Isten mentsen, csak egy ital borért fordultam be, mert jártamban keltemben igen megszomjaztam —

ARANYOS üveget ad kezébe. Itt van, igyék jó uram, azután pedig isten hírével!

DARABOS. Köszönöm — nemes uraimék egészségökre! Iszik, de azonnal lakapja szájáról az üveget, és undort kifejezve adja vissza. Már ez csakugyan még sem szép —

VIRÁGOS. Mi baj?

DARABOS. Böcsületes nemes emberektől ezt nem vártam —

ARANYOS. Mit?

DARABOS sohajtva. Hová lett a híres magyar vendégszeretet!

LANGYOS félre. Ugyan mi lesz ebből?

ARANYOS. Nem értjük a jó uramat —

DARABOS. Ez é a magyar jószívűség!

VIRÁGOS. Ugy segéljen, többet öntött nemes uram a garatra, mint kellett volna —

ARANYOS. Csak annyit értünk szavaiból, mintha németül beszélné.

DARABOS. Hiában tettetik magokat, velem

azért csakugyan nem hitetik el, hogy nem akartak megölni.

ARANYOS. Micsoda ?

VIRÁGOS. Mi nemes emberek vagyunk ugyan, de azért még sem ölünk meg senkit —

DARABOS a visszaadott levegre mutatva. Ezen lőrével akartak engem megölni.

VIRÁGOS. Lőre é ?

DARABOS. Még annál is rosszabb, mert a hetven esztendő kigyót is megrikatná — hogy mérik' itcéjét ?

ARANYOS. Nyolc krajcárjával.

DARABOS csodálkozva. Nyolc krajcáros bor, és szabad nemes ember ! Ez a kettő épen úgy illik össze, mint számár hátával a bársony nyereg.

3ik KÖZNEMES. Szó a mi szó, de borunk csakugyan rozszacska —

2ik KÖZNEMES. Igen erőtlén, mert fejébe száll az embernek, és lábai mégis elgyöngülnek tőle.

1ső KÖZNEMES. Szinte rágja az ember bel-sejét.

DARABOS. Uraim, egyet mondok, kettő lesz belőle.

MIND. Halljuk ! Halljuk !

LANGYOS félre. Magam is kíváncsi vagyok.

DARABOS. Egy pint valóságos husz krajcáros

bizonyosan meggyógyítaná uraimék belső részét. — Egy szó mint száz — jőjenek velem — szívesen látom mindnyájokat egy pint husz krajcárosra, vagy akár többre is — a mi tanýákon annyi a budai ó bor, hogy vörösre lehetne vele fősteni a Dunát.

ARANYOS habozva. Igen — de —

VIRÁGOS. Jó a jó — az igaz — de —

DARABOS. Hiszen ismét visszajöhetnek uraimék, mihelyt kedvök tartja; mégis ingadoznak? Mi a patvar, hát nem szabad már a nemes ember, és nem tehet azt, a mit akar?

ARANYOS elhatározottan. Ugy segéljen! mi azt tehetünk a mit akarunk —

VIRÁGOS. Nekünk nem parancsol senki!

3ik KÖZNEMES. Ugy van, azért vagyunk nemes emberek.

ARANYOS. Aztán ismét visszajöhetünk, a mikor akarunk.

VIRÁGOS. 'Ugy van — aztán illő is, hogy a szíves meghívást ne vessük meg — menjünk, atyafiak!

ARANYOS karöltve indul Virágossal, és Darabossal, az egész tömeg követi őket, ezt énekelve:

Száz szónak is egy a vége,
Jó bornak örül a gége,

Túl a Dunán, túl a Tiszán,
Nincs nyolc krajcáros alispán!

LANGYOS a távozók után nézve. Különös tak-
tika!

5ik KÖZNEMES az asztalhoz kapaszkodva föláll. Én
is megyek!

LANGYOS. Ennek ugyan szűk lesz az utca.

5ik KÖZNEMES tántorogva indul. Én is megyek
— éljen Farkasfalvi! Iszik. Éljen Heves! Iszik.

LANGYOS. Hogyan, atyafi, hát kegyelmed
kétszínű?

5ik KÖZNEMES. Micsoda? Én böcsületes ne-
mes ember vagyok — engem mind a kettő meg-
fizetett — illendő tehát, hogy mind a kettőnek
szolgáljak. — Éljen Farkasfalvi! Tántorogva el.

LANGYOS. Hahaha! Furesa politika! De leg-
alább őszinte, mert nyíltan kivallja azt, mit
igen sokan titok fátyola alatt szoktak a mai vi-
lágban gyakorlani! El a középajtón.

V á l t o z á s.

Terem Langyos főorvosnál, mint az első és második felvo-
násban volt. A baloldali asztalon két gyertya.

NYOLCADIK JELENET.

ARANKA a baloldali szobából. Utána nyomban KINGA.

ARANKA. Ne boszants ellenvetésiddel — csak ki ki, utánam —

KINGA. De gondold meg —

ARANKA kezén fogva előre veszeti. Én előre szoktam mindent meggondolni, és azért most már semmi mentegetőzést nem fogadok el.

KINGA. Minél inkább közelít az idő, annál nagyobb félelmet érzek.

ARANKA. Szégyeld magadat — ugyan mitől félhetsz, midőn balra mutatva itt én, jobbra mutatva ott pedig férjed örökösödik fölötted.

KINGA. Épen ez az, a mitől tartok — ha férjem véletlenül fölébredne, és kitekintene —

ARANKA nevetve. Oh, férjedet én egészen magamra vállalom — vele könnyen elintézek minden bajt; egyébiránt ő bizonyosan úgy kifáradt a korteskedésben, hogy most már jó izűen alszik.

KINGA. Még nem is láttam ma este —

ARANKA. Alkalmasint azért feküdt le csöndesen, mivel félt, hogy újra korteskedni küldöm őt, ha előttünk megjelenik —

KINGA. Valóban, meg nem foghatom, miké-

pen birhattad ezen izgatásra', őt, ki soha semmi féle politikai mozgalomba nem akart vegyülni —

ARANKA pajzánul. Szépségem hatalmának köszönöm ezen kitünő diadalt —

KINGA. Még tréfálhatsz, én pedig fejtől talpig reszketek, mintha legnagyobb bünösnek érezném magamat.

ARANKA. Gyermekség —

KINGA. Ha azon méltó megvetésre gondolok, mellyel Heves —

ARANKA. Egészen ellenkezőt fogsz tapasztalni, és legalább kijózanulsz csalóka ábrándaidból, mellyek minden fényes, és ragyogó tárgynak belső becset is tulajdonitnak, a nélkül, hogy előbb szorosabb vizsgálatukba bocsátkoznának —

KINGA. Meglátod, hogy csalatkozol, és nekem lesz igazam —

ARANKA. Attól ugyan nem félek, mert sokkal jobban ismerem a világot —

KINGA. De —

ARANKA komolyan. Megharagszom, ha ellenvetéseidet még sem szünteted meg. — Tudod, hogy boldogságom forog fönn, mellyet kissé nagyon is vakmerően kockáztattam —

KINGA. Jobb lett volna talán nyíltan szólnod Tornyáival.

ARANKA. Makacs böcsületszeretete mindent

elrontana. Csupán ezen egy mód által szabadulhatok a hinárból.

KINGA. De ha mégis megghiusulna várakozásod?

ARANKA. Annyira ismerem Hevest, és a hozzá hasonlókat, hogy e tekintetben tökéletesen nyugott vagyok.

KINGA. Ám legyen tehát; de előre is tudom, hogy igen rosszul fogom szerepemet játszani.

ARANKA enyelgve. Még az sem baj — vannak szerepek, mikkel a legjobb színésznő sem eszközölhet hatást, míg más szerepek úgy szólván magoktól játszanak. Ezen utóbbiak közé tartozik azon szerep is, mellyet te a most következő jelenetben játszani fogsz.

KINGA. Kedvedért mindent megteszek.

KILENCEDIK JELENET.

NELLI a fenékszíni ajtón jő. ELŐBBIEK.

ARANKA. Rendben van minden?

NELLI. Igenis, nagyságos asszonyom.

ARANKA. A cselédség?

NELLI. Már alszik — az ajtókat mind megnyitottam, és a lovag minden akadály nélkül jöhet.

KINGA. Talán el sem jő —

ARANKA. Ugyan mit beszélsz? Hol azon férfi, ki elmaradna, midőn én általam hivatik meg?

NELLI. Bizonyosan eljő, ha csákányok hullanának is az égből.

ARANKA az egyik gyertyát eloltja. Így — sötétes szoba mindjárt regényesbbé teszi az illy kalandot.

KINGA. Az istenért — inkább még több gyertyát kellene gyújtani —

ARANKA nevetve. Igen — és dobost állítatni az ajtóba, hogy az egész város összecsődjön a mulatságos látványra — nemde?

KINGA. Még gúnyolsz?

ARANKA Kingát megölelve. Nem, kedves testvérem, nem gúnyollak, csak nevetem gyermekes megjegyzéseidet. Jer szobámba, Nelli, az illy jeleneteknél, nincs tanúkra szükség.

KINGA. De sokáig ne késsél —

ARANKA. Csak épen addig, meddig a körülmények parancsolni fogják. Bátran, Kinga, bátran, testvéred boldogsága forog kockán. Nellivel a baloldali szobába távozik.

TIZEDIK JELENET.

KINGA egyedül.

KINGA néhány lépésnyire sietve követi. Aranka — megállj — kérlek! — Elment — egyedül vagyok —

istenem — mit fog rólam itélni Heves? Alig lélek-
zem — olly nyommasztó itt a levegő. A jobboldali
ablakhoz megy és kinyitja. Kivülről is rekedt hőség
ömlik be. Kitekintvén, felsikolt. Hah! mintha moz-
gani láttam volna valamit — de nem — a gesz-
tenyefa leveleit mozgatja az éji szellő — csak
annak tudása nyugtalanít, hogy nem helyesen
cselekszem. Az ablaktól eltávozik. Szobámba megyek
— de nem — Aranka — testvérem boldogsága
forog szóban, és az mégis megérdemli, hogy
gyöngeségemet legyőzzem. A baloldali asztal mellé
ül. Már most isten neki! jőjön a minnek jőnie
kell! Az asztalra könyököl.

TIZENEGYEDIK JELENET.

FARKASFALVI SÁNDOR a nyitott ablaknál megjelenik, s
az egész jelenet alatt csak kevés pillanatra vonul vissza.

ELŐBBI.

FARKASFALVI halkkal. Jól mondá Hajlósi, hogy
innen mindent láthatok és hallhatok, a fáról sze-
rencsésen az ablak párkányára jutottam. Körül-
tekint. A szoba homályos — természetesen — en-
nek így kell lenni — hah! a hölgy már várako-
zik — lovag uram, gunyosan, ez nem szép, hogy
olly sokáig hagyja ön epedni a szerelmes ga-
lambot — Aranka, Aranka, ki gondolta volna

ezt rólad! — De ugyan miért nem? Hiszen ő is asszony! Arcát tenyerébe rejti, talán önmaga előtt szégyenli tettét. Csitt — mozdul — félre hamar, hogy észre ne vegyen. Elvonul, és csak Heves megjelenése után mutatja magát ismét.

KINGA. Sokáig késik — talán el sem jó. A toronyóra tizenkettőt üt. Egy — kettő — három — éjfél. Reszketek.

TIZENKETTEDIK JELENET.

HEVES KÁLMÁN a fenékszíni ajtón, lábujhegyen jő, az ajtót csöndesen behuzza maga után, vigyázva körültekint és előre lép. ELŐBBIEK.

HEVES halkkal. Az éjfél elütötte már az óra — szándékosan késtem e pillanatig, mert az éjféle óra ünnepélyesen rémes kongása rendkívüli hatást gyakorol a női gyöngye idegzetre — ilyenkor mindig fogékonyabbak a hölgyek a szerelem gyöngéd érzelmei iránt. Meglátván Kingát. Ah, már itt van — annál jobb — a várakozás nagyobb élénkségre gerjeszti a vágyakat. Kingához lép, kezét megfogja és ajkaihoz szorítja. Nagysád parancsára —

KINGA fölsikolt. Hah!

HEVES ráismervén, meglepetve. Bocsánat — én —

KINGA zavarodtan. Uram —

FARKASFALVI az ablak párkányán halkal. Mit látok? Ez az orvos felesége! Talán véletlenül megbetegült Aranka.

HEVES félre. Különös helyzet! Fenn. Böcsánat, nagyságos asszonyom — én —

KINGA mint fönn. Ön mást vélt itt találni —

HEVES zavarodtan. Az az igen — én azt gondolám — hogy — Félre. Így még soha nem akadtam el.

KINGA. Testvérem nevében irtam önnek —

HEVES csodálkozva. Hogyan — nagysád írta a levelet? Én — Aranka irásának véltem —

KINGA meglepetve. Ön ismeri Aranka irását?

HEVES zavarodtan. Az az — igen — véletlenül láttam tőle egy két sort Pesten. Félre. Nem mondhatom, hogy Tornyaiinak megmutattam a levelet.

FARKASFALVI. Nem tudom, mit gondoljak ezen jelenetről.

KINGA. Saját nevem alatt nem akartam írni, mert tudtam, hogy — hogy akkor nem jött volna ön el — és nagyobb valószínűség kedvéért — lehetőségig utánoztam Aranka irását —

HEVES csodálkozva. Lehetséges é?

KINGA szemeit elfödve. Oh, uram, mit fog ön ezen jelenetből rólam itélni —

FARKASFALVI. Most már értem az egész történetet — szegény orvos!

HEVES örökre lobbanva. Mit fogok önről itélni?

Azt, hogy nagysád engem a férfiak legboldogabbikává varázsol. Kezét megragadva. Hogy életemnek ez legszebb pillanata. — Hogy — oh — az érzés forró keblembé fojtja szavaimat. Félre. Ki hitte volna ezt? Milly könnyű, és milly édes diadal.

KINGA. Oh, nem tudok szóhoz jutni —

HEVES kezét tüzesen csókolva. Öntse ki nagysád érzelmeit szívembe, hol minden gondolatai legzajosb viszhangra találnak. Oh, miért nem szabad ön, hogy szívemmel egyszersmind kezemet tehetném lábaihoz.

KINGA növekedő zavarodottsággal. Reszketek, ha csak meggondolom is ezen pillanat gyászos következményeit — küzdöttem — teljes erőmmel küzdöttem — de hasztalan! Oh, uram, arcomon szemérem tüze lángol, hogy így kell önhez szólanom — de meg kell lenni — szólanom kell — a körülmények parancsolják — és érzem, hogy szívem szózatát az ész fagyfaló intésével nem némíthatom el — könyörüljön gyöngeségemen — bűnös gyöngeségemen — és ne forduljon el méltó megvetéssel tőlem, ki legszentebb kötelességeimet áldoztam föl azon vétkes indulatnak, melly önnek első megpillantásakor egész valómat megrendíté. Arcát kendőjével elfödí.

HEVES tüzesen. Ne fődje el nagysád ezen ragyogó csillagokat, mikből a mennynek legédeseb

üdve int felém. Félre. Üssük a vasat, míg meleg. Fenn. Tehát igaz, a mit eddig soha nem akartam hinni — rokon szívek az első pillanatban megismerik egymást, s az első tekintet hő szerelemmel csatol ahhoz, kinek szívében irántunk rokon-szenv édeni húrjal pengnek! Igen, nagyságos asszonyom, midőn önt először megpillantám, azonnal e mennyei szókat hallám füleimben viszhangzani — ez az, kiért élni, kiért halni akarok!

KINGA alig tartóztathatva kifakadását. És testvérem — ?

HEVES. Oh, szép hölgy, ne szóljunk most arról — ne idézzünk kigyót boldogságunk édenébe —

KINGA. Ön tehát nem szereti testvéreimet ?

HEVES lágy ömlengéssel. Szerethet é az mást, ki önt látta, és láthatja é önt valaki, a nélkül, hogy szíve egész hevével azonnal imádná ?

KINGA színlett örömmel. Ön tehát nem veszi őt nőül ?

HEVES meglepetve félre. Hohó, hátrább az agarakkal! Fenn. És miért nem ?

KINGA. És ön ezt még kérdezheti !

HEVES. Oh, nagyságos asszonyom, árthatnak é valódi szerelemnek a gyűlölt hilincsek, miket polgári állás, és életviszonyok az emberre tolnak ? Önnek férje van, s nem szeretem é

azért nagysádat, nem imádom é olly hévvel, mintha a teremő kezeiből röpölne dobogó keblemre?

KINGA. De Aranka testvérem — és én ké-szebb vagyok véremmel elfojtani vétkes szenvedélyemet, mint —

HEVES. Ne tovább, kérem, ne tovább e rémképek kifestésében! A ki valódilag szeret, az mindent, érti nagysád, mindent örömmel áldoz föl szerelme tárgyának —

KINGA. Valóban, ugy van, mindent! — És ön még sem akarja testvérem kezét érettem fölálldozni?

HEVES zavarodtan. Minden balitéletet, nagyságos asszonyom, de nem olly érdekeket, miket nem mellőzhet el az ember, ha egyszersmind életéről nem akar lemondani. Félre. Még világosabban szólok. Fenn Nagysád testvért említ — nekem pedig egy benső barátom van — ki nagysádat szinte imádja — és — és én pillanatig sem késsem őt szerelmi üdvétől megfosztani —

KINGA meglepetve. Nem értem önt.

HEVES félre. Most, vagy soha! Fenn. Ha szavaimat nem érti nagysád — olvasson tehát szemeimben — lelkem tükrét pillantja meg nagysád azokban. Merően ránéz és ismételve ajakihoz szorítja kezét. —

TIZENHARMADIK JELENET.

LANGYOS a középajtón jő, s épen ezen rövid szünet alatt lép be. ELŐBBIEK.

LANGYOS az ajtóban. Szörnyű gondatlanság, minden ajtó nyitva! Átkozott korteskedés! E szót kifelé fordulva mondá, midőn az ajtót lassan behuzá. Előre fordulván, megpillantja nejét és Hevest. Néhány percig mozdulatlan áll.

HEVES folytatólag. Olvassa nagysád szemeimből szerelmem óriási kínait, űzze tova a hideg fontolgatást, és ne vesse meg üres előítéletek miatt azon forró szerelmet, melly keblemet emésztő lángokra gyújtja.

LANGYOS halkal. Ördög és pokol!

KINGA mind inkább hidegülő hangon. Uram — valóban nem tudom —

HEVES növekedő hévvel. Ne tudjon nagysád semmit — ne aggódjék semmivel — én sem tudok semmit — csak hogy nagysádat szeretem — imádom! Elébe térdel. Imé, térdeimen erősítem, esküszöm, hogy csupán önt szeretem — angyal — mindenem — imádlak!

LANGYOS elő akar rohanni, de e pillanatban megnyílik a baloldali ajtó, mire ismét a fenékszíni ajtóhoz simul,

egyik szárnyát kinyitja, és a küszöbre lép, halkal. **Ez jókor érkezett! — Magamon kívül vagyok —**

TIZENEGYEDIK JELENET.

ARANKA kezében égő gyertyával, balról jő. **ELŐBBIEK.**

ARANKA hidegen. **E szerint igen természetes, hogy engem nem vehet nőül.** Közelökben, a gyertyát folyvást kezében tartva, megáll. Heves annyira le van veretve, hogy nem bír szóhoz jutni.

LANGYOS félre. **Hah! még csak nem is dühösködhetem most, mert Aranka a szobalyányt lobbantja szememre, és végem van!**

FARKASFALVI. **Mit jelent ez?**

ARANKA hidegen. **Hogyan, uram, ön elnémult? Talán rosszul érzi magát? Nelli! egy pohár vizet ezen urnak — a hőség igen eltikkasztotta őt —**

TIZENÖTÖDIK JELENET.

NELLI vízzel a baloldali szobából. **ELŐBBIEK.**

NELLI Heveshez. **Méltóztatik parancsolni —**

HEVES ki mindedig térdelt, hirtelen fölügrik, és indulatosan Arankához fordul. **Nagyságos asszonyom, meg kell vallanom —**

ARANKA gúnyosan. Nincs szükségem vallomásaira — testvéremnek eleget vallott ön. — Legjobb önnek távoznia, mielőtt jobbra mutatva sógorom fölébredne, és — Nelli, világíts a tekintetes urnak a lépcsőn, hogy valamikép meg ne sértse magát.

LANGYOS halkal. Derék asszony! — Várj csak csábító, körmeimet nem kerülöd el! El.

FARKASFALVI. Nyugodtan lélekzem!

HEVES indulatosan. Jól van, nagyságos asszonyom, megyek — de hármunk közül nem én fogom e jelenést megbánni —

ARANKA. Még egyet, mielőtt távoznék. — Ne vélje ön, hogy testvéremet kötelességéről megfélekezésig bájolta el ritka férfiúi kellemeivel. A meghívó levelet én írák —

HEVES mint fönn. Hogyan?

ARANKA. Meg akarám kísérteni ön hűségét, és nevelve mondhatom, remekül kiállotta a tűzpróbát —

HEVES kifakadva. Hah! ez gyalázatos!

ARANKA hidegen. Igen jól kereszteli ön tétét. — Egyébiránt, azt már most maga is állathatja ön, hogy szavamat nem tarthatom meg, és nem is fogom megtartani, ha ön holnap alispánná választatik. Azonban, a világ előtt jobb lesz, ha titok marad e kalandocska, remény-

lem, hallgatni fog ön, mert azon szerep, mit most itt játszott, nem igen fogja nagyobbítani ön érdemeit a hölgyeknél, és a politikai világban —

HEVES mintegy váratlan sejdítéstől megragadtatva. Iszonyu világosság kezd előttem fejlteni. — Oh, én vak, hogy e kelepécét nem láttam. — Nagysád tehát maga írá a levelet?

ARANKA. Igen —

HEVES. És nem tartja meg szavát, ha alispánná leszek?

ARANKA gúnyosan. A világért sem! Penészes romok vagy szirthasadékok illetik a kigyót, és nem illy deli férfi forró keble!

HEVES. Csak rajta, csak gúnyoljon nagysád — mert megérdemlem —

KINGA. Jer Aranka, menjünk —

HEVES. Kérem, csak egy szóm van még — Arankához. Gúnyát megérdemlem, mert gyáva gondatlansággal hagyám magamat hálóba kerítetni — de tudja meg nagysád — hogy terveit átlátom, és meg fogom rontani —

ARANKA hidegen. Csak rajta!

HEVES. Nagysád félt, hogy alispánná választatván, adott szava következtében kezét fogom kérni, és azért játszott ki engem olly csufosan —

ARANKA. Nem tartozom tetteimről önnek számolni —

HEVES. Mind ezt pedig azért tette nagysád, mert — mert mást szeret —

ARANKA gúnyosan. Ön előtt, mint látszik, semmi nem maradhat titokban.

HEVES. Nagysád Farkasfalvit szereti, és miatta vont engem ezen hinárba.

ARANKA komolyan. Uram — sem a hely, sem az idő nem jogosíthatja önt ily kifakadásokra — jó éjszakát —

FARKASFALVI halkal. Akár választanak alispánná, akár nem — Aranka szeret — Aranka enyim! Most gyorsan el, hogy valamikép Hevessel ne találkozzam. Eltűnik.

HEVES gúnyosan. Jó éjszakát, nagyságos aszszonyom — jó éjszakát — de előbb tudja meg, hogy terve füstbe megy — én nem leszek alispán.

ARANKA. Boldog megye!

HEVES. És nagysád az új alispán nejevé leend?

ARANKA kissé habozva. Szavamat megtartom —

HEVES. Hahaha! Tudja meg tehát nagysád, hogy Farkasfalvi sem lesz alispán, ha bár utolsó fillérembe kerülne is megbuktatása —

ARANKA. Ön sem, Farkasfalvi sem — tehát ki? —

HEVES gúnyosan. **Sem én, sem Farkasfalvi — Ajánlom magamat! A középajtón el.**

ARANKA kis szünet után. **Szerencsés utat! — Nelli! előre a gyertyákkal. — Győzelem után édes a nyugalom.**

Mind a hárman balra el.

V á l t o z á s.

Keskeny utca, jobbról emeletes ház erkélylyel.

TIZENHATODIK JELENET.

LANGYOS egyedül.

LANGYOS föl és alá jár. **Példás elégtételt kell adnia, és feleségemmel is majd számolok, mihelyt eltávozik sógorasszonyom, mert előtte nem szólhatok azon ármányos szobalyányi történet miatt. — De majd kipótolom azután, mert nőm bizonyosan, akarva vagy nem akarva, alkalmat adott neki ezen vakmerőségre, és azért lakolnia kell! — Hah! lépéseket hallok!**

TIZENHETEDIK JELENET.

LANGYOS. HEVES KÁLMÁN a házajtón jő ki.

LANGYOS utját állja. **Uram — a meggyalázott férj előtt áll ön —**

HEVES indulatosan. **Bocsásson** —

LANGYOS linnepélyesen. **Mindent láttam, és hallottam** — holnap reggel 9 órakor meg fog ön szobámban jelenni, különben nyilvánosan gyalázom önt meg. Karját megragadja.

HEVES. **Eljövök** —

LANGYOS. **Kilenc órakor?**

HEVES. **Kilenc órakor!** Boszusan. **De már most bocsásson el.** Kirántja karját és gyorsan távozik. Langyos a házba megy.

NEGYESIK FELVONÁS.

Az előbbi terem Langyosnál.

ELSŐ JELENET.

ARANKA. KINGA. A baloldali asztalnál ülnek s himeznek.

ARANKA. Mindjárt kilencet üt az óra — fél óra múlva tudni fogjuk az alispán nevét.

KINGA. Én mindig félek —

ARANKA. Ugyan mitől félhetnének még? Nem maga mondotta é Heves, hogy sem ő, sem Farkasfalvi nem lesz alispán? Csak igaz marad az, hogy a merészeket maga a szerencse is pártolja. Utolsó kétségem is eloszlott, midőn azon hiedelmét nyilvánította Heves, hogy Farkasfalvi miatt kívántam őt nyakamról lerázni — jobb gondolatra soha nem jöhetett volna —

KINGA. És gondolod, hogy?

ARANKA szavába vág. Nemcsak gondolom, ha-

nem bizonyosan tudom, hogy Farkasfalvit boszúból megbuktatja, és egészen részemre dolgozik, ámbár azon véleményben van, hogy legérzékenyebben boszulja meg magát rajtam.

KINGA. Igazad lehet, és én szivemből örvendek, hogy ezen jó fordulatot valamicskével előmozdíthattam, azon kellemetlenséget pedig legnagyobb örömmel feledem el, mellyet a mult éjjel ki kelle állanom —

ARANKA. Legalább tanulhattál egyszersmind valamit, s reménylem, hogy ezentul nem külső ragyogó szín után fogod az emberéket megítélni.

KINGA sohajtva. Legszebb ábrándimat tépte el a tegnapi szomorú tapasztalás; de azon hasznom van belőle mégis, hogy sorsomban ezentul nagyobb elégtétellel fogok megnyugodni.

ARANKA. Van is okod rá, mert szólj őszintén: nem becsülheted inkább a kötelessége teljesítésének élő szilárd jellemű férjet, habár az élet mindennapi terhei kissé nehézkes társalgásává változtatják is, mint az olly csapodár dicsekvőt, ki vágyai pillanatnyi fölhevülésének mindent föláldoz, és az egész világot csak kedves énje körül szeretné forogtatni?

KINGA. Igazad van, Aranka, s nagy hálával tartozom neked e leckeért, mert ezentul bizonyosan boldogabbnak fogom magamat érezni.

ARANKA. És politikai szenvedélyedről lemondasz?

KINGA mosolygva. Csak a belső politikára leend gondom —

ARANKA. Kertedre, és házad takarékos kormányzására?

KINGA. Igen.

ARANKA. Ezt igen jól cselekszed, mert jaj azon háznak, melyben az asszony nem bír, vagy nem akar a külső világról megfélekedezni! Háziasság az asszony legszebb erénye, és ha ezen erényt lélekismeretesen teljesíti, úgy bizonyosan soha sem fogja magát megunni, és nem kapkod olly tárgyak vagy eszmék után, melyek rendeltetése körén túlcsapongnak. Én nyíltan kimondom, mert most egy férfi sem hallja szavunkat, hogy én, ha férfi volnék, soha nem vennék nőül olly lyányt, ki a házigazdaság helyett a megyei közgyűléseken a politikai véleményeket tanulja.

KINGA. Talán mégis szigorú vagy egy kissé — fölvilágosult napjainkban az asszonyoktól is megkivántatik, hogy a napi kérdésekről szólni tudjanak, különben műveletleneknek tartatnak.

ARANKA. Annyit, a mennyit a társalgási szükség mulhatlanul megkíván, üres óráikban hírlapokból is megtudhatnak —

KINGA. Nem akarok veled vitázni, mert tegnapi tapasztalásom óta minden szavadat örömet hiszem. — De férjemet nem látom ma — ez igen különös, mert még eddig mindig együtt reggeliztünk.

ARANKA. Talán jókor reggel akarta betegeit meglátogatni, hogy a tisztujtáson jelen lehessen.

KINGA aggályosan. Vagy talán megtudta tegnapi kalandomat — igen félek —

ARANKA. Ugyan mitől félhetnél?

KINGA. E tekintetben nem igen lehet férjemmel tréfálni, és sok bajunkba kerül, míg elhittetjük vele, hogy őt e dologban épen semmi veszély nem fenyegette.

ARANKA mosolygva. Légy nyugott — férjed megnyugtatóását egészen magamra vállalom — vele könnyen végezzünk.

KINGA. Az igaz, vettem észre már, hogy igen nagy tiszteletben állasz előtte, minden intéseidet gyorsan teljesíti, és minden ohajtásodat megelőzni törekszik — pedig ez különben nem igen volt szokása.

ARANKA enyelgve. Asszonyi szépségnek még a vadállatokra is szelidítő befolyása van.

KINGA nevetve. Utoljára még féltennem kell tőled férjemet.

ARANKA. Csak rajta!

MÁSODIK JELENET.

NELLI a középajtón gyorsan jő. ELŐBBIEK.

NELLI Arankához. Nagyságos asszonyom — az ablakból kinézvén, Tornyai urat látám közelíteni — egyenesen a kapu felé tart, mindjárt itt kell lennie.

ARANKA. Talán csak megválaszták már az alispánt és annak hírét hozza.

NELLI. Oh nem, János hajdu most jött a megyeházból, és azt mondá, hogy épen a pillanatban indult csak küldöttség a főispán szállására.

ARANKA. Ugyan mi hozhatja őt tehát ide most, midőn a megyeházban kellene lennie?

KINGA. Nem láttad férjemet?

NELLI. De igen, már egy óra óta nagy lépésekkel sétál föl s alá az udvarban, a kertész és kocsis pedig minden lépését követik.

KINGA meglepetve. Különös! Sejtnie kell valamit —

ARANKA. Mondom, légy nyugott — férjeddal könnyen bánunk — Nelli, hagyj magunkra —

NELLI. Az előteremben leszek, ha valamit parancsolni méltóztatik nagyságod.

A fenékszíni ajtón el.

HARMADIK JELENET.

ARANKA. KINGA.

ARANKA. Tornyai látogatása nyugtalanít.

KINGA. De ugyan miért?

ARANKA. Még mindent elronthatna, ha valamikép megtudta volna, hogy milly eszköz-
hez kelle folyamodnom meggondolatlanságom
helyrehozása végett.

KINGA. Mikép tudhatta volna meg?

ARANKA. Heves barátja, és —

KINGA hirtelen. Nem hihetem, hogy kérke-
dett volna leveleddel előtte.

ARANKA. Pedig az igen könnyen megtörtén-
hetett, mert a mostani férfiak még akkor is dia-
dallal szeretnek dicsekedni, midőn kosarat kap-
nak; hátha még valóban olly levelkéket kapnak,
minőt például én irtam Hevesnek! — Valóban
félek, hogy sok bajom lesz Tornaival.

KINGA. Ha igazán szeret, ugy bizonyosan
könnyen meg fogod őt nyugtathatni.

ARANKA. Szerelmében nincs okom kételkedni,
de böcsületét még inkább szereti, és megvallom,
olly férfit nem is ohajtanék férjemül, ki böcsüle-
tét érettem föl tudná áldozni, mert mihelyt böcsül-

ni nem birjuk férjünket, szerelmünk is azonnal megszűnik iránta, vagy legalább igen meghül.

KINGA. Igazad van — a férj a ház födele, és ha az hibás, ugy a háziboldogság egész épülete mulhatlanul összeroskad.

ARANKA az ajtó felé fordulva. Lépteket hallok, Tornyai jó — kérlek, utasítsd szobámba — legalább tartóztatom a meddig lehet, hogy terveimet meg ne ronthassa — ha csakugyan nyomába jött már. El balra.

KINGA utána szólva. Legroszabb esetben tartóztassuk őt erőszakkal a tisztujtás végéig.

NEGYEDIK JELENET.

TORNYAI KÁROLY a közéapajton jó. KINGA.

KINGA. Ah, isten hozta önt —

TORNYAI komolyan. Alázatos szolgája, nagysádnak. — Nem lehetne szerencsém nagysád testvérének udvarolhatni?

KINGA az egyenes választ elmellőzve. Talán csak az uj alispán nevét hozta ön? Féltre. Kissé tartóztatnom kell őt.

TORNYAI mint fönn. Nem — még nem is voltam a megyeházban — és hihetőleg nem is megyek el, mert nem legjobban érzem magamat —

KINGA aggódva. **Beteg ön?**

TORNYAI. **Testre nézve nem, de lelkemet** olly teher nyomja tegnap óta, hogy tovább már nem viselhetem egyedül.

KINGA félre. **Mindent tud! Fenn. Mi baj érte** önt? Talán a tisztujítás eredményétől fél ön?

TORNYAI. **Arra nem is gondolok, és úgy** hiszem, attól nincs is mit tartanom, mert minden ármány csak az alispánság megnyerése körül forog, minél fogva mostani helyzetemben bizonyosan megmaradok, e szép hatáskörömmel pedig annyira meg vagyok elégedve, hogy magosabb polcra épen nem kívánczom —

KINGA. **Valóban, úgy látom, hogy ön test-**véremről egészen megfeledkezett.

TORNYAI. **Ha megfeledkeztem volna róla,** úgy most nem állnék itt — lehet szerencsém ő nagyságához?

KINGA mint fönn. **Mind e mellett is meg kell** előbbi vádamat utjítanom — nem tudja ön, hogy **Aranka az új első alispánnak** igérte kezét?

TORNYAI hidegen. **Tudom —**

KINGA. **És még sem iparkodott azzá lenni?**

TORNYAI hidegen. **Nem, mert nem tartozom** azon álhazafiak közé, kik csak fölülről jövő megvesztegetés ellen buzganak, míg magok legnagyobb kiterjedésben gyakorolják ezen gyalázatos

mesterséget — én nemcsak fölülről, hanem alulról is gyűlölöm a megvesztegetést — egyébiránt pedig, Aranka ő nagyságának igen kellemes szolgálatot tettem egyszersmind ezen visszavonulással —

KINGA. Hogyan ?

TORNYAI. Mert könnyebben tarthatja meg szavát, most, midőn más lesz az alispán, mint ha engem választottak volna meg —

KINGA. Nem értem önt —

TORNYAI. Talán mégis — vagy nők közt is létezik titok ?

KINGA. Ön talányokban beszél —

TORNYAI. És csakugyan nem tudja ön ?

KINGA. Én csak azt tudom, hogy midőn Farkasfalvi megkérte Aranka kezét, ön tanácslá, hogy kimélően válaszoljon, és Heves udvarlását tűrje —

TORNYAI. Ezt csak azért tettem, mivel lecsöndesíthetni véltem ezzel Farkasfalvi haragját, mely különben bizonyosan megfosztott volna mostani hivatalomtól. E parányi cselt, ha csakugyan annak nevezhetni, nem gondolám véteknek, s hogy nagysád testvére igen messze túlment ezen általam tanácsolt ösvény határain, annak nem én vagyok oka —

KINGA. Mégis, mert ön mondá nekem ugyanakkor, hogy Heves alispánná akarja önt választatni. —

TORNYAI. Kérkedő szavait nem igen nagy figyelemre méltattam; most azonban látom, hogy az egész gyönyörű terv, még Pesten koholtattott, s mondhatom, remek ügyességgel, mert bizonyosan sikerülni fog.

KINGA csodálkozva. Micsoda terv?

TORNYAI szintugy. És valóban nem tudja ön?

KINGA. Nem.

TORNYAI. Világosabban kell tehát szólanom, és talán jobb is, ha nagysáddal végzem azt el, a miért tulajdonképen testvéréhez siettem — mert jobb nem is látnom őt többé.

KINGA zavarodtán. Meg nem foghatom —

TORNYAI. Mindjárt világosan fog nagysád látni — Aranka Hevest — szereti — forrón szereti —

KINGA mint fönn. Honnan gyanítja ön ezt?

TORNYAI. Gyanusítás nem kenyerem, és pusztá gyanu által egyetlen lépésre sem engedem magamat határoztatni. — Igen, én nem gyanítom ezt, hanem tudom — bizonyosan tudom — és a boldog vetélytársnak útjában állani nem fogok, hanem inkább önkényt visszalépek.

KINGA. De —

TORNYAI. Kérem, csak néhány szóm van még — Heves lesz az új alispán — ez semmi ketséget nem szenved, mert a nemességnek legalább két harmada az ő részén van — Aranka ezt bizonyosan előre tudta, és azért nyilatkozott olly merész elhatározottsággal —

KINGA. De én biztosan mondhatom önnek —

TORNYAI. Igen szép, hogy védni törekszik testvérét nagysád, de ismétlem, én nem pusztá gyanuból, hanem teljes meggyőződésből szólok, és azért bucsúzni jöttem ő nagyságától —

KINGA balra mutatva, hirtelen. Szíveskedjék tehát ide besétálni —

TORNYAI. Köszönöm — nem akarom ő nagyságát zavarba hozni — valóban örvendek, hogy önnel találkozám, mert azon jelenet, melyre el valék készülve, mind rám, mind nagysád testvére nézve kellemetlen lett volna. — Méltóztassék tehát csak azt mondani szép testvérenek, hogy ha szerelmet nem, legalább nyílt őszinteséget véltem tőle várhatni, hogy emléke szívemben örökké élni fog — hogy új frigyéhez legjobb szerencsét kívánok neki — és — hogy ezen életben egymást látni — többé nem fogjuk. Üdvözli Kingát s el.

KINGA utána sietve. Kérem — mit gondol ön — csak egy szóra — elment — szóhoz sem ha-

gyott jutnom — mit fog Aranka mondani? A baloldali szoba felé indul.

ÖTÖDIK JELENET.

LANGYOS a középajtón jő. KINGA.

LANGYOS. Még sem jó — én megyek tehát hozzá — csak ellátom előbb magamat a szükségességekkel —

KINGA észrevevén őt. Ah férjem! még ma nem is láttalak.

LANGYOS közelít hozzá. Pedig olly rendkívül ohajtottál látni, nemde, édeském? Gúnyosan. De minő halovány vagy — talán nem jól aludtál?

KINGA. Csak szokás szerint —

LANGYOS fölindulva. Ez tehát már szokásod?

KINGA. Micsoda?

LANGYOS. Hiszen most mondád, hogy úgy szoktad az éjszakát eltölteni, mint tegnap —

KINGA. Nem értelek. Félre. Talán sejt valamit —

LANGYOS. Oh, az asszonyok gyakran nem értik férjeiket, de annál jobban megértenek bizonyos más férfiakat. Hahaha! ez aztán víg mulatság a férjekre nézve, mondhatom, igen víg — hahaha!

KINGA félre. Mindent tud! Fenn. Ül le, kedves férjem.

LANGYOS indulatosan. Nem akarok.

KINGA. Szólnom kell veled.

LANGYOS mint fönn. Kell? Ugyan úgy é? Kell? Még parancsolni akar velem az asszony? Annak ugyan vége már — volt idő — bár soha ne lett volna! — midőn az engedelkeny férj mindenben hajlott felesége kívánatára — és ugyancsak gyönyörű hálában részesült jósaéért. — De úgy kell neki! miért nem gondolta meg előre, hogy legveszedelmesebb kigyó az asszony, melyet keblünkön melengetünk, és mégis szívünkbe mártja mérges fulánkját — oh, asszonyok, asszonyok!

KINGA. Kérlek, engedj szóhoz jutnom —

LANGYOS növekedő indulatossággal. Szót sem akarok hallani — bár soha ne hallottam volna szavaid csábító hangját! Hangosabban. Mondom, némulj el! — Mindent tudok — válópört indítok — azon pesti cimborát pedig majd megtanítom —

HATODIK JELENET.

NELLI e szavaknál: „Mondom, némulj el“ lép be.

ELŐBBIEK.

NELLI félre. Enyhítnem kell a veszélyt. Fenn, Langyoshoz. Tekintetes uram —

LANGYOS boszusan. Mi baj?

NELLI kérő hangon. Igen nagy hevülésem van — fejem szédül —

LANGYOS. Mi gondom rá —

NELLI. Kérem alázatosan, tekintetes uram, méltóztassék azon csöppekből adni, melyek —

LANGYOS félre. Átkozott! Zavarodtan. Mindjárt — mindjárt. — Kingához. Szavamat nem veszem vissza, asszonyom — délelőtt még szólunk egymással. Indul.

NELLI. Tekintetes uram, én is bemenjek?

LANGYOS haraggal. Nem szükséges. Félre. Átkozott botlás, hányszor kell még értted lakolnom!

El a jobboldali szobába.

KINGA. Jókor jöttél!

NELLI. Hallám a zajt, és —

KINGA. Igen föl van indulva férjem — Arankával kell szólanom.

HETEDIK JELENET.

ARANKA. LANGYOS. ELŐBBIEK.

ARANKA kinyitja a baloldali ajtót. Tornyai!

KINGA zavarodtan. Elment — minden oda van, férjem dühösködik — segíts! El Arankához.

LANGYOS jobbról jő, egyik kezében gyógyszeres üve-

get, a másikban összehajtott írást tartva; félre. **Elment feleségem — jól tette, mert most ezen szobalyányi kaland miatt egészen kiestem a megsértett férj szerepéből. Nellihez, hidegen. Itt az orvosság.**

NELLI. Mennyit vegyek be?

LANGYOS. Husz csöppet —

NELLI. Tíz is elég lesz?

LANGYOS. A mint tetszik. Indul.

NELLI. Kérem, tekintetes uram, azon orvosság inkább meggyógyítna engem, mellyből már egyszer tíz csöppet méltóztatott adni — az cukor nélkül is édes.

LANGYOS boszusan. Most nincs időm. Félre. **Gonosz lélek! számodra nem terem nálam több tízforintos — A fenékszíni ajtón el.**

NELLI nevetve. Nem sült el szándékom — fanyar csöppjeidet csak tartsd meg magadnak, orvos uram — életre való szobalyány baján ezek nem segíthetnek. Az üveggel jobbra el.

Változás.

Szoba a vendégfogadóban, asztal, közép- és oldalajtókkal.

NYOLCADIK JELENET.

HEVES a baloldali szobából. Azután SCHNAPS MÓZES
a középajtón jő.

HEVES. Schnaps uram!

SCHNAPS bejő. Méltóztassék —

HEVES pénzesomót ad neki. Itt van tartozásom.

SCHNAPS. Alázatosan köszönöm — nem volt
olly sietős — nem is bátorkodtam volna alkalmat-
lankodni, de mivel parancsolni méltóztatott, hogy
számadásomat beadjam — tehát bátorkodtam —

HEVES keztyűt huz fel. Jól van, jól!

SCHNAPS. Már el méltóztatik utazni? Még a
lovak nem érkeztek ide —

HEVES. A hová nekem kell most elutaznom,
oda a legnagyobb urak is gyalog jutnak el.

SCHNAPS. Tehát nem messze méltóztatik
utazni?

HEVES. Olly messzire, hogy talán soha nem
térhetek többé vissza. Kalapját fölteszi.

SCHNAPS félre. Ezt nem értem — talán csak
megháborodott elméje — szólnom kell, hogy
kárt ne szenvedjek. Fenn. Még egy alázatos ké-
résem van.

HEVES. Csak hamar — mert sietnem kell —
már is sokáig késtem.

SCHNAPS akadozva. Miután számadásomat benyújtottam, és innen visszamentem kamarámba, nagy rémülésemre vettem észre —

HEVES. Mit? Kifeledett valamit a számadásból?

SCHNAPS akadozva. Nem, hanem azt vettem észre, hogy a nemes urak valamikép kamarámba férkőztek, és negyven pár kolbászkát és harminc üveg tokaji bort feledékenységből magokkal vittek — engedelmet kérek —

HEVES. Nincs miért — ezt is el kell túrnunk, ha célt akarunk érni. — Mennyire megy a kár?

SCHNAPS. Csak hetvenöt váltóforíntra.

HEVES pénzt ad neki. Itt van. Ha valami különös hírt hall ön — például halálhírt vagy más effélét — és ha legfőlebb két óra múlva nem jönök vissza — tehát ezen levelet küldje vagy vigye tekintetes Tornyai urhoz. Levelet ad neki, és a középajtón el.

KILENCEDIK JELENET.

SCHNAPS egyedül.

SCHNAPS bámulva. Halálhír, vagy más efféle? Ugyan mit akart ezzel mondani? Különös! Szegény jó ur — talán csak megtévelyodott — ez

bizony valószínű, mert éjfél után egészen magánkívül jött haza, és ellenkező utasítást adott a nemességnek — szegény kortesek! utoljára azt sem tudják majd, hogy kire szavazzanak. — Nevetve. Ugyan megjárnám, ha tévedésből engem tennének alispánná! Jőjön csak meg az emancipatio, hát az is megtörténhetik. — De ugyan merre megy az én derék vendégem? Ablakhoz megy, és kinéz. Egyenesen a főorvos ur háza felé siet, még pedig a rövidebb uton a kertek mögött — már bizonyosan beteg — talán eret akar magán vágatni, és attól fél, hogy belehal. — De mit látok? Hiában megy oda szegény, mert a főorvos a másik uton erre jó — ugyancsak siet ám — bizonyosan tudja már, hogy beteg a vendégem. — Hát ez mit jelent? Háza előtt a szolgabíró urral találkozik, ki a megyeház felé akart fordulni — karját megragadja, és belép vele kapumon. A színpad közepére jő. Bizony furcsa! nem tudom, mit gondoljak a dologról?

TIZEDIK JELENET.

LANGYOS. TORNyai a fenékszíni ajtón jönnek. SCHNAPS.

LANGYOS. Még egyszer ismétlem, igen örvendek, hogy találkoztam uri barátom urammal,

mert illy tisztes tanu jelenléte nagy szerencse részemre —

TORNYAI. Mi ügyben?

— LANGYOS. Mindjárt megtudja ön —

SCHNAPS hajlongva. Mivel lehetek szolgálatokra, tekintetes uraim?

LANGYOS. Hol van Heves ur?

SCHNAPS. Kevés pillanat előtt a tekintetes főorvos urhoz sietett.

LANGYOS. Hozzám?

SCHNAPS. Igen.

LANGYOS. Siessünk tehát utána, hozzám!

TORNYAI akadozva. Megvallom — orvos ur — nem szeretnék most oda menni —

LANGYOS. Hah, sejtek valamit! Nagy megindulásban látám uri barátom uramat előszobámon átsietni — bizonyosan Arankával volt valami baja. Ne is szóljon — tudom, hogy úgy van. — Hah, asszonyok, asszonyok! — De annál jobb, kedves uri barátom uram — legalább rokonok vagyunk a szenvedésben — igen, rokonok! mert bennem gyászos áldozatát látja ön az asszonyi kigyótermészetnek. — Hah, megfojt a szégyen iszonyu érzése!

TORNYAI csodálkozva. Nem értem önt —

LANGYOS. Mindjárt meg fog érteni.

SCHNAPS Tornyaihoz közelítve. Tekintetes uram

— bocsánatot kérek — de szólanom kell, mert tekintetes Heves ur levelet bizott rám —

LANGYOS hirtelen. Kinek szól?

SCHNAPS. A tekintetes szolgabíró urnak — én nagy veszedelemtől rettegek, mert tekintetes Heves ur azt parancsolá, hogy csak akkor adjam át e levelet a tekintetes szolgabíró urnak, ha ő két óra múlva sem jőne vissza, és ha valami halálhírt, vagy effélét találnék hallani. Itt a levél! Át akarja adni Tornyainak.

LANGYOS. Csak tartsa meg a levelet, és teljesítse pontosan a parancsot — hahaha! hová gondol a finom uracska! Schnaps uram, hagyjon magunkra —

SCHNAPS habozva. De kérem alázatosan, igen félek —

LANGYOS kifakadva. Hagyjon magunkra!

SCHNAPS alázatosan. A mint parancsolni méltóztatik, tekintetes uram. Félre. Jőjön csak meg az emancipatio, fogadom, nem rivalgsz így rám saját házamban! El a középajtón.

TIZENEGYEDIK JELENET.

TORNYAI. LANGYOS.

LANGYOS. Tudja meg tehát, uri barátom uram, hogy én iszonyuan meg vagyok gyaláztatva —

böcsületem meg van fertőztetve — házi boldogságom meggyilkoltatott!

TORNYAI csodálkozva. És ki tette mind ezt?

— LANGYOS indulatosan. Heves!

TORNYAI mint fönn. Hogyan?

— LANGYOS. Igen, Heves — kit a dögvész forgószele fűtt ide, hogy életfámat halálra mérgezze. De keresztül járok az eszén, fogadom, és megmutatom neki, hogy a békeszerető bárány is tigrissé tud változni, ha szerfözlött ingerlik. — Menjünk — siessünk — utána — hozzám —

TORNYAI. Meg kell vallanom, még mindeddig sem értem önt —

LANGYOS. Jól van — hallja tehát egész történetét meggyaláztatásomnak. — Éjfél után lakomba térvén, csöndesen a terembe léptem, hogy alvó nőmet ne háborgassam — hahaha! De ő nem aludt ám, hanem —

TORNYAI. Hanem?

LANGYOS. Heves urnak szerelmi ömlengései által mulattatá magát — hahaha! — Kacagjon ön is — kacagjon!

TORNYAI meglepetve. Uram, az lehetetlen.

LANGYOS csodálkozva. Lehetetlen?

TORNYAI. Ön csalatkozott —

LANGYOS. Én?

TORNYAI. Igen!

LANGYNS. Én tehát vak vagyok?

TORNYAI. Azt nem mondom, de —

LANGYOS szavába vág. Szarvaim nem nőttek még annyira szemeimre, hogy a fehéret tisztán ne tudnám megkülönböztetni a feketétől. Ugy van, én ezen élő szemeimmal tisztán, és világosan láttam nóm előtt térdelni Hevest!

TORNYAI. Mondom csalatkozott ön — nem ön hitvese volt az, hanem Aranka.

LANGYOS. Aranka?

TORNYAI. Igen.

LANGYOS. Hahaha! Hisszen Aranka gyertyával jött ki szobájából, és elűzte a gyalázatos nőcsábítót — áldott jószágú sógorasszonyomnak köszönhetem, hogy még többet nem láttam.

TORNYAI. És mégis csalatkozik ön. Csak a szenvedély homályosította el szemeit, mert az, a ki gyertyával jött ki a szobából, az nem Aranka, hanem ön hitvese volt.

LANGYOS. Nem tudom, boszankodjam é vagy nevessek?

TORNYAI. Én saját szemeimmal láttam a lelkét, melyben éjféli találkozásra hitta Hevest Aranka.

LANGYOS boszusan. De én saját szemeimmal láttam, hogy Heves nem Aranka, hanem feleségem előtt térdelt!

TORNYAI félre. Hátha mégis méltatlanul gyanakodtam volna Arankára — tisztába kell jőnöm.

Hirtelen a középajtón távozik.

LANGYOS meglepetve utána néz. Mi ez? Uri barátom uram, eltűnt! — Oh én esztelen! Hiszen ez meghitt barátja Hevesnek! — Azért akart engem olly ármányosan elusztatni — bizonyosan egy kézre játszanak — de hátrább az agarakkal, édes uracskáim, azért is bebizonyítom előttetek, és az egész vármegye előtt, hogy megcsalatott férj vagyok, és hogy böcsületes fejemre gyalázatos szarvakat raktatok. El.

Változás.

Terem Langyos főorvosnál, mint az előbbi felvonásban volt.

TIZENKETTEDIK JELENET.

NELLI balról jő, és rakosgat az asztalon.

NELLI. Még sem hozott hírt a hajdu a tisztujításról, pedig magam is nagyon kíváncsi vagyok már, hogy végre kié lesz a konc — szegény orvosné ugyancsak retteg férjétől, pedig mi egyetlen szóval elnémitjük az öreg urat.

TIZENHARMADIK JELENET.

HEVES a fenékszíni ajtón jő. NELLI.

HEVES. A főorvos urat keresem!

NELLI. Elment hazulról —

HEVES. Mikor jó vissza?

NELLI. Azzal nem szolgálhatok.

HEVES félre. Sokáig nem tölthetem itt az időt, mert az asszonyokkal nem akarok találkozni. Fenn. Nem írhatok egy pár sort az orvos urnak?

NELLI a jobboldali ajtóra mutatva. Méltóztassék.

HEVES. Íróasztalán fogom a levelet hagyni. Félre. Én megjelentem, s nem lelém honn, már most tehát járjon utánam ő. Maga után beteszi az ajtót.

NELLI. Az istenért, talán csak párviadal van készülöben? Oh, nem — az orvos urnak bizonyosan nincs annyi bátorsága — de különben is könnyen fölvilágosíthatja előtte az egész történetet Heves ur.

TIZENNEGYEDIK JELENET.

TORNYAI a fenékszíni ajtón sietve jő. NELLI.

TORNYAI. A nagyságos asszony?

NELLI. Itt! Balra mutatva.

TORNYAI. Köszönöm. A baloldali szobába megy.

NELLI. Csakhogy bementél! Ideje már, hogy tisztába jőjön a dolog — de ugyan hol késik a hajdu? Talán meg is érkezett már, és előbb a cselédeknek fecsegi el az ujságot — ki kell néznem. A fenékszíni ajtón el.

HEVES a szobából jő, s midőn a szinpad közepére ér:

TIZENÖTÖDIK JELENET.

LANGYOS a fenékszíni ajtón jő. HEVES.

LANGYOS az ajtón kiszólva. Itt maradjatok! — Előre jő és meglátja Hevest. Ah, még jókor jövök — szállásán kerestem önt.

HEVES. Bocsánat — dolgaim miatt egy kis sé elkéstem —

LANGYOS. Dolgunk nem kíván sok időt — még könnyen elvégezhetjük.

HEVES. Talán inkább szállásomon —

LANGYOS. Oh nem — itt ment véghez a megbántás, illő tehát, hogy az elégtételt is itt kapjam meg.

HEVES. A mint tetszik — ámbár megvallom, hogy alkalmatlan a hely, mert a zaj összezsúfolt majd az asszonyokat és megzavartatunk —

LANGYOS. Micsoda zaj?

HEVES zsebéből két pisztolyt von ki s asztalra teszi. A lövés — ön hitt ki engem — a fegyverválasztás tehát engem illet — mindegyik meg van töltve — méltóztassék választani, és azután határozzuk meg a távolságot és —

LANGYOS az asztalhoz megy, a két pisztolyt a fiókba zárja, a kulcsot zsebébe teszi; gúnyosan. Ugyan úgy é?

HEVES meglepetve. Mit jelent ez?

LANGYOS. Hahaha! Azt hitte ön, hogy előbb meggyaláztatom, azután pedig agyonlövetem magamat? Nem úgy, uram — én józanabb elégtételről gondoskodtam, és életemet soha nem fogom olly asszonyért kockáztatni, ki engem illy gyalázatosan megcsalt —

HEVES. Mit kíván tehát tőlem, orvos ur?

LANGYOS irást vesz ki zsebéből. Igen keveset!

HEVES félre. Inkább életemet is kockáztatom, hogysem gyalázatos elutasíttatásomat kivalljam, és magamat nevetségessé tegyem —

LANGYOS átnyújtja az írományt. Csalárd nőmtől el akarok válni — ön tehát alá fogja írni ezen oklevelet, mellyben nyíltan megvallja, hogy feleségemet elcsábította.

HEVES kis gondolkozás után, félre. Talán? — De nem — Aranka könnyen bebizonyíthatná az ellenkezőt. Elhatározottan. Uram, ezt nem tehetem —

LANGYOS indulatosan. Meg kell lenni!

HEVES. Nem.

LANGYOS. Kényszeríteni fogom önt.

HEVES. Uram, mérsékelje magát —

LANGYOS. Önnek kellett volna magát mérsékelnie annak idejében — írja alá.

HEVES. Soha !

LANGYOS kifakadva. Uram, mondom, írja alá, mert én a legvégsőre is el vagyok készülve.

HEVES. Férfiakhoz illő elégtételre minden pillanatban kész vagyok; de ön különös kívánságát soha nem teljesítem — most pedig távozom, hogy önt minden további sértő kifakadástól megkiméljem. Indul.

LANGYOS gyorsan elébe siet és az ajtót megnyitja, mely előtt két cseléd áll, bottal fegyverkezve. Uram, láthatja ön, hogy nem távozhatik, ha kívánságomat nem teljesíti. Az ajtót beteszi, és visszajő.

HEVES félre. Ördög és pokol !

LANGYOS. Ne kívánjon ön bővebb magyarázatot, mert csak azt válaszolhatnám, hogy nem örömetst folyamodom ugyan illy nem igen illedelmes eszközhez, de — a szükség így parancsolja.

HEVES kitörő indulatossággal. Uram, ez erőszak — és erre teljességgel nincs önnek joga, mert —

LANGYOS hidegen. Ne erőködjék magát mentgetni, mert minden törekvése füstbe megy. — Eddig a megcsalatott férjeket szokták kinevetni,

de fogadom, hogy én csakugyan nem hagyom magamat nevetség tárgyává tetetni.

HEVES. De kérem —

LANGYOS. Mondom, ne mentegesse magát, Tornyai mindent megkisértett már ugy is, de még sem érhetne célját — nem hagyom én magamat olly könnyen elámíttatni.

HEVES meglepetve. Hogyan? Tornyai?

LANGYOS. Igen, igen — ön derék barátja, hahaha, még azt akarta velem elhitetni, hogy Aranka hitta önt meg, és hogy ön nem feleségem, hanem Aranka előtt térdelt! Hahaha! illy kopott mesék nem csapnak ki engem soromból.

HEVES félre. Hah, ez talán kimenthet a hírnéből! Fenn. Tornyai igazat mondott — itt van Aranka levele. Átadja.

LANGYOS átfutván a levelet, legnagyobb meglepetéssel. Csodálatos! Valóban, Aranka írása! — És önhez címezve!

HEVES félre. Dicső fordulat! Fenn. Már most láthatja ön, mily méltatlanul gyanakodott.

LANGYOS zavarodtan. Pedig meg mertem volna esküdni, hogy feleségem előtt láttam önt térdelni!

HEVES. A szoba sötétes, ön pedig álmos volt, és nem jól látott.

LANGYOS mint fönn. Az igaz — nem szoktam

olly sokáig virrasztani, és azonkívül kedvetlen is voltam — uram — bocsánatot kérek —

HEVES. Neheztelnem kellene ugyan —

LANGYOS. De kérem — méltóztassék meggondolni — hogy mindnyájan gyarló emberek vagyunk — és hogy —

HEVES. Mindent megbocsátok!

LANGYOS összetépi az irományt, és a levelet. Nagylelkűségét soha nem feledem.

HEVES. Levelemet is eltépte ön?

LANGYOS. Ezerszer bocsánatot kérek, a meglepetés — zavar — nem is tudom már, hogy mit csinállok —

HEVES. Nem baj — ne gondoljon vele, orvos ur; úgy is megszűnt Arankával minden viszonyom, mely különben sem volt olly komoly, hogy csak szót is érdemlène.

LANGYOS kissé gyanakodva. És ön mégis megakart miatta vinni?

HEVES kissé zavarodtan. Igen — mert — mert nem akarám kibeszélni gyöngeségét, a hölgyek böcsületét szentül szoktam megőrzeni — és most sem szólottam volna, de ön hitvesének böcsületét meg kelle mentenem. Most pedig egyre kérem önt még: ezen eseményről ne szóljon senkinek, mert nem akarom Aranka hírét —

LANGYOS hirtelen. Értem, értem — néma le-

szek, mint a sir — és most már még inkább böcsülöm, tisztelem önt — és ismételve kérem, bocsássa meg sértő hirtelenkedésemet.

HEVES kezét nyujtva. Legszívesb örömmel! — Most pedig engedjen távoznom. Félre. Szerencsésen megszabadultam!

LANGYOS' az ajtón kikiáltva. Elmehtetek, nincs szükségem rátok! Visszajő.

HEVES. Ajánlom magamat. Indul.

LANGYOS. Alázatos szolgája — de kérem, a pisztolyokat majd itt feledtük. Az asztalhoz fut, kiveszi a pisztolyokat és átadja Hevesnek.

TIZENHATODIK JELENET.

TORNYAI KÁROLY a baloldali ajtón jő. Utána KINGA.

ARANKA. ELŐBBIEK.

TORNYAI. Nem, ezt nem engedhetem — szerencsém, legalább így világosan, és előre tudva, nem akarom ármánynak köszönni — bocsásson meg szeretett Arankám — de szólnom kell Hevessel.

HEVES félre. Mit hallok? Szeretett Arankám!

TORNYAI meglátván Hevest. Ah, barátom, jó, hogy itt vagy — mindenttudnod kell — mert nem

akarok részese lenni ezen cselszövénynek — én Arankát szeretem — és ő is szeret engem!

HEVES csodálkozva. Mit hallok?

LANGYOS félre. Szegény Tornyai!

TORNYAI. Ugy van, ő is szeret engem — és azért tudtom nélkül mindent elkövetett, hogy alispánná válasszon engem a nemesség, és erre téged is eszközül használt — még az éjjel is —

HEVES. És én ezt még csak távolról sem gyanítám!

LANGYOS félre. Szegény Heves! Tehát csakugyan nem a feleségem előtt térdelt!

TORNYAI elhatározottan. Siess a megyeházba — talán helyre hozhatod még a bajt.

ARANKA neheztelve. Tornyai!

HEVES. Sietek — mert illy rútul kijátszatni nem hagyom magamat. Indul.

TIZENHETEDIK JELENET.

HAJLÓSI a középajtón levéllel gyorsan jő. ELŐBBIEK.

HAJLÓSI. Tekintetes Tornyai Károly ur, megyénk érdemkoszorús uj első alispánja sokáig éljen!

ARANKA örömmel. Éljen!

HEVES. Hah! tehát vége mindennek.

TORNYAI félre. Mit tegyek most?

HAJLÓSI Arankának levelet ad. Tekintetes Farkasfalvi urtól — sietve írta a gyűlésben.

ARANKA olvas. „Tornyai első alispánná lett, olly tulnyomó szótöbbséggel, hogy teljességgel nem tudom, mit kelljen ezen eredményről gondolnom — Heves emberei mind mellette szavaztak.”

HEVES bosszusan. Igen — én parancsolám azt nekik, mert azt hívéim, hogy nagysád Farkasfalvit szereti, és azért zavarba akarám önt hozni Tornyai megválasztása által. — Oh, ugyan mi-kép is lehettem olly kába!

ARANKA az olvasást folytatva. „Én kimaradtam ugyan, de okom van hinni, hogy ezentul magasb helyzetben leend szerencsém hazámnak szolgálhatni, és reménylem, hogy nagysád nem fog szigorral ragaszkodni azon nyilatkozatához, melly — —“ nem is szükség a többit olvasnom — Hajlói ur —

HAJLÓSI. Méltóztassék —

ARANKA. Legyen szives megmondani Farkasfalvi urnak, hogy szavamhoz szilárdul ragaszkodom, és az első alispánt választom férjemül. Kezét nyújtja Tornyainak.

TORNYAI kezét ajkaihoz szorítja. Az eszközöket nem helyeselhitem ugyan, miknek boldogságot köszönhetem; de ám vesse rám az első követ az, a ki hasonló esetben illy szerencsét el

birna utasítani — én minden további tétovázás nélkül fogadom azt el ezen szép kezekből. Heveshez. Egyébiránt pedig te is vigasztalhatod magadat barátom, mert helyettem szolgabíróvá választathatod magadat —

HEVES kifakadva. Annak is vége már — ingerültségemben elfeledtem a főispánt tudósítani — a sok zavar — a párviadal —

KINGA ijedten. Párviadal?

LANGYOS. Ne rettegj, édeském, minden el van már intézve — mert tökéletesen meg vagyok győződve, hogy sugva Aranka előtt térdelt Heves — de ezt Tornyainak meg ne mondjuk ám! Fenn. Bocsásd meg tehát méltatlan gyanumat, édeském!

KINGA meglepetve. Szívesen —

ARANKA. Helyes, helyes! Heveshez. Menyekzönkön szívesen látjuk önt —

ARANKA. Valamint a jövő tisztujtáson is.

HEVES boszusan. Ajánlom magamat. El. (Heves távozta után a fenékszíni ajtó megnyílik, s néhány díszes öltözetű ifju által vezettetve, az egész kortescsapat, zászlósan, zenészekkel, s a Főti dalt énekelve, benyomul, és a színpadot megkerüli. Ezután az ének megszűnik).

MIND. Éljen Tornyai! Éljen az új vicespán!

1. KORTES. Megisszuk az új vicespán borát!

Ugy ünnepeljük a farkas torát.

MIND. Éljen!

2ik KORTES. Vigan üt a toronyóra,

Tornyaink ült föl a lóra.

Egy a hitünk, nem fizetünk

Bolondjában, de közjóra

Adózunk s nem fillérkedünk.

3ik KORTES. Egy nap, egy hold süt az égen,

Egy lábon áll a lud jégen,

Egy az elménk s akaratunk,

Hogy Tornyai vicispánunk.

MIND. Éljen! Éljen!

ARANYOS a kortesekhez. Tekintetes karok és
rendek!

MIND. Éljen!

ARANYOS hangosabban. Tekintetes karok és
rendek! Kérem —

MIND. Halljuk! Halljuk! A zaj lecsillapszik.

ARANYOS. Tornyaihoz.

Minekutána határoztatott volna,

És a nagy többség úgy nyilatkozott volna,

Hogy jó a jó, de jobb a jobb,

S kicsinyen tultesz a nagyobb:

A farkasnak falustól megesett,

S a másnak vájt verembe ő esett,

És megugrattuk a Hevest,

Hogy el ne sózza a levest;

Mivel pedig templom torony nélkül,
 Az, mi a megye vicispán nélkül,
 Tehát a templomoknak tornyai
 Legyenek mindenütt, és Tornyai
 Lett és lesz az alispánunk,
 S ördöggel is szembe szállunk
 Értte, s agyon kókányozzuk,
 S vetrecévé daraboljuk!

Kiáltsák tehát a nemesség torkai:
 Éljen uj vicispánunk, a Tornyai!

MIND. Éljen! Éljen!

ARANYOS a kortesekhez. Tekintetes karok és
 rendek!

MIND. Éljen! Halljuk!

ARANYOS. Tiszteljük meg már most közösen
 szeretett uj tekintetes vicispán urunkat, és vi-
 gyünk ősi szokás szerint a vármegye házába.
 Emeljük magosra.

TORNYAI Arankához. Isten veled, kedves nőm,
 Rákócy indulója megzendül, a kortesek vállaikra emelik Tor-
 nyait, s megkerülik vele a színpadot.

Vége.

MAGYAR
 TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
 KÖNYVTÁRA

T u d n i v a l ó k.

---

1. **A'** magyar tudós társaság ezen munkának csak kiadója lévén, nem kezeskedik a' benne követett nyelv-szabályokról, sem írásmódról, sem végre akármi nemű nyelvet 's írást illető elvekről: egyedül arra kívánt a' kéziratok' birálatában ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó munka, mint egész, egy vagy más tekintetből, ajánlható legyen, 's a' literatura' állapot-jában kiadásra méltónak tarthassék.

2. Nem vizsgálhatván meg a' benyújtott kéziratokat a' társaság fejenként és egészben; ezt, u. m. Tisztujitást, melly tized magával az 1842diki dramai jutalomért versenyzett, a' XIIId. nagy gyűlés, az ezen pályamunkák' megbirálására választott küldöttség' ajánlására méltatta első jutalomra, és sajtó alá.

3. A' társaság által kiadott kéziratok közül ez LXXVIII. számu.

Pesten, octob. 2án 1844.

D. SCHEDEL FERENCZ,
titoknok.

A magyar tudós társaság által részint 100 darab arany jutalmat, részint díjt nyert EREDETI SZINDARABOKból következők jelentek meg, melyek EGGENBERGER J. és FIA könyvkereskedésében megszerezhetők:

1. **VÉRNÁSZ.** Szomorújáték öt felvonásban. Irta Vörösmarty Mihály. Második kiadás. 48 kr.
2. **TIRUS.** Szomorújáték öt felvonásban. Szerzője Horváth Cyrillus. 40 kr.
3. **FALUSI LAKODALOM.** Vigjáték három felvonásban. Irta Jakab István. 36 kr.
4. **ÁTOK.** Drámai költemény. Irta Tóth Lőrinc. 45. kr.
5. **ZSARNOK APA.** Dráma öt felvonásban. Irta Jakab István. 32 kr.
6. **EKEBONTÓ BORBÁLA.** Szomorújáték 4 felvonásban. Irta Tóth Lőrinc. 36 kr.
7. **AZ ATYÁTLAN.** Szomorújáték öt felvonásban. Irta Tóth Lőrinc.
8. **NEGYEDIK LÁSZLÓ.** Szomorújáték öt felvonásban. Irta Gyurmán Adolf. 40 kr.
9. **RÓZSA.** Vigjáték három felvonásban. Irta Szigligeti Edvárd. 40 kr.
10. **AZ ÉLETUNTAK.** Vigjáték öt felvonásban. Irta Nagy Ignác. 40 kr.
11. **TISZTUITÁS.** Vigjáték négy felvonásban. Irta Nagy Ignác. Harmadik kiadás. 40 kr. (E vigjáték-ból két rajzolat is jelent meg; feketén 20 kr., színezve 30 kr. példánya.)
12. **KINIZSI.** Vigjáték 3 felvonásban. Irta Szigligeti 30 kr.
13. **FŐUR és PÓR.** Szomorújáték öt felvonásban. Obernyik Károlytól 40 kr.
14. **HUNYADI LÁSZLÓ.** Szomorújáték öt felvonásban s egy előjattékkal, Tóth Lőrinctől (sajtó alatt.)